

ADULTOCENTRISME I POLÍTIQUES PÚBLIQUES LOCALS:

PERCEPCIONS I PROPOSTES JUVENILS

SINDICATURA DE GREUGES DE BARCELONA

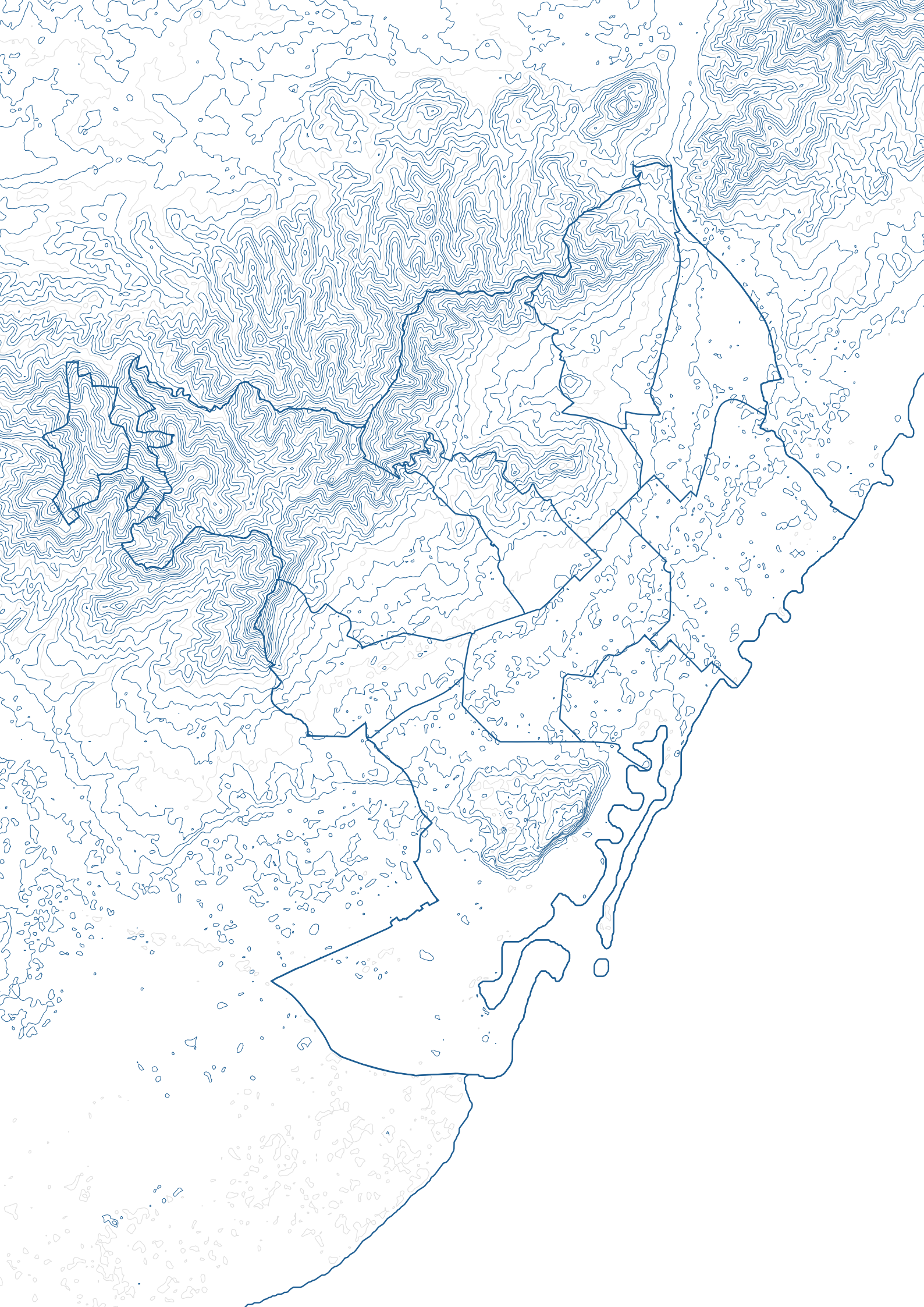
ADULTOCENTRISME I POLÍTIQUES PÚBLIQUES LOCALS:

PERCEPCIONS I PROPOSTES JUVENILS

Estudi encarregat al Consell de la Joventut de Barcelona i coordinat per Eduard Ballesté Isern i Roger Soler-i-Martí

SINDICATURA DE GREUGES DE BARCELONA

CJB CONSELL DE LA JOVENTUT DE BARCELONA

INFORMACIÓ GENERAL

Adreça:
Ronda de Sant Pau, 45.
Barcelona 08015

Telèfon:
934 132 900

Fax:
934 132 910

Web:
www.sindicaturabarcelona.cat

Correu electrònic:
sindicadegreuges@bcn.cat

XARXES SOCIALS

Twitter:
@sindicbarcelona

Instagram:
@sindicbarcelona

Telegram:
@SindicaturaBarcelona

TikTok:
@sindicaturabcn

Síndic de Greuges:
David Bondia García

Directora adjunta:
Eva García Chueca

Cap de gabinet:
Oriol Puig i Morant

Premsa i comunicació:
Antonio García Iglesias
Pablo Monfort León

Administració:
Mercedes Tello Díaz
Esther Tresserra Salvador

Assessoria tècnica i jurídica:
Pilar Aldea Lacambra
Anna Maria Botella Muñoz
Rosina Fernández Vázquez
Patricia Mestre García
Maria José Núñez Serres
Francesca Reyes Pozo
Elisa Salichs Asturias
Montserrat Saltó Oliva
Antonio Miguel Torrico Aguilar

© Imatges:
Sindicatura de Greuges de Barcelona;
Direcció de Serveis de Comunicació Digital,
Direcció d'Imatge i Serveis Editorials i
Niu d'imatges de la Direcció General de
Joventut de la Generalitat.

SINDICATURA DE GREUGES DE BARCELONA

ÍNDEX

Índex 6

1. Presentació institucional 9

2. Presentació de l'estudi 15

3. Aproximacions a l'adultocentrisme com a forma de govern 21

3.1. Societats adult-cèntriques, posicions juvenils i la joventut com a constructe social 22

3.2. Interseccionalitat i joventut 26

3.3. Les polítiques de joventut en el món adult 30

3.3.1 La marginalitat de les polítiques de joventut 30

3.3.2 La integralitat i transversalitat de les polítiques de joventut a Barcelona 35

4. Metodologia 39

4.1. Grups juvenils, propostes i construcció d'un estudi participatiu 40

4.2. Descripció dels grups i les tècniques emprades 41

4.3. Anàlisi dels resultats 45

4.4. Els tallers com a espais propositius i de comparació 47

5. La gent jove davant les polítiques públiques (adultocèntriques) 51

5.1. Joves, institucions i democràcia. Percepcions mútues 52

5.1.1 Allunyament i desafecció juvenil 53

5.1.2 Concepcions institucionals de la joventut 58

5.2. L'accés a les polítiques públiques 61

5.2.1 Accés a la informació sobre polítiques públiques 61

5.2.2 Límits i barreres d'accés 66

5.3. El procés de les polítiques públiques. La relació amb l'administració 70

5.3.1 Les burocràcies: 73

5.3.2. L'envelliment de les administracions: 76

5.4. Els resultats de les polítiques públiques 82

6. Joves, drets i polítiques sectorials 87
6.1. El dret a la participació 88
6.1.1 Participació juvenil: organització i incidència 89
6.1.2 Espais formals d'interlocució 93
6.2. La seguretat vital i l'emancipació 98
6.2.1. Educació 99
6.2.2. Habitatge 104
6.2.3. Món laboral 109
6.2.4. Salut 114
6.2.5. Reconeixement i papers 120
6.3. El dret a l'espai públic 122
6.3.1. Oci i lleure 123
6.3.2. Violències 126
7. L'adultocentrisme i les polítiques públiques des de les institucions 129
8. Conclusions de l'informe 137
9. Cap a una perspectiva juvenil interseccional a les polítiques públiques. Propostes de la Sindicatura de Greuges de Barcelona 145
9.1. Punt de partida i perspectiva general 147
9.2. Disseny de les polítiques públiques 149
9.3. Execució de les polítiques públiques 152
9.4. Avaluació, diagnosi i seguiment 156
10. Bibliografia 158
11. Annex 163

1. PRESENTACIÓ INSTITUCIONAL

Us presentem l'estudi resultant de l'actuació d'ofici que va iniciar la **Sindicatura de Greuges de Barcelona** amb la finalitat d'abordar els motius de la desafecció existent per part de la gent jove envers la política institucional a la nostra ciutat. Hem volgut conèixer i analitzar la relació existent entre les persones joves i les polítiques públiques per comprendre como funciona, en el marc institucional, això que anomenem adultocentrisme, al no assumir com a potencial actor polític a les persones joves que hi formen part.

L'abordatge de temàtiques relacionades entre el jovent i les visions adultocèntriques a la nostra ciutat ja ha estat objecte d'estudi en dos informes monogràfics elaborats l'any 2022: 1) **El fenomen del botellot a la ciutat de Barcelona**. Perspectives des de la joventut. Davant la constatació de la insuficient representació juvenil de la nostra ciutat per buscar solucions a possibles problemes de convivència, vàrem apreciar el que és una pràctica força habitual a l'hora d'adoptar mesures i polítiques públiques dirigides a la joventut: l'escassa participació d'aquest col·lectiu; 2) **Joves migrants sense referents familiars a la ciutat de Barcelona**. Un cop finalitzada la seva tutela per part de l'administració, molts d'aquests joves es troben en una situació disfuncional quan arriben a la majoria d'edat donat que poden passar a una situació d'irregularitat sobrevinguda, amb el risc d'una major exclusió social. Posant de manifest les seves múltiples vulnerabilitats i la necessitat de ser considerats els i les nostres joves des del moment que es troben a casa nostra, vàrem constatar la responsabilitat institucional i social de vetllar per tal que puguin dur a terme els seus projectes de vida sense cap tipus de discriminació en relació a altres col·lectius de la nostra societat.

Donat que l'objectiu dels nostres **informes monogràfics** consisteix en elaborar posicionaments respecte a diferents temàtiques que afecten a la ciutadania i traslladar propostes de millora a l'Ajuntament, enguany, hem decidit fer un pas més i abordar de forma més integral l'adultocentrisme. D'aquesta forma, l'hem volgut teoritzar i definir, veient les seves característiques i el seu abast, per després centrar-nos en un àmbit concret com és la seva repercussió en el moment d'**elaborar, formular i aplicar polítiques públiques a la nostra ciutat.**

En aquest sentit, podríem definir l'adulto-centrisme com una forma d'organització social que es manté en virtut de l'exercici de relacions de domini entre l'adultesa/adult-a i la joventut/jovent. Aquest manteniment ideològic de les relacions de poder entre adults i joves ve determinada per la menysvaloració dels coneixements, sabers, accions, afectes i subjectivitats de les persones joves. Parteix de considerar que la conducta, interessos i estatus ideològic de les joves és menys valuós, important i significatiu que els dels adults, atribuint-los una sèrie de característiques que les defineixen sempre com a subjectes deficitaris de raó, de maduresa i/o responsabilitat.

També s'assumeix que la joventut és una etapa de trànsit de la vida, que adquireix valor en la mesura que està referida al món adult i que la seva importància consisteix en que "en algun moment" s'arribarà a ser adult. Així, el discurs adultocentriste, a l'atribuir característiques universals a "una etapa de la vida", considera de forma homogènia a totes les persones joves, sense tenir en compte la complexitat que suposa la seva **interacció amb d'altres sistemes de domini** com són la classe, el gènere, l'orientació sexual, l'etnicitat, etc.

Si bé l'adultocentrisme s'expressa fonamentalment mitjançant tres vies (institucional, interpersonal i interna), en aquest estudi ens centrarem en la via institucional, expressada, entre d'altes, mitjançant la falta de poder polític, la subestimació de les seves capacitats i en la imposició de regles i control sobre les seves vides. Analitzarem com aquestes visions adultocèntriques de subestimació de les capacitats i propostes de les persones joves contribueixen a la desafecció d'aquest grup poblacional envers la participació política i les institucions públiques.

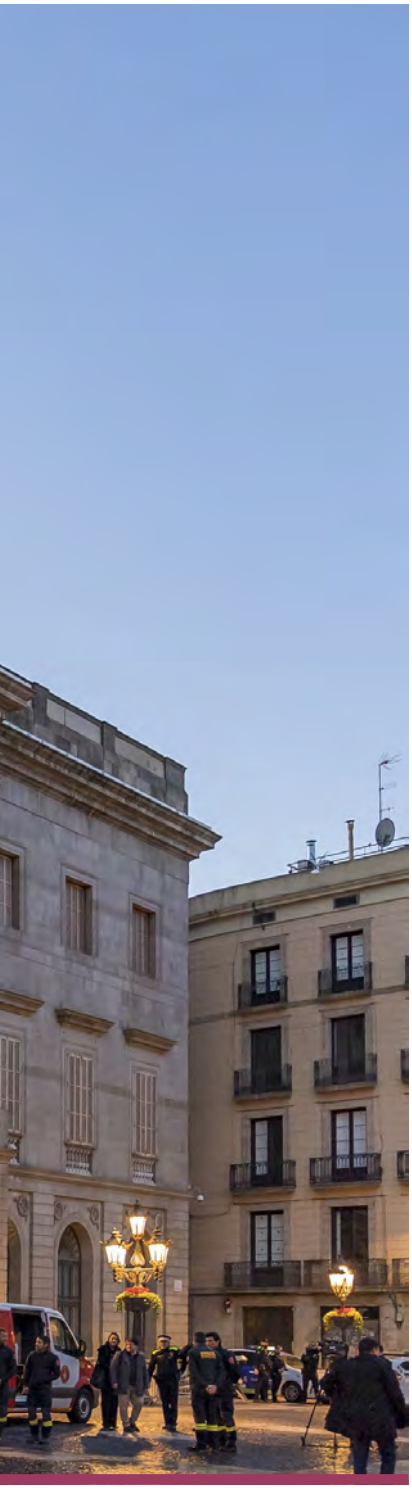
En aquest informe, que ha estat coordinat pel Consell de la Joventut de Barcelona i pels investigadors Eduard Ballesteros Isern i Roger Soler-i-Martí, per encàrrec de la Sindicatura de Greuges de Barcelona, hem volgut donar veu a la gent jove perquè siguin elles mateixes les que expliquin la seva relació amb un món i una ciutat que a vegades senten que no parla per a elles.

Però, per què es preocupa ara la Sindicatura de Greuges de Barcelona d'aquesta problemàtica? Perquè considerem que aquesta visió adultocèntrica xoca frontalment en gran part amb el contingut de la **Carta Europea de Salvaguarda dels Drets Humans a la Ciutat**. En aquest sentit, podem fer referència a dos aspectes concrets: per una banda, no beneficia gens a la consecució de l'objectiu reconegut en el seu preàmbul consistent en augmentar la consciència política de tots els habitats de les ciutats. I, per altra banda, afecta a la construcció del **dret a la ciutat**, reconegut en aquesta normativa que regeix el nostre funcionament com a dret humà de caràcter fonamental.

Així, les múltiples dimensions del Dret a la Ciutat (material, política i simbòlica) ens conviden a fer ciutat, a construir ciutat, exigint-nos imaginar i inventar noves formes de dissenyar polítiques municipals orientades a buscar la seva efectivitat. De tal forma, aquesta responsabilitat de fer/construir ciutat no només correspon als adults/es sinó que també el jovent ha de desenvolupar un paper fonamental per tal de cooperar activament en la definició i la formulació de les polítiques públiques municipals.

Ens convé preguntar-nos si en aquesta funció de fer/construir ciutat, la gent jove és el futur o el present? Estem parlant de la ciutat del futur o també de la ciutat del present? Considerar el jovent com a futur, és una noció pretesament positiva però amaga un engany. Interpel·lar el jovent com el futur, implícitament reforça el seu imaginari com a subjectes que encara no són membres complerts de la societat. L'engany radica en ser considerades com en preparació per l'adultesa ja que allò que és rellevant per a elles està situat en el futur, no en el present.

Des de la Sindicatura de Greuges de Barcelona, com a institució garant de drets humans de proximitat, que busca la plena realització d'una ciutat equitativa, habitable i sostenible, diversa i garantista -tenint sempre present la mirada de caràcter interseccional-, advoquem per deixar de pensar sempre en pols antagònics i revelem que una societat configurada des del poder adultocèntric està orientada a dissenyar polítiques públiques que condicionen les respostes als conflictes i aspiracions de les persones joves.

Si bé hem de posar en valor que la ciutat de Barcelona ha estat sovint un punt de referència estatal i també internacional en l'aplicació de polítiques públiques encarades a la joventut, sent pionera en molts àmbits, no hem de negligir que encara hi ha marge de millora. És per aquest motiu que la Sindicatura de Greuges de Barcelona presenta, al final d'aquest informe, onze propostes per millorar la incorporació d'una perspectiva juvenil interseccional en les polítiques públiques a la ciutat de Barcelona que facin front a les problemàtiques detectades vinculades a l'adultocentrisme.

Des de la Sindicatura de Greuges de Barcelona considerem que els temps actuals demanden que una nova forma de produir les polítiques públiques a la nostra ciutat no desconegui les joves com a subjectes co-autores en la **construcció de la ciutat del present i del futur**, on els drets humans de proximitat i democràcia de proximitat siguin plenament efectius.

David Bondia García

Síndic de Greuges de Barcelona.

2. PRESENTACIÓ DE L'ESTUDI

La relació entre les persones joves i les polítiques públiques ha estat situada recurrentment en el centre del debat públic, social i polític. La dificultat de les administracions per arribar al jovent, el sentiment de distància i desatenció envers les polítiques públiques per part del jovent o les diferents experiències negatives o insuficients que han viscut aquests en aquestes relacions són alguns dels punts més significatius que visibilitzen un cert trencament generacional. És d'aquí d'on emergeix aquest estudi. **Un estudi que busca comprendre com es materialitzen, es perceben i es viuen aquestes relacions amb les administracions públiques per observar la posició social i política que ocupa la joventut.** Per fer-ho, **l'estudi se centra a posar en relleu el concepte d'adultocentrisme com a marc comprensiu que permet analitzar aquestes posicions canviants i desfavorables de la joventut envers les polítiques públiques.**

En aquest sentit, l'objectiu de l'estudi és doble. **D'una banda, escoltar i plasmar les experiències, les percepcions i els relats de les persones joves participants en la relació que tenen amb les polítiques públiques.** Això permet, a banda d'escoltar les pròpies veus, analitzar quins efectes tenen les polítiques públiques per a ells i, com a conseqüència, entendre com són viscudes i interioritzades. També permet entendre com d'aquesta relació emergeixen posicions socials i polítiques diferenciades en funció de diferents condicionants interseccionals. **D'altra banda, i de forma relacional, analitzar les posicions que es construeixen entre les persones joves i les polítiques públiques també permet comprendre com funciona l'adultocentrisme en el marc institucional.** En un moment com l'actual, en què sobre les persones joves (entenent-les dins l'heterogeneïtat i pluralitat) recauen diferents precarietats vitals generadores d'horitzons de futur i d'emancipació inestables i difícils de traçar, comprendre de quines formes es manifesta el poder adult i la construcció de posicions socials desiguals permetrà posar llum a les mancances i les debilitats existents dins la construcció de polítiques públiques.

Al mateix temps, **aquest estudi busca produir marcs propositius de millora, tant des de les persones joves participants com des de les institucions.** Així doncs, l'informe acaba amb una proposta inicial de marc d'actuació per tal d'incorporar una perspectiva juvenil no adultocèntrica dins les institucions locals que parteix des de les diferents propostes concretes que han emergit al llarg de tot el procés de treball de camp.

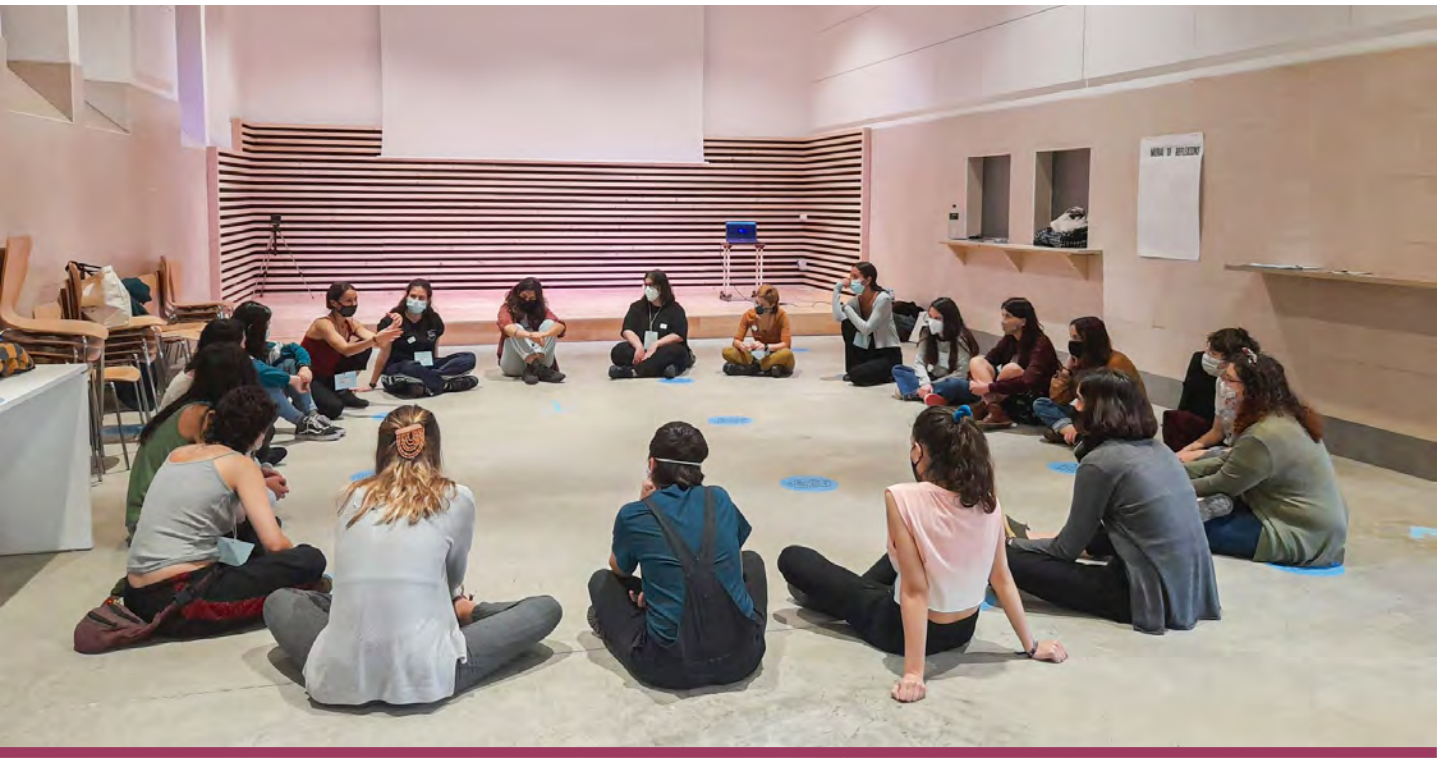
A escala contextual, **l'estudi se situa en l'àmbit local de la ciutat de Barcelona.** Per tant, a escala general se centra a analitzar i generar propostes dins el context dels marcs i àmbits d'actuació de **l'Ajuntament de Barcelona.** Tot i això, la delimitació entre àmbits i escales d'actuació institucional i administrativa sovint no és fàcil d'esclarir i això s'ha fet patent al llarg de les diferents converses amb les persones joves participants. Per això, el lector podrà observar que, al llarg del text i en els diferents espais on emergeixen els discursos juvenils, sovint aquestes delimitacions són borroses, ja que apareixen temàtiques i qüestions relacionades amb diferents marcs i escales de l'administració. Així doncs, per tal de concretar l'estudi i canalitzar-lo cap a l'àmbit local d'actuació, tant en els espais analítics com principalment en el **marc propositiu final, s'ha posat especial èmfasi en les capacitats i possibilitats que té l'administració local.**

La **ciutat de Barcelona**, tal com s'explica en l'apartat següent, ha estat sovint un punt de referència estatal i també internacional en l'aplicació de polítiques públiques dirigides a la joventut. Des dels anys 80 s'apliquen plans i marcs d'actuació per cobrir les demandes i les necessitats de la joventut des dels diferents espais d'intervenció institucional. La Regidoria d'Infància, Joventut i Persones Grans, depenent de l'Àrea de Drets Socials, Justícia Global, Feminismes i LGTBI és l'encarregada del desenvolupament de les polítiques de joventut a l'Ajuntament de Barcelona a través del desplegament del Pla d'adolescència i joventut o d'altres marcs estratègics com el Pla de foment de l'ocupació juvenil, aprovat per fer front a l'impacte de la pandèmia en les trajectòries laborals de les persones joves. Segons el Pla d'adolescència i joventut, les polítiques dirigides a joves a la ciutat s'organitzen entorn dels eixos d'emancipació (educació i formació, treball i habitatge), transformació (igualtat i diversitat, estratègies col·laboratives, cultura i creació i participació i associacionisme), benestar (salut, oci i lleure i esports) i territori (coordinació territorial, transició ecològica, espai públic i equipaments juvenils). Barcelona disposa d'una xarxa d'espais joves i serveis de dinamització juvenil que canalitzen part de les demandes i necessitats d'assessorament, informació i d'espais per a adolescents i joves de 12 a 35 anys. Les polítiques de joventut en general i en especial a Barcelona han posat èmfasi en la participació de la joventut tant en espais associatius més estables, com ara el Consell de la Joventut de Barcelona, com en processos participatius i iniciatives d'innovació democràtica, com ara el **Fòrum Jove.**

Malgrat aquest desplegament de polítiques i recursos, tal com mostra aquest informe, la percepció de les persones joves és que les polítiques dirigides a la joventut tenen un impacte baix en les seves vides i oportunitats. **En aquest informe no es fa una anàlisi o avaluació de les polítiques de joventut, sinó que es volen comprendre, precisament, les percepcions i vivències de les persones joves respecte de les polítiques públiques.** Els resultats posen de manifest que aquesta percepció de poc impacte o irrellevància de les polítiques de joventut està relacionada amb la idea que les institucions i els seus representants no prioritzen la joventut i també amb un seguit de limitacions polítiques, econòmiques i socials estructurals. Aquestes limitacions apareixen clarament en els diferents discursos juvenils recollits i mostrats al llarg de l'informe, en què la visió més comuna és la percepció **d'un cert distanciament cap a les institucions** (o de les institucions cap a ells) i també una sensació de falta d'utilitat i de resultats en les polítiques públiques dirigides als joves.

Davant d'aquesta situació de cert trencament entre polítiques públiques i joventut, aquest informe es constitueix com **una eina per comprendre les realitats i les demandes juvenils** i també per **proposar noves formes i dinàmiques d'actuació** que s'haurien d'integrar en els processos institucionals per trencar amb aquesta desigualtat per qüestions d'edat.

Pel que fa a l'estructura, aquest informe comença amb el capítol "Aproximacions a l'adultocentrisme com a forma de govern", en què s'exposen els diferents arguments teòrics que han guiat l'estudi i s'incorpora una visió contextual sobre les polítiques de joventut a Barcelona i Catalunya. El punt següent, "Metodologia", detalla els diferents passos seguits per recollir dades per a l'informe i fer emergir tant les veus juvenils com les de diferents càrrecs públics. A continuació, tant en l'apartat "La gent jove davant les polítiques públiques (adultocèntriques)" com en el de "Joves, drets i polítiques sectorials", a través de les diferents anàlisis aplicades, es fan emergir els principals resultats de la investigació, els quals se centren a comprendre la posició, des de diferents dimensions, del jovent en la relació amb les polítiques públiques i mostrar-ne experiències i percepcions tant positives com negatives. El capítol que segueix, "L'adultocentrisme i les polítiques públiques des de les institucions", plasma els diferents discursos, valoracions i deteccions que diferents càrrecs públics i treballadors i treballadores vinculats a l'Ajuntament de Barcelona fan dels resultats emergits per part del jovent participants. Aquest bloc pretén mostrar la recepció d'aquestes visions per part de la institució i també posar-les en diàleg. Finalment, després d'un breu apartat de conclusions, en el darrer punt de l'informe, anomenat "Cap a una perspectiva juvenil interseccional a les polítiques públiques: propostes de la Sindicatura de Greuges de Barcelona", s'elabora un marc d'actuació per tal d'aplicar una perspectiva juvenil i no adultocèntrica en les polítiques públiques locals. Aquest marc és una proposta inicial d'actuació que ha de permetre desenvolupar projectes d'intervenció i aplicació més acurats seguint les principals línies traçades.

3. APROXIMACIONS A L'ADULTOCENTRISME COM A FORMA DE GOVERN

Aquesta aproximació a l'adultocentrisme com a forma de govern la realitzarem considerant, en primer lloc, les societats adult-cèntriques, les posicions juvenils i la joventut com a constructe social; seguidament, abordarem els conceptes d'interseccionalitat i joventuts; i, finalment, desenvoluparem les polítiques de joventut en el món adult.

3.1. SOCIETATS ADULTOCÈNTRIQUES, POSICIONS JUVENILS I LA JOVENTUT COM A CONSTRUCTE SOCIAL

La joventut, com a concepte i com a categoria social, apareix per primer cop al final del segle XVIII en plena expansió del capitalisme per les reformulacions en el format de la família, l'educació i el treball. Lluny de ser un grup social distingit històricament, és en aquest context quan es busca categoritzar i atribuir una sèrie de característiques a aquest grup emergent amb la finalitat de controlar-lo. Això es produeix també per evitar revoltes i altres tipus de conflictes socials que estaven tenint lloc. Aquesta categorització es construeix a través d'una mirada homogeneïtzant des de les elits marcada per la definició externa al grup d'unes certes característiques que tenen i viuen el jovent i que inclouen els processos de falta de maduresa, d'indisciplina i de conflicte social (Feixa, 2008). És així com aquest grup se separa de l'estadi vital entre l'infant i l'adult per tal de ser entès i tractat com quelcom 'conflictiu' que s'ha de 'civilitzar'. Des d'una mirada més eurocèntrica, l'aparició en primer lloc d'una joventut burgesa va suposar l'extrapolació dels valors i les actituds que la representaven a la resta de joventuts existents. Això va fer que el concepte actués com una eina de correcció i de regulació social, ja que definia una imatge específica de què volia dir ser jove i de com havien d'actuar aquests basada en aquells estrats socials més acabalats.

Tal com explicàvem, aquesta construcció responia a una necessitat de "controlar" un seguit de problemàtiques socials que sorgien com a resultat de les creixents desigualtats socials i que afectaven principalment la classe treballadora (Martín Criado, 1998). Això va generar un procés de normalització que buscava corregir la joventut díscola, subalterna o 'no adaptada' als canvis que tenien lloc en el model de societat capitalista burgesa —o dins els paràmetres del comportament de la joventut burgesa 'ideal'— (Feixa, 2008; Ballesté, 2018).

Així doncs, la creació d'aquest grup social sota una mirada específica i homogènia tenia dues intencions i/o resultats. D'una banda, normalitzar els comportaments no acceptats socialment i que en última instància podien comportar revoltes polítiques i socials i traspassar un imaginari comú del qual havia de ser la joventut (basat, com es deia, en la idea del jove home blanc i burgés) per corregir i controlar a través de polítiques i mesures de restricció específiques aquells subjectes socials que sortien d'aquests "paràmetres" (Martín Criado, 1998). D'altra banda, com que aquest grup social homogeni es va crear a través d'una idea i mirada específica adulta, s'hi va incloure tot el que no encaixava com a causant de malestars socials (ibíd.). Això, en última instància, servia per començar a construir una mirada específica, política, acadèmica, social, cultural i econòmica des de la qual definir què era aquest subjecte i quines polítiques s'havien d'aplicar sobre ell.

Bourdieu va definir aquest procés a través de la idea que la "joventut no és res més que una paraula" (Bourdieu, 1990) i que, per tant, això ens permet parlar gairebé més de qui la defineix que no pas dels subjectes que teòricament en formen part. Tant és així que, per a Bourdieu, la categoria juvenil és "el resultat de les apostes i les lluites entre els grups socials que intenten alterar (o conservar) la relació de forces existent alterant (o conservant) les representacions sobre la realitat" (Bourdieu a Martín Criado, 1998: 36). Per tant, en aquesta construcció social podem observar les lluites entre els que tenen el poder (normalment els adults) i els que busquen revertir la situació (normalment el jovent) (Ballesté, 2018). En aquesta línia, Bessant (2021) detalla que des de la Revolució Francesa la joventut ha estat clau a l'hora de produir processos històrics disruptius i emancipatoris. Davant d'això s'han anat construint discursos (des de la part dominant, l'adulta) que han buscat desacreditar la joventut, ja que l'han titllat d'immadura, perillosa o irresponsable.

Anteriorment, Mannheim (1952), un dels teòrics més importants sobre les generacions i el paper de la joventut, ja havia especificat que si bé sí que hi havia esdeveniments vitals que travessaven tota una generació i servien per generar processos d'identificació comuns —connexions generacionals— (com ara una guerra o una crisi econòmica, entre d'altres), era necessari entendre que aquests processos no afectaven de forma idèntica tots el jovent. Per a Mannheimm, en una generació hi ha 'unitats generacionals' específiques que per situacions vitals diferents viuen, internalitzen i reaccionen als esdeveniments que els afecten de forma diferenciada. En aquesta línia, Edmunds i Turner (2002) especifiquen que aquests processos de diferenciació en una mateixa generació venen determinats per posicionaments socials vinculats a la classe social, a les identitats de gènere i a les procedències, entre d'altres, que permeten entendre les contraposicions entre la visió normativa general del que és ser jove i les interioritzacions i negociacions que cada grup i persona en fa. Aquestes posicions finalment produeixen aliances o processos de conflicte per revertir aquest ordre normatiu.

De teoritzacions sobre la joventut n'hi ha hagut moltes i de molt diverses al llarg de tots aquests temps (Pérez Islas et al., 2008; Feixa, 2008), però la majoria coincideixen en el fet de destacar aquesta posició social subjugada vers l'adult i el poder dominant, que al mateix temps defineix què és ser jove i què s'espera que han de fer/ser el jovent en cada moment històric des d'una mirada externa (i adulta) al grup.

Així doncs, **en aquest informe partim des d'aquesta base teòrica i entenem que les nostres societats actuals es construeixen i es fonamenten a través de la mirada adulta** (i, tal com veure'm en el punt següent, des d'una mirada adulta específica occidental, blanca, masculina, burgesa, heteronormativa, etc.), **des de la qual altres agents i grups socials són posicionats en espais més o menys perifèrics pels detentors del poder, els quals al mateix temps són els que estableixen les "regles del joc" i les definicions de cada grup.** En aquesta relació desigual, la joventut, lluny de ser una entitat compacta, viu processos diferenciats de lluites generacionals de poder i d'opressions en funció de les posicions socials més o menys marginalitzades que ocupa i també dialoga, negocia o lluita amb/contra aquestes situacions per sobreviure, revertir-les, negociar-les o adaptar-se (Ballesté, 2018).

Per tal de remarcar aquesta heterogeneïtat dins el grup social construït, autors com Duarte (2000) o Vommaro (2015) treballen en la necessitat de parlar de 'joventuts' (en plural) per tal de dimensionar les diverses formes de ser, sentir-se o identificar-se com a persona jove. Això, al mateix temps, permet remarcar la distinció entre la producció de la joventut des dels poders dominants i les assimilacions, transformacions i/o lluites que fan les persones joves d'aquestes conceptualitzacions com a agents actius. Així doncs, la joventut ha de ser entesa com una construcció i definició social exterior al grup que delimita què és ser jove d'una manera normativa i també de quina forma ha d'actuar o comportar-se des d'una mirada adulta. Com a conseqüència, això produeix una espècie de circuit normalitzat que s'ha de seguir per tenir un bon traspàs social de la infantesa a l'adultesa. És a través d'aquesta idea de moment vital de transició i d'adaptació a uns valors i actituds específics des d'on podem començar a parlar de societats construïdes i pensades de forma adultocèntrica (Duarte, 2015).

Tal com podem observar, la història del jovent normalment ha estat narrada pels "sustentadors de l'hegemonia ideològica en discriminació de la diversitat" i, per tant, "pels adults en discriminació adultocèntrica d'edat-generació" (ibíd.: 64). Això ha significat que històricament els subjectes agrupats com a joves hagin tingut una exclusió de facto per explicar i definir-se, cosa que ha comportat una posició subjugada davant els agents dominants en les formes de veure'ls i entendre'ls (Martín Criado, 1998). Així doncs, tornant a Bourdieu (1990), la divisió entre joves i adults, encara que històricament hagi respost a uns interessos canviants dels segons sobre els primers, ha permès la construcció d'una estructura social jerarquitzada que té com a finalitat establir uns límits, unes normes i un cert ordre social per mantenir l'statu quo existent. Una jerarquia que, tal com veure'm en el punt següent, ha d'entrar en diàleg i ha de ser compresa de forma relacional a través de la resta de categories d'opressió i de posicionament social diferenciat a través d'una mirada interseccional que també inclogui l'edat.

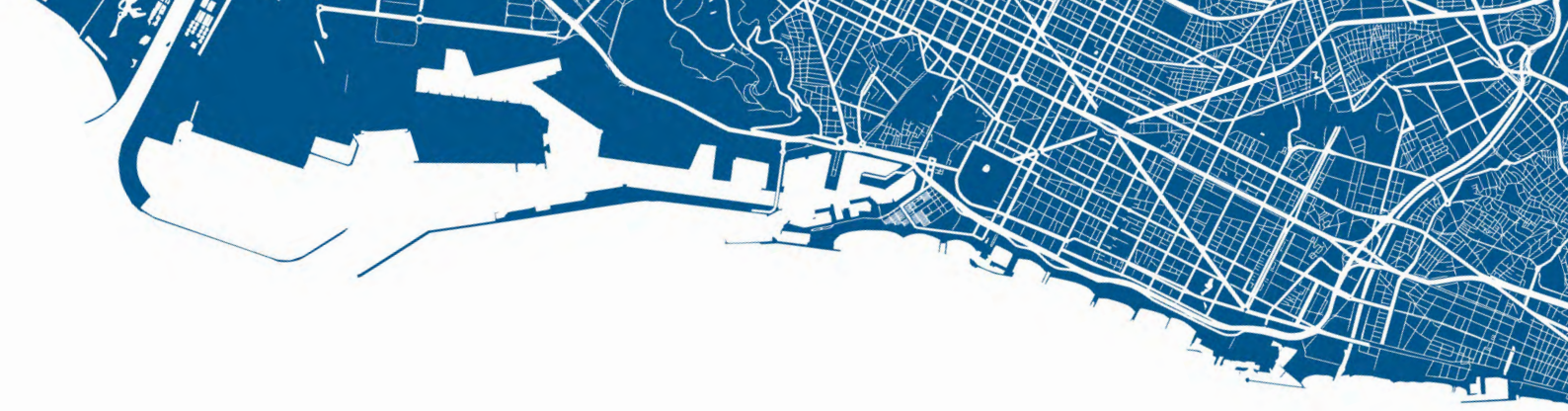
En definitiva, **entenem l'adultocentrisme com un sistema de dominació que, encara que sovint ha quedat més invisibilitzat que d'altres com el racisme, el classisme o el patriarcat, genera un posicionament social desigual sobre certs individus i grups, els quals són definits de forma exterior i sobre els quals es construeixen mirades específiques reguladores que busquen normalitzar comportaments, formes de ser i formes d'actuar** (Foucault, 1978; Ballesté, 2022). Com qualsevol sistema de dominació, té una expansió transversal que afecta diferents àmbits, com ara l'econòmic, el polític, el laboral i l'educatiu, entre d'altres.

3.2. INTERSECCIONALITAT I JOVENTUT

Tal com ja es deixava entreveure en l'apartat anterior, **no podem entendre la joventut ni com un cos homogeni ni tampoc com una posició social específica que compleixen totes les persones joves simplement pel fet de ser-ho a causa de l'edat o la generació.** Així doncs, si analitzem els processos de construcció de l'adultocentrisme i els efectes que tenen, cal entendre que la joventut s'ha de mirar i comprendre en altres processos, posicionaments i opressions socials que existeixen en paral·lel. **Una mirada interseccional sobre la qüestió juvenil ens permetrà entendre l'heterogeneïtat existent dins la condició de persona jove i observar-ne les diferències internes entre grups i individus.** Al mateix temps, si busquem centrar l'anàlisi sobre la forma i les conseqüències que té l'adultocentrisme en la construcció i aplicació de les polítiques públiques, necessitem comprendre com situem la qüestió social de l'edat, i específicament de la joventut, per poder analitzar quina posició i quin paper hi tenen.

Així doncs, partim de la interseccionalitat com a perspectiva i base teòrica per entendre com es compon la nostra societat. La interseccionalitat destaca pel fet de trencar amb la mirada monolítica i parcial existent en les formes d'entendre la dominació. Creenshaw (1989) va analitzar l'opressió que vivien les dones negres als Estats Units i va centrar els seus estudis

en treballadores racialitzades de l'empresa General Motors per concloure que era necessari entendre l'encreuament entre diferents categories com el gènere, la classe social i l'etnicitat per tal de poder disposar d'una mirada més complexa i alhora més "real" en la comprensió de les formes en què es materialitzava l'opressió. Des d'aquesta mirada complexa es pot entendre que aquestes diferents categories d'opressió no només produeixen posicions socials més o menys perifèriques o marginalitzades, sinó que també actuen de forma recíproca i realimenten i aprofundeixen la marginalitat (Dorlin, 2009; Viveros, 2016; Rodó-de-Zárate, 2021).

Si aquestes divisions socials no són enteses de forma relacional i complexa a través de la interconnexió entre les seves múltiples categories, entrarem dins un procés d'homogeneïtzació que no ens permet entendre les diferents posicions i opressions que viuen les persones que les pateixen (Yuval-Davis, 2006). Aquesta homogeneïtzació normalment actua invisibilitzant les persones o els grups socials que, dins una mateixa categoria, viuen processos de més marginalitat, ja que normalment són els que tenen menys capacitat d'expressar o mostrar la violència que sofreixen (Spivak, 1988). Així doncs, la mirada interseccional permet matisar i fer complexes les formes d'actuar de la dominació a través de la identificació de les múltiples identitats socials (o capes) que s'encavalquen i analitzar els diferents sistemes d'opressió que actuen a través d'aquestes. Tot i això, no es tracta de produir rànquings ni escales de gradació dins cada categoria, sinó d'entendre com s'entrecreuen (Viveros, 2016).

Per tant, si busquem trencar amb la mirada homogeneïtzant que ha existit des de la creació social de la idea de joventut i que ha servit com a eina política de control des de les posicions dominants, **les teories interseccionals ens permeten reforçar aquesta idea de "joventuts" (en plural) per entendre que existeixen diverses formes de ser, sentir-se o actuar com a persona jove.** Unes formes diverses que no només estan relacionades amb les atribucions individuals (o agències) del jovent, sinó que també venen marcades per aquestes posicions socials diferenciades, de més o menys marginalitat, produïdes per la intersecció de diferents categories d'opressió.

Adlbi-Sibai (2016), a través d'una mirada decolonial, explica que per entendre les bases de construcció de subalternitat, i per tant de posicions socials perifèriques (tant per diferències de gènere, d'edat i de classe com d'altres), hem d'observar les formes en què s'han construït els discursos i les subjectivitats sobre els "altres". És a dir, sobre els grups socials que no tenen posicions de poder dominants ni tampoc la capacitat de parlar i ser escoltats. Aquests discursos s'han basat en l'expansió de marcs binaris per explicar la realitat social que s'han construït a través de remarcar els valors diferenciadors: occident/orient; moderats/radicals, joves/adults, entre d'altres. Aquest binarisme dominant en la forma de comprendre la realitat

social genera processos de distinció entre el que és "correcte" i el que és "incorrecte" o entre el que està "acceptat" i el que no hi està, els quals, per si mateixos, també expandeixen formes de control i d'exclusió de l'alteritat per part dels poders hegemònics.

En la línia de desenvolupar una mirada que inclou la qüestió juvenil dins l'anàlisi teòrica interseccional, Maria Rodó de Zárate observa la dificultat de trobar eines que permetin aquesta inclusió i connexió i proposa una aproximació a través de la incorporació de l'espacialitat i les emocions com a variable en l'eina "Relief Maps" (Rodó-de-Zárate, 2014; 2017). Aquesta eina permet comprendre i analitzar de manera visual les formes en què actuen les diferents opressions en contextos específics i a través de les "trajectòries" personals viscudes i genera mapes relacionals que especifiquen com i on actuen les diferents formes d'opressió. Zárate incorpora la mirada geogràfica per comprendre també que l'espai és alhora productor de violències i opressions. Al mateix temps, en els seus treballs també reforça la necessitat de mirar cadascuna de les categories d'opressió com quelcom relacional i d'incloure-hi l'edatisme. Tal com explica, "la societat també s'organitza en funció de l'edat de les persones i atorga determinats drets, rols i expectatives a les persones segons la seva edat. L'edatisme és el conjunt de creences, normes i valors sobre diferents grups d'edat en què es basa la discriminació". Aquesta inclusió de l'edatisme també ha d'incorporar una mirada sobre la joventut i la infància, ja que, tal com argumenta, també viuen processos com "la negació de certs drets (...), la criminalització, l'estigmatització o la legitimació de la precarietat laboral" (Rodó-de-Zárate, 2021: 47).

En resum, **en aquest estudi partim d'entendre l'edat i la joventut com una construcció social que té com a finalitat el control de certes poblacions a través d'un procés de normalització que, entre altres efectes, genera imatges homogeneïtzants sobre tot el grup que invisibilitzen les diferents opressions viscudes pel fet de ser jove** (Ballesté, 2022). La interseccionalitat, l'anàlisi de les conseqüències del binarisme construït entre joves i adults i la pluralització i complexització de les formes de ser persona jove (joventuts) són la base per analitzar i comprendre les formes en què es construeixen i s'apliquen les polítiques públiques sobre la joventut. Aquestes bases també permeten entendre els diferents efectes, recepcions i percepcions que les persones joves tenen d'aquestes polítiques en funció de quina sigui la seva posició.

3.3. LES POLÍTIQUES DE JOVENTUT EN EL MÓN ADULT

Aquestes polítiques de joventut en el món adult les tractarem tenint en compte, per una barda, la marginalitat de les polítiques de joventut i, per una altra banda, la integralitat i transversalitat de les polítiques de joventut a Barcelona.

3.3.1 LA MARGINALITAT DE LES POLÍTIQUES DE JOVENTUT

La posició perifèrica de la joventut a les societats adultocèntriques també es veu reflectida en els processos polítics i especialment en els més institucionalitzats. Els sistemes socials i polítics tendeixen a consolidar les jerarquies socials i a generar institucions, processos i dinàmiques socials i polítiques que estableixen i fixen les posicions més centrals o perifèriques. L'edat, tot i que sovint no s'ha vist com un factor de desigualtat, és una de les divisions socials més consolidades i això s'ha traslladat al sistema polític i institucional. Tenint en compte el que s'ha vist en els apartats anteriors, **és fàcil comprendre que les democràcies liberals actuals i els sistemes de benestar es construeixen en consonància amb una cosmovisió en què el jovent ocupen una posició perifèrica.** La idea hegemònica que la joventut és una etapa transitòria, de ciutadans en construcció, encara immadurs i dependents de la institució familiar, es troba a la base de la construcció dels nostres sistemes polítics i socials.

Per veure com es concreta aquesta posició de la joventut en els sistemes polítics, podem analitzar tant els inputs com els outputs. En primer lloc ens fixem en els inputs del sistema polític, en aquells processos pels quals els actors i les institucions canalitzen les demandes i reben suport i legitimitat (Easton, 1957). Un dels elements d'inputs fonamentals que sosté el sistema polític és la contribució monetària: els impostos. Els infants i el jovent, fins que no comencen a treballar i contribuir, no participen en aquest element de suport al sistema. De forma paral·lela, tampoc no participen en el principal procés de legitimació del sistema, que és el vot. El debat sobre l'edat mínima de vot es produeix ja des del primer moment en què apareix el sufragi com a dret de ciutadania. La idea moderna de

ciutadania de Marshall (1950) es basa en tres tipus de drets: els individuals (necessaris per a la llibertat individual), els polítics (que habiliten a participar en l'exercici del poder) i els socials (que garanteixen els estàndards de seguretat i benestar imprescindibles per gaudir de la resta de drets). En el cas dels infants, es considera implícitament que es tracta d'una ciutadania no política (Pilotti, 2000), ja que per la seva condició transitòria d'edat no tenen encara les competències necessàries per comprendre la realitat política, formar-se una opinió i emetre demandes. És una manera també de protegir-los contra la manipulació o l'adoctrinament contra els seus propis interessos. La Convenció sobre els Drets de l'Infant adoptada per les Nacions Unides el 1989 matisa aquesta concepció i reconeix alguns drets polítics als menors, com ara la seva capacitat d'intervenir en la vida pública.

En qualsevol cas, l'argument pel qual s'estableix una edat mínima de vot segueix sent el mateix. Per tant, s'entén que hi ha un moment en què l'individu adquireix certes competències cíviques i això l'habilita a exercir plenament els seus drets polítics. El debat sobre quin és aquest moment continua obert. La tendència des de l'aparició de les democràcies liberals ha estat anar rebaixant l'edat tant del sufragi passiu (votar) com de l'actiu (ser escollit). De fet, aquest és un debat encara vigent. En el context europeu, Àustria va ser el primer país a rebaixar l'edat de vot dels 18 als 16 anys el 2007. De llavors ençà, s'han anat aprovant a altres països legislacions que també rebaixen l'edat de vot (a Malta, Escòcia i en determinats estats alemanys, entre d'altres). En alguns països aquesta rebaixa està condicionada a complir condicions vinculades al món adult, cosa que posa de manifest que, malgrat la rebaixa de l'edat, el vot segueix estan associat a l'adquisició de l'adultesa. Als països balcànics (Croàcia, Bòsnia, Eslovènia o Sèrbia) cal estar treballant per poder votar entre els 16 i els 18 anys, mentre que a Hongria cal demostrar que s'està casat. Aquestes condicions per accedir al sufragi, més que intentar garantir l'adquisició de competències cíviques que es podria vincular a l'accés a la informació social i política o a la capacitat de judici sobre els afers públics, semblen voler garantir que el jovent que accedeixen al dret de vot siguin els que comparteixen característiques pròpies del món adult.

Malgrat això, és evident que **les rebaixes de l'edat de sufragi són una estratègia que busca incloure les persones joves en el sistema polític.** I és que hi ha, efectivament, una preocupació en relació amb la participació de la joventut en aquest sistema. **Els principals actors polítics són conscients del procés de desconnexió de bona part de les generacions més joves respecte de la política institucional** i que pot ser un perill per a l'estabilitat i la continuïtat dels sistemes polítics que necessiten el suport i la legitimació dels seus ciutadans. En les últimes dècades s'han acumulat evidències d'aquesta desconnexió. **Diversos estudis comparats detecten una certa desconnexió de la ciutadania, especialment dels més joves, amb les institucions, una pèrdua de confiança o un distanciament més gran amb els partits polítics** (Dalton 2004; Norris 2011; Önnudóttir &Harðarson 2020).

En paral·lel a aquest procés d'allunyament de les generacions joves respecte de les institucions i els processos dels sistemes polítics formals hi ha un factor estructural, compartit per la majoria de democràcies occidentals, que fa més profund aquest distanciament. Es tracta del procés d'envelliment poblacional. **L'evolució demogràfica de les societats occidentals fa que en l'actualitat les generacions joves tinguin un pes demogràfic més petit que altres grups d'edat o que el de la joventut en altres moments històrics.** Aquesta estructura demogràfica provoca que la joventut, com a col·lectiu social al qual el sistema polític ha de donar resposta, perdi importància en relació amb altres grups d'edat. **La pèrdua de pes demogràfic de la joventut es combina amb la menor propensió a votar i provoca que, des d'un punt de vista estratègic, els partits polítics perdin l'incentiu per incorporar i prioritzar les demandes de la joventut en els seus programes polítics i a defensar-les un cop arribats a les institucions.**

No obstant això, encara hi ha un altre factor que se suma a aquest cercle viciós de desconnexió de les persones joves amb el sistema polític i institucional. Sabem que les polítiques públiques no només generen efectes directes sobre els fenòmens socials als quals es dirigeixen, sinó que també tenen efectes sobre l'ecosistema polític, les demandes socials i els comportaments i les accions polítics (Skocpol and Amenta, 1986; Mettler and Soss, 2004). Aquesta dinàmica de policy-feedback ens ve a dir que el fet que les polítiques públiques que produeix el sistema polític no prioritzin les necessitats i demandes de la joventut reforça la percepció del jovent que la participació política institucional no té efectes rellevants. Pau Mari-Klose (2012), a través de l'anàlisi dels governs socialistes del 1982 al 1996, relata i documenta amb precisió pel cas espanyol que, fruit d'aquests elements que hem anat apuntant, la joventut desapareix de les prioritats partidistes i governamentals.

Aquesta dinàmica ajuda a entendre el perquè de la poca priorització de les necessitats i demandes del col·lectiu jove quan ens fixem en les polítiques públiques. És a dir, connecta la

poca rellevància de la joventut des del punt de vista dels inputs del sistema institucional amb l'escassa priorització dels seus interessos en els outputs del sistema. Tot i que aquesta és una dinàmica compartida per bona part de les societats occidentals, l'anàlisi de les prioritats en les polítiques públiques posa de manifest diferències molt rellevants. Julia Lynch (2006) ha proposat diversos sistemes de mesura de la distribució de la despesa pública que fan els estats en funció de l'edat dels beneficiaris. En l'anàlisi de la despesa pública dels països de l'OCDE demostra que hi ha una gran diferència en la manera que els països distribueixen la despesa

pública en funció dels diferents grups d'edat. En les diverses fórmules de càlcul de la despesa que utilitza, els estats de benestar mediterranis sempre apareixen com els països on la despesa està més orientada a les persones grans i menys a les joves. Per contra, els països amb tradició d'estats de benestar més generosos i universalistes, com ara els països escandinaus, tendeixen a tenir despeses més equilibrades pel que fa a l'edat dels beneficiaris.

Aquests resultats coincideixen amb la recerca comparada sobre les transicions juvenils i el paper dels diferents models de política pública dirigida a la joventut. En un marc general a Europa de desestandardització i allargament de la joventut, Andreas Walther (2006) identifica diferències en les formes que prenen les trajectòries educatives, laborals i d'habitatge de la joventut i n'estableix 4 models diferents. Aquests règims de transicions juvenils, tal com els anomena, estan relacionats estretament amb els models de benestar de cadascun dels països. Això posa de manifest la importància del model institucional i les polítiques públiques en les

condicions materials de la joventut i les seves oportunitats i expectatives. Tant Walther com altres recerques posteriors (Chevalier, 2016; Van de Velde, 2008) han posat de manifest que **el model mediterrani o del sud d'Europa és el que ofereix menys protecció i oportunitats a la gent jove i el que té uns efectes més clars de reproducció intergeneracional de les desigualtats.** Walther (2006) qualifica el model mediterrani com un model d'infraprotecció, amb un dèficit estructural en les polítiques públiques de transicions juvenils que relega la responsabilitat del suport a les trajectòries de les persones joves a les famílies. Van de Velde (2008) demostra que la falta d'oportunitats i de suport institucional del model espanyol de transició juvenil aboca les persones joves a una estratègia d'"esperar" per acumular el capital necessari per completar les trajectòries, cosa que agreuja l'allargament de les transicions. En la mateixa línia, Chevalier (2016) analitza el tipus de ciutadania que es desprèn d'aquests models de benestar en relació amb les persones joves i la qualifica de "denegada".

Soler-i-Martí i Ferrer (2015), seguint la idea esmentada abans de policy-feedback, demostra que precisament les polítiques públiques i els efectes que dibuixen aquests règims de transicions juvenils tenen impacte sobre les formes en què la joventut es relaciona amb la política i les institucions. A través de l'anàlisi de diversos països europeus mostren que hi ha una forta vinculació entre inputs i outputs del sistema polític. En concret mostren que són els estats del benestar els que descuiden més la joventut, concentren la despesa social en altres grups d'edat i generen processos de transició juvenil més precaris i vulnerables en què el jovent presenten estratègies de participació més disruptives i allunyades de la política institucional.

3.3.2 LA INTEGRALITAT I TRANSVERSALITAT DE LES POLÍTIQUES DE JOVENTUT A BARCELONA

La joventut dins l'àmbit de polítiques públiques té una naturalesa integral. És a dir, pràcticament totes les àrees en què les administracions han estructurat la prestació de serveis tenen efectes sobre la joventut (educació, serveis socials, cultura, sanitat, transports i mobilitat, habitatge, etc.). En alguns casos s'ha interpretat que les polítiques de joventut eren exclusivament aquelles que s'executaven des dels serveis o les àrees de joventut de les diferents administracions, però la vida, les oportunitats i les limitacions de la joventut es veuen condicionades particularment per polítiques econòmiques, d'habitatge, d'educació o laborals sobre les quals aquestes àrees o serveis acostumen a tenir poca influència. Aquest problema de la complexitat i la interrelació de les polítiques i les àrees de l'administració no és, ni de molt, exclusiu de la joventut. Des de fa temps, la literatura especialitzada en polítiques públiques ha posat de manifest que la creixent complexitat i dinamisme de les societats fa que les institucions no puguin resoldre de forma simple i des d'un sol àmbit administratiu molts dels problemes i les demandes que es presenten. Són el que s'han anomenat com "problemes maleïts" o wicked problems (Van Bueren et al., 2003; Weber & Khademian, 2008). Aquest tipus de problemes acostumen a tenir múltiples causes i conseqüències i són difícils de simplificar i abordar des d'una sola perspectiva. Per això, es fa difícil que les institucions puguin donar resposta a aquests problemes maleïts a partir d'un model d'administració clàssic, burocràtic i tecnocràtic. Caldria una administració relacional, més flexible, horitzontal i complexa que incorpori diferents serveis, àrees i actors en el disseny i l'execució de les solucions als problemes i les demandes socials (Brugué, 2018). **La joventut és, sens dubte, un problema maleït des del punt de vista de l'administració, ja que la seva naturalesa integral obliga a abordar-lo relacionant diferents àrees de l'administració (transversalitat) i diferents administracions (interinstitucionalitat).**

Potser precisament per això les polítiques de joventut a Barcelona i Catalunya han estat pioneres en l'aplicació d'aquests criteris en les polítiques públiques. Molt abans que s'estengués l'ús de la idea dels wicked problems, **Barcelona va elaborar un document de planificació de les polítiques de joventut a la ciutat que ja incorporava alguns elements relacionals en les polítiques públiques.** El 1985, després d'un procés participatiu, l'Ajuntament de Barcelona va adoptar el **Projecte Jove.** Aquest va ser el primer document de planificació integral de les polítiques de joventut a l'estat espanyol i un dels primers a Europa entès com un pla integral que recollia objectius i actuacions en diferents àmbits i posava un èmfasi especial en la implicació de la joventut en la definició de les polítiques públiques. **La participació juvenil ha estat des d'aleshores una idea clau en les polítiques de joventut a Barcelona.** Recentment, per exemple, cal destacar l'experiència del **Fòrum Jove BCN** com a procés d'innovació democràtica per detectar necessitats i demandes i incorporar-les a les polítiques municipals.

Amb la revisió d'aquest primer pla cinc anys després ja apareixen uns altres conceptes clau en la concepció de les polítiques de joventut. En aquesta revisió de 1990, **s'identifiquen tres principis bàsics que han de regir les polítiques dirigides a la joventut a la ciutat:** (1) **la concepció integral,** que posa èmfasi en el fet de considerar totes les dimensions que afecten la vida de les persones joves, (2) **la gestió interdepartamental,** que entén que la complexitat de la joventut només es pot abordar relacionant diferents àrees de l'administració, i (3) **la participació de les persones joves,** entenent que és imprescindible la col·laboració del jovent en la definició de les polítiques. **Aquests tres elements identificats fa 30 anys continuen sent el principal repte de l'administració pel que fa a les polítiques de joventut.** En l'àmbit de la ciutat després hi ha hagut altres documents marc que han anat desenvolupant aquests mateixos criteris: el Pla director de la política de joventut 1998-2003, el procés participatiu Projecte Jove BCN i el Pla Jove 2004-2006 o el Pla director de la política de joventut 2006-2010. Des de fa 10 anys, la planificació en joventut de l'Ajuntament incorpora l'adolescència amb els plans d'adolescència i joventut de 2013-2016, el de 2017-2021 i el vigent de 2022-2030. **Actualment, les polítiques de joventut a l'Ajuntament de Barcelona estan integrades a la Regidoria d'Infància, Joventut i Persones Grans, que forma part de l'Àrea de Drets Socials, Justícia Global, Feminismes i LGTBI.**

En l'àmbit català, les polítiques de joventut també han estat pioneres en la planificació d'una perspectiva relacional de les polítiques públiques. Cal destacar en aquest sentit el Pla nacional de la joventut de Catalunya (PNJCat), el qual es va aprovar per primera vegada l'any 2000 i que significava una de les primeres planificacions estratègiques en l'àmbit de la Generalitat de Catalunya amb implicacions sobre diversos departaments, diferents nivells d'administració i amb la incorporació d'organitzacions civils. El pla adopta els criteris d'integralitat, interdepartamentalitat i participació jove, que ja s'havien expressat en els documents de planificació de Barcelona, i incorpora un element nou: **la interinstitucionalitat**, és a dir, la cooperació entre diferents administracions. **Les polítiques de joventut a Catalunya són competència exclusiva de la Generalitat, però els ens locals tenen un paper protagonista en l'execució i posada en marxa.** A més, és inqüestionable que cal la col·laboració de diferents administracions per abordar tots els àmbits que hem vist que afecten les oportunitats de les persones joves. Aquests criteris s'han mantingut en els plans posteriors i s'han refinat els criteris i els instruments d'execució.

Així doncs, **la planificació de les polítiques de joventut a Barcelona i Catalunya és conscient des de fa anys que la complexitat de la joventut i les seves situacions requereix una resposta integral i cooperativa entre les diferents àrees de l'administració i entre diferents administracions.** Aquesta idea tan clara sobre el paper ha significat alguns avenços, però també ha tingut alguns problemes en l'execució. Per poder aplicar aquests criteris d'integralitat i administració relacional, cal tenir instruments per poder relacionar diferents àrees i diferents administracions i, sobretot, cal tenir una certa influència o poder sobre les decisions que prenen aquestes àrees o administracions. La posició marginal de les polítiques de joventut exposades en el punt anterior ja alerta que es tracta d'un col·lectiu que no ha estat tractat com a prioritari. Per això, tot i que els serveis de joventut han procurat construir espais de col·laboració i cooperació entre departaments o entre diferents administracions, molt sovint no han tingut la influència desitjada. En l'avaluació del desplegament del Pla nacional de la joventut de Catalunya a escala local es va posar de manifest un fet aparentment contradictori: El fet de disposar d'estructures institucionals i tècniques pròpies de l'àrea de joventut afavoreix el desplegament de les polítiques de joventut i el treball interdepartamental (Brugué, 2018). És a dir, cal dotar de certa estructura les polítiques de joventut perquè es produeixi la feina de coordinació i cooperació entre diferents àrees. En canvi, només el 55,7 % dels municipis de Catalunya tenen una estructura tècnica o un departament de joventut i només en el 21,3 % dels municipis aquest departament no està compartit amb altres àrees (Fabra, 2019).

Un altra manera de veure l'efectivitat d'aquesta planificació transversal i interinstitucional de les polítiques de joventut és a través de l'anàlisi dels àmbits d'aplicació de les polítiques. **Tradicionalment, les polítiques de joventut han tingut dificultat a l'hora d'influir en els àmbits amb més pes de les polítiques socials (com ara educació, treball o habitatge), els quals també són els que tenen més impacte sobre les transicions juvenils i les condicions de vida de les persones joves.** L'avaluació del Pla nacional torna a posar de manifest que, tot i que aquests àmbits ocupen un lloc cada cop més rellevant en la planificació i el disseny de les polítiques de joventut, són els que tenen menys projectes o polítiques fets i als quals es destinen menys recursos econòmics i tècnics (Fabra, 2019). Això s'explica precisament per la poca permeabilitat d'aquestes àrees més estructurals de les polítiques públiques a planificar i executar polítiques de forma relacional i incorporar les prioritats pròpies de la joventut.

Malgrat això, un element propi de l'administració relacional que sens dubte s'ha incorporat a les polítiques que afecten les persones joves ha estat el de la **participació ciutadana.** Aquest és un element que es considera clau en qualsevol document de planificació de polítiques de joventut i en què es destinen recursos tècnics i econòmics. Tot i això, la implicació de les persones joves en el disseny i l'execució de polítiques és una tasca plena de reptes. En primer lloc perquè, tal com s'ha vist, **vivim en un context d'allunyament i desconfiança de les persones joves respecte de les institucions.** També perquè la participació, com altres fenòmens, és un àmbit travessat especialment pels eixos de desigualtat i cal anar amb compte a l'hora d'incorporar veus diverses. **En paral·lel hi ha un cert desgast d'aquests processos de participació que obliga a fer-los més significatius, realment orientats a generar transformacions visibles i amb impacte** (Castellà i Ferrer-Fons, 2019).

En definitiva, les polítiques de joventut a Barcelona i Catalunya han estat pioneres a l'hora d'entendre la integralitat de la intervenció en joventut i la necessitat de construir una administració relacional que doni resposta a la complexitat de les necessitats i problemàtiques de les persones joves. Cal dir, però, que tot i que aquests criteris són presents des de fa dècades en els plans i documents de les polítiques de joventut, aquestes segueixen tenint una posició marginal i tenen moltes dificultats per influir en els àmbits tradicionalment més importants de les polítiques públiques, els quals també són els que tenen més pes en les condicions de vida i les oportunitats de les persones joves.

4. METODOLOGIA

En la descripció de la metodologia utilitzada ens referirem, en primer lloc, als grups juvenils, propostes i construcció d'un estudi participatiu; en segon lloc, a la descripció dels grups i les tècniques emprades; en tercer lloc, a l'anàlisi dels resultats: i, finalment, als tallers com espais propositius i de comparació.

4.1. GRUPS JUVENILS, PROPOSTES I CONSTRUCCIÓ D'UN ESTUDI PARTICIPATIU

Un cop plantejades les bases teòriques que emmarquen aquest estudi i que, de forma resumida, se centren a comprendre les posicions que ocupen les joventuts en relació amb les polítiques públiques des d'una mirada interseccional, heterogeneïtzant i que tingui en compte les diferents formes de ser, sentir-se i agenciar-se el fet de ser jove, cal introduir alguns apunts metodològics que han guiat l'aproximació al fenomen.

Per tal de desenvolupar l'estudi, una de les premisses centrals ha estat buscar en tot el procés no reproduir, o almenys pal·liar el màxim possible, les posicions juvenils desiguals tant en la forma d'obtenir les dades de l'informe com a l'hora d'analitzar-les i plasmar-les. Si anteriorment es reflectien les dificultats que les persones joves tenen per 'utilitzar' la veu pròpia, poder autodefinir-se, reflexionar i parlar 'socialment' des de la primera persona, aquest estudi ha utilitzat un seguit d'eines metodològiques que, tot i que han estat guiades per la investigació i que la desenvolupen, se centren en les percepcions, les vivències, els relats i els recorreguts que construeixen les persones joves. Per poder fer-ho i mantenir-ho al llarg de tot el procés, l'informe s'ha caracteritzat per assumir dues premisses paral·leles. D'una banda, en l'accés a la informació que s'ha de tractar i analitzar s'ha buscat que sempre sigui present la veu de les persones joves d'una forma directa i no intermediada per altres condicionants com sobreinterpretacions o reescriptures de discursos. És a dir, s'han creat espais com els grups de discussió i els tallers participatius que han sigut la part central a l'hora d'aconseguir dades que permetin entendre els processos i les posicions juvenils davant les polítiques públiques (a continuació es descriuen amb més detall).

D'altra banda, en l'estructura i redacció de l'informe s'ha procurat que la veu pròpia de les persones joves sigui la protagonista i que el lector en tot moment pugui ubicar les reflexions i les anàlisis que en segona instància hem fet els investigadors de forma relacional amb les narratives sorgides en les diverses activitats proposades. Per mantenir aquesta segona finalitat, s'ha optat per referenciar les cites originals extretes dels grups de

discussió i dels diversos tallers com a forma de construcció d'un relat compartit que, tot i que ha estat mediat pels responsables de l'estudi, sigui el més coherent i transparent possible amb les exposicions de les participants.

Amb tot això, la finalitat és que aquesta producció final de l'estudi en format informe es mantingui en tot moment connectada als discursos juvenils que han emergit i que, per tant, no dificulti al lector la possibilitat d'escoltar aquestes veus de la forma més directa possible.

A banda d'aquesta puntualització de posició ètica i política de l'informe, i de forma més descriptiva, l'estudi s'ha centrat a desenvolupar diferents tècniques qualitatives com a forma d'aproximació i també a constituir i tenir en compte diferents formes i realitats de ser jove. A continuació, descrivim tant aquestes tècniques emprades com els diferents grups que hi han participat.

4.2. DESCRIPCIÓ DELS GRUPS I LES TÈCNIQUES EMPRADES

L'aproximació metodològica es va idear a través de diferents fases que ens permetessin una comprensió complexa de la relació que tenen les persones joves amb les polítiques públiques. Sota la col·laboració del **Consell de la Joventut de Barcelona** (CJB) es van projectar sis grups de discussió que tinguessin suficient pluralitat de perfils per tal d'aconseguir visions i relats heterogenis. Tot i això, a l'interior dels grups es va buscar que participessin persones amb un cert historial i una posicionalitat "social" similar per tal de no generar espais on es poguessin donar dinàmiques de rols diferenciats i de posicions de "poder" entre participants. Per això, els grups que es relaten a continuació es van idear sobre **dos eixos transversals**. D'una banda, **l'eix edat** que va marcar la realització de tres dels grups i que va permetre incorporar discursos i visions des del jovent més joves fins als joves més adults. D'altra banda, **l'eix interseccional**, pel qual es van fer tres grups més que buscaven tenir en compte i incorporar veus que molt sovint queden més invisibilitzades o disposen de menys espais d'enunciació.

En el rerefons d'aquestes eleccions també vam buscar que dins cada grup, sota el marc comú de l'eix edat o l'eix interseccional específic, hi hagués una pluralitat de veus en qüestions com més o menys proximitat quotidiana a les polítiques públiques, diferències de classe social,

diferències de barris, de gènere, etc. Tot i aquesta pluralitat, l'estudi no pretén ser representatiu de tota la joventut. Es tracta d'un estudi qualitatiu que busca plasmar com s'articulen les percepcions i els discursos juvenils en relació amb les polítiques públiques per tal d'analitzar-ho. Aquestes percepcions juvenils s'estudien des de grups de joves diferenciats i heterogenis per tal de veure com emergeixen des de diferents posicions socials, però aquestes percepcions no són extrapolables a tota la joventut en el seu conjunt (precisament per aquesta complexitat que esmentàvem abans).

En l'àmbit de l'estructura, els grups de discussió van tenir un format de dues hores de conversa comuna guiada de forma semidirigida per part de l'equip de recerca i de les persones dinamitzadores. Vam demanar als participants que construïssin en un quadre/recorregut visual la seva pròpia trajectòria vital en relació amb la residència, els estudis i el món laboral i que destaquessin en quins moments d'aquest trajecte havien tingut contacte directe amb les administracions o les polítiques públiques. Aquest exercici inicial servia per introduir els participants al debat i també per poder concretar a través de la pràctica els significats que tots els participants donaven a les polítiques públiques. A partir d'aquí, a la segona part de cada sessió, el debat semidirigit buscava tractar els temes vinculats a la relació amb les polítiques públiques, com ara les percepcions, l'accés, les relacions, la gestió i els resultats, i transversalment també buscava que emergissin temàtiques o àmbits en què les persones joves havien centrat aquesta relació. Sobre aquestes últimes es va posar un èmfasi destacat a les temàtiques de participació, emancipació i seguretat vital i espai públic.

Finalment, i tal com ja s'ha esmentat abans, la participació del Consell de la Joventut de Barcelona (CJB) en tot el procés va tenir un paper protagonista i crucial, tant per la logística com per la infraestructura brindada. Les dinamitzadores van ser les encarregades d'escollir les persones participants de cada grup i també de fer la tasca de contacte i convocatòria i de gestió de cada sessió. Al mateix temps, tots els grups de discussió i els tallers participatius que s'explicaran posteriorment van tenir lloc a la seva seu, a l'Espai Jove la Fontana, es van enregistrar en veu i posteriorment es van transcriure. A continuació, es detallen aquests grups perquè els lectors puguin tenir una imatge dels participants.

• GRUP DE JOVES ASSOCIATS

Aquest grup de discussió es va fer el dia 28 de setembre de 2022 i hi van participar sis joves amb un passat i un present vinculat a moviments associatius, espais polítics o organitzacions vinculades al lleure. El grup estava format per quatre joves identificades amb el gènere femení i dos amb el masculí i les edats dels participants anaven dels 20 als 25 anys.

• GRUP DE JOVES RACIALITZATS

Aquest grup de discussió es va fer el dia 11 d'octubre de 2022 i hi van participar cinc joves amb trajectòries en què la migració havia estat present d'alguna forma. Entre aquesta vinculació amb la migració hi havia tres joves que havien migrat sols (un d'ells quan era menor d'edat) i dues joves migrades amb processos familiars. El grup estava format per dues joves identificades amb el gènere femení i tres amb el masculí i les edats dels participants anaven dels 19 als 33 anys.

• GRUP DE JOVES D'IDENTITATS DISSIDENTS

El grup de discussió d'identitats dissidents es va fer el dia 18 de novembre de 2022 i hi van participar cinc persones joves que s'identificaven amb identitats de gènere dissidents, no normatives i amb gèneres fluids. El grup estava format per quatre persones identificades amb gèneres no binaris, de les quals una també s'identificava amb el gènere masculí, una com a agènere, dues amb el femení i una com a *done* i les edats de les participants anaven dels 19 als 31 anys.

• GRUP DE JOVES DE 16 A 18 ANYS

Dins l'eix de grups d'edat, el grup de discussió de persones joves de 16 a 18 anys es va fer el dia 3 de novembre de 2022 i hi van participar sis joves d'aquestes edats. El grup estava format per cinc persones identificades amb el gènere femení i una amb el masculí. Totes eren estudiants de secundària d'instituts públics de Barcelona.

• GRUP DE JOVES DE 24 A 28 ANYS

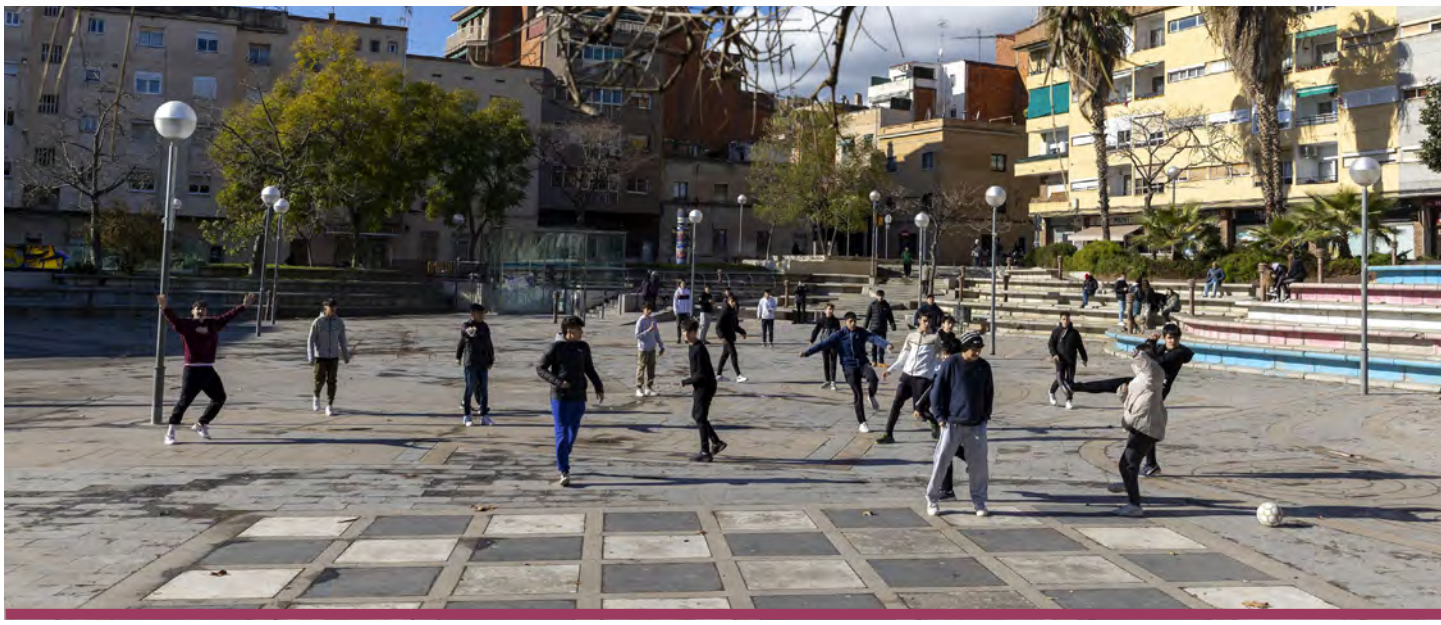
Dins el mateix eix, el grup de discussió de persones joves de 24 a 28 anys es va fer el dia 11 d'octubre de 2022 i hi van participar cinc persones joves d'aquestes edats. El grup estava format per quatre persones identificades amb el gènere femení i una amb el masculí. D'aquests joves, dos havien nascut en un altre país d'origen i tots venien d'espais de participació més o menys formals: des d'assemblees de joves, moviments de barri, consorcis d'educació o el Consell de la Joventut de Barcelona.

• GRUP DE JOVES DE 30 A 35 ANYS

El darrer grup de discussió va ser el de persones joves de 30 a 35 anys, es va fer el dia 19 d'octubre de 2022 i hi van participar set persones joves d'aquestes edats. El grup estava format per quatre persones identificades amb el gènere femení i tres amb el masculí. Aquests joves formaven part d'espais associatius juvenils, com ara xarxes d'aliments de barri, escoles populars, militàncies juvenils diverses i/o treballadors en temes vinculats a joventut.

4.3. ANÀLISI DELS RESULTATS

Els resultats dels sis grups de discussió van ser primerament anonimitzats, ja que es va atorgar un nom fictici a totes les persones participants (al llarg d'aquest informe tots els noms que apareixen han estat ficcionats i no tenen cap paral·lelisme amb la realitat). Aquesta anonimització s'ha fet pels condicionants ètics que pot tenir la investigació i la possibilitat que l'aparició futura dels noms reals i la identificació de les veus exposades aquí coarti la llibertat per expressar i explicar tot el que vulguin. Al mateix temps, a l'informe no ens interessa tant qui produeix certs discursos, sinó com, des de certs grups concrets, es generen visions, percepcions i expectatives del que és i/o hauria de ser l'administració i les polítiques públiques. Per tant, no era necessari en cap moment destacar la individualització de cada discurs, sinó que buscàvem veure quins discursos es produïen dins el grup heterogeni.

Així doncs, un cop fets aquests processos d'anonimització i transcrits els grups de discussió, es va fer una anàlisi categorial a través de l'aplicació NVIVO. Aquesta aplicació ens permetia un millor tractament comparatiu de les dades i la producció de noves categories d'anàlisi emergents dels grups. **El resultat va ser la producció de deu categories** generals (accés, adultocentrisme, emancipació i seguretat vital, espai públic, interseccionalitat juvenil, participació com a dret, percepcions, precarietats, procés i resultats) que van emergir de forma mixta entre les deteccions inicials i els resultats dels grups de discussió i també d'un conjunt de subcategories emergents exclusivament del treball de camp que van matisar o fer més complexes aquestes categories generals. A continuació es pot observar de forma relacional tot l'arbre de categories i subcategories:

CATEGORIES	SUBCATEGORIES
Accés	· Informació
Emancipació i seguretat vital	· Dret a la ciutadania · Món laboral · Educació · Salut · Habitatge
Espai públic	· Oci · Violències
Interseccionalitats juvenils	· Classe · Gènere · Edat · Racialització
Participació com a dret	· Associacionisme · Interlocució amb l'administració · Moviments i col·lectius
Percepcions	· Percepcions de la joventut · Visions de les institucions · Visions del jovent cap a les institucions
Precarietats	· Generacional · Migracions
Procés i relació amb les administracions	· Burocràcia · Envelliment de les administracions
Resultats	
Adulcentrisme (general)	

Finalment, i tal com s'ha dit abans, els resultats dels grups de discussió s'han incorporat a aquest document a través de cites textuals que situen les diferents temàtiques. Aquestes cites textuals permeten entrar en diàleg directe amb els discursos i les explicacions elaborats pel jovent, cosa que permet no perdre els discursos originals i que siguin els que hagin guiat l'estudi. Igualment, com que guien la informació expressada aquí, també permeten al lector aproximar-se a la producció d'aquests discursos.

4.4. ELS TALLERS COM A ESPAIS PROPOSITIUS I DE COMPARACIÓ

Un cop analitzats els resultats dels diferents grups de discussió i amb la vocació explícita de fer-ne un retorn i construir la part propositiva de l'informe de forma col·laborativa, **es van fer dos tallers finals de posada en comú.** Aquests tallers es van idear com a espais de reflexió i de treball que permetessin als participants debatre a partir de les principals deteccions dels grups i pensar de forma conjunta possibles propostes per incorporar la mirada juvenil i no adultocèntrica a les polítiques públiques de caire local. Així doncs, en els dos tallers es van crear diverses dinàmiques dirigides pels investigadors que fomentessin la creació d'aquests espais de treball.

El primer taller es va fer amb persones joves que ja havien participat anteriorment en els grups de discussió. Aquest cop es va optar per reunir totes les persones participants sense dividir els grups per qüestions d'edat o d'altres eixos i fomentar així un espai de trobada comuna en què també entressin en diàleg les diferents visions, experiències i posicions. Comprenen que la diferent composició dels grups podia generar dinàmiques i rols diferenciats entre els participants, l'activitat dirigida i el paper dels investigadors i les dinamitzadores es basava a compensar les participacions i els torns de paraula.

Aquest primer taller va constar de tres parts. En la primera es va fer una presentació de totes les persones participants i una posada en comú dels principals resultats en format problemàtiques que van emergir dels grups de discussió i en què també se'n van incorporar de noves al llarg de la discussió inicial del taller. Les problemàtiques proposades com a base de treball van ser les següents:

- No comptem per a les "grans" polítiques
- Menysteniment en el tracte rebut
- La informació està poc orientada a les persones joves
- Les institucions no pensen en el jovent
- S'utilitzen el jovent com una quota
- No es té en compte l'edat a la sanitat
- Burocratització i lentitud de les institucions
- L'administració no fa res contra la precarietat
- El jovent no veuen útils les institucions
- Administració envellida i poca identificació amb aquesta
- Les necessitats i preocupacions juvenils estan desateses
- No es veu la joventut com una desigualtat afegida a d'altres

En la segona part es va presentar i desenvolupar la tècnica de detecció de problemes/propostes a través de la **construcció d'un fluxgrama.** El fluxgrama és una tècnica visual que permet ubicar els diferents problemes detectats per tal de trobar en grup com estan relacionats, distingir entre quins són productors o quins són causes de problemes i veure les diferents dimensions d'afectacions per, finalment, poder construir i elaborar possibles àmbits d'actuació. Sota els principals problemes escollits pels investigadors i emergents dels grups de discussió, les persones que van participar en el taller es van dividir en dos grups de forma aleatòria i van dur a terme l'activitat amb dues finalitats. D'entrada, relacionar els problemes de més generals a més específics i trobar lligams que permetessin entendre com es vinculaven entre ells (és a dir, si un problema depenia d'un altre de més general o de dimensions més àmplies, establir i detectar aquestes relacions). A continuació, un cop feta aquesta tasca relacional, es van buscar propostes de millora i d'actuació per pal·liar les problemàtiques detectades. Finalment, la tercera part de l'exercici va ser la de retorn i debat general, en què, de nou amb tot el grup reunit, es van presentar els resultats de l'activitat anterior i es van generar debats relacionats amb aquests resultats.

Aquest taller amb joves es va fer el dia 24 de novembre de 2022 a l'Espai Jove La Fontana. Hi van participar un total de divuit persones joves provinents de forma equitativa dels participants de cada un dels diferents grups de discussió.

El segon taller es va fer amb treballadors i càrrecs públics vinculats a l'administració local en diferents àrees de l'Ajuntament de Barcelona. Aquest segon taller es va plantejar com l'espai on poder tenir la mirada des de la part institucional i on poder posar en diàleg els resultats dels grups de discussió i del taller amb persones joves. Per fer-ho, l'activitat escollida va ser la construcció en comú d'un arbre de problemes amb la finalitat de debatre sobre les qüestions que van emergir del jovent sobre les polítiques públiques i també amb la vocació de construir possibles respostes de part de les institucions. Com el taller anterior, va constar d'una primera part comuna d'introducció, presentació del projecte i explicació de la dinàmica. A continuació, les persones assistents es van dividir en tres grups de treball en què es va dur a terme l'activitat de l'arbre de problemes. En aquests grups dividits, l'equip de recerca i les dinamitzadores van tenir el paper d'introduir els principals resultats dels grups de discussió i de contextualitzar-los, a més d'explicar i definir les principals problemàtiques detectades.

Aquestes problemàtiques generals van ser:

- No se senten escoltades
- Menysteniment de la joventut
- Allunyament de tot el que està relacionat amb les institucions
- La burocràcia
- La percepció de que les institucions són poc transformadores
- Excés de requisits i condicions en l'accés a polítiques públiques
- Falta d'informació sobre les polítiques públiques
- Infrarepresentació juvenil a les institucions i envelliment d'aquestes

Un cop presentades les problemàtiques a través del debat i l'acord comú entre les persones participants de cada grup, també es van construir relacions entre les diverses problemàtiques per, finalment, poder elaborar un seguit de propostes amb la finalitat de reduir-les o mitigar-les. L'interès d'aquest segon taller, més enllà de posar en diàleg les veus juvenils amb els càrrecs públics, també es basava en la construcció de propostes més establertes i matisades en què es pogués incorporar la mirada més real i interna de la qual disposen els treballadors. Finalment, la tercera part del taller es va centrar en la posada en comú final de tots els grups i l'obertura d'un espai de discussió/debat on es presentaven els principals resultats de l'activitat.

Aquest darrer taller es va produir el 13 de gener de 2023, també a l'Espai Jove La Fontana. Hi van participar un total de trenta-dos treballadors de l'administració local provinents de diferents àrees com: 1) Alcaldia; 2) Economia, Treball, Competitivitat i Hisenda; 3) Ecologia, Urbanisme, Infraestructures i Mobilitat; 4) Agenda 2030, Transició Digital, Esports i Coordinació Territorial i Metropolitana; 5) Cultura, Educació, Ciència i Comunitat; 6) Drets Socials, Justícia Global, Feminismes i LGTBI; 7) Prevenció i Seguretat. Al mateix temps, en relació amb cadascuna d'aquestes àrees, hi van estar representats diferents òrgans d'actuació i també diferents graus de capacitat d'incisió i gestió (des de direccions de departaments i gerències fins a responsables d'altres àrees).

5. LA GENT JOVE DAVANT LES POLÍTIQUES PÚBLIQUES (ADULTOCÈNTRIQUES)

L'abordatge de la temàtica de la gent jove davant les polítiques públiques adultocèntriques el farem, en primer lloc, considerant les percepcions mútues entre joves, institucions i democràcia; en segon lloc, analitzant l'accés a les polítiques públiques; en tercer lloc, tenint en compte el procés de les polítiques públiques i la relació amb l'administració; i, finalment, observant les percepcions sobre els resultats de les polítiques públiques.

5.1. JOVES, INSTITUCIONS I DEMOCRÀCIA. PERCEPCIONS MÚTUES

Abans d'analitzar les vivències i les percepcions de les persones joves en el procés de les polítiques públiques o amb els seus resultats concrets, cal veure quines són les visions que tenen de les institucions en general. Les opinions i actituds en relació amb les institucions no es creen només a partir de la interacció directa entre la joventut i les polítiques públiques o els espais de representació, sinó que es formen a partir de processos i experiències de socialització que poden tenir una gran influència en la forma de veure les institucions i com es relacionen. És a dir, en aquest primer apartat de percepcions, els discursos juvenils expressats es construeixen tant a través d'experiències personals o pròximes viscudes com també a partir d'imaginaris estesos socialment que influeixen en les seves mirades.

Tal com ja explicàvem en la introducció, sovint els discursos fets per les persones joves engloben diferents àmbits i diferents institucions, des de locals fins a estatals. Tot i que l'estudi se centra a analitzar-ho des d'una òptica local, a continuació, en els blocs 5 i 6, es plasmen discursos i problemàtiques que afecten diferents administracions. Això permet tenir una mirada més completa per retratar i plasmar les vivències i percepcions juvenils en general. S'ha decidit mantenir aquest marc general que ubica i afecta diferents competències administratives per la riquesa i el valor que donen en la comprensió de les diferents relacions entre persones joves i polítiques públiques. Tot i això, s'ha procurat destacar i remarcar els casos que afecten directament l'administració local.

Ens centrarem aquí en percebre l'allunyament i la desafecció juvenil i les concepcions institucionals de la joventut.

5.1.1 ALLUNYAMENT I DESAFECCIÓ JUVENIL

Un dels temes de debat més recurrents en la relació de la joventut amb la política i les seves institucions és la desafecció. **Sembla que hi ha una distància amb les institucions polítiques que és més gran entre les generacions joves que amb altres grups d'edat. A més, aquesta desafecció o llunyania sembla que té una certa tendència a créixer, és a dir, que és més gran ara que uns anys enrere.** Aquests dos fenòmens han estat recollits en múltiples estudis empírics que demostren un cert consens en l'existència d'una creixent distància entre la gent jove i les institucions democràtiques. Tot i això, la naturalesa i les causes d'aquest allunyament són menys clares.

En termes generals, la discussió apareguda en els diferents grups confirma una percepció de les institucions com quelcom allunyat. Malgrat la diversitat dels grups, en tots els casos les institucions i l'administració són vistos com un actor extern i, de vegades, fins i tot, antagonista. Dit d'una altra manera, no s'ha produït en cap cas una identificació de les institucions democràtiques com una cosa pròpia. Com veurem més endavant, fins i tot les persones joves que participen en algun espai institucional, en lloc de sentir-lo com a propi, acostumen a veure'l com quelcom extern.

En el moment d'expressar aquest allunyament de les institucions apareixen tres tipus d'arguments que expliquen la desafecció. En primer lloc, està força estesa la percepció que les institucions i l'administració no els són pròpies sinó que "pertanyen" a les persones adultes. En segon lloc, apareix la idea que les institucions no escolten o no estan preparades per escoltar les seves demandes i necessitats. I finalment, l'argument que les institucions estan tan limitades, tant per factors externs com interns, que tampoc no tenen marge per transformar la realitat.

El primer dels arguments és el que explica per què en cap cas es veuen les institucions com quelcom propi. **En un context democràtic seria desitjable que la ciutadania s'apropiés de les institucions, però, d'una forma més o menys conscient, aquestes solen identificar-se amb un perfil de poder que, en molts casos, es percep com allunyat i inaccessible i no es veu com a propi.** En el cas de la joventut, les institucions i l'administració s'identifiquen, entre d'altres, amb un poder adult. L'Amina, del grup de 24-28 anys, ho expressa d'una forma molt gràfica: "(...) la institució, per si mateixa, no està feta per als joves. Vull dir, si jo li hagués de posar cara i ulls, me la imaginaria com un senyor de 60 anys". Més endavant, a l'apartat 5.3.2, es recupera amb més detall aquesta identificació de l'administració amb persones més grans i amb l'absència de referents juvenils a les institucions que trenquin amb aquesta visió.

El segon argument que s'ha expressat en diferents grups de discussió i que explica la distància que les persones joves senten respecte de les institucions té a veure amb **el fet de no sentir-se escoltades.** La Roser expressa aquesta idea i la vincula al fet que els problemes o les necessitats juvenils no es consideren prou importants i, per tant, no són acollides per les administracions:

> *No em molesta que no em preguntin, sinó que no m'escoltin. O sigui, com que al final hi ha espais on tu pots cercar quines són les necessitats de les joves perquè les diuen: Youtube, internet, discursos, podcasts, gent que participa en assemblees…, tenen demandes i les expressen. Per què no les aculls? Doncs aquí és on jo crec que recau el poder adult. També el fet de dir que no són problemes el que us passa. O sigui, 'hi ha problemes més importants que els vostres, que vosaltres no sou capaços de veure la importància perquè encara sou petits. I nosaltres que sabem més' i tot això. (Grup de joves de 24 a 28 anys)*

En els diversos grups apareixen exemples de situacions en què les persones joves han percebut falta d'interès o de priorització de les necessitats juvenils. Aquest discurs sobre el menysteniment cap a la joventut i les seves necessitats és molt present en aquells perfils de joves que tenen més contacte amb l'administració, especialment en les persones actives en entitats o moviments socials. Aquesta idea és aparentment contradictòria amb el fet que són justament grups de joves organitzats els que tenen més experiències d'interlocució amb l'administració, però, com veurem, en moltes ocasions aquesta interlocució ha estat percebuda com una instrumentalització de la participació per legitimar les institucions, més que com un acte real d'escolta a les seves necessitats.

És com preguntar per què la institució i les coses públiques no arriben als joves? Doncs perquè potser no saben com són el jovent i quan ho volen saber ens instrumentalitzen per xuclar-nos informació (...). Ens posen reunions perquè hi anem i parlem, però després no hi va ningú perquè no saben com fer-ho i es queixen que "als joves no us interessa. Quan us demanem la vostra opinió, no us interessa". Ja, però és que tu vols xuclar la meva opinió. Tu m'estàs utilitzant per a això. (Amina, grup de joves de 24 a 28 anys)

La percepció que no hi ha una voluntat real d'escoltar és present també en altres col·lectius que tenen menys contacte en aquests espais d'interlocució. Per exemple, el Lenin, del grup de persones racialitzades, insisteix en la idea del poc valor que es dona a les opinions i peticions de les persones joves: Yo sobre todo lo veo en algunos técnicos (volviendo al tema del barrio): Es como que tú le hablas y es como si no te estuviesen escuchando, la verdad. Porque eres joven y creen que no sabes cómo van las cosas. Entonces tu palabra vale menos. Eso me indigna mucho, la verdad.

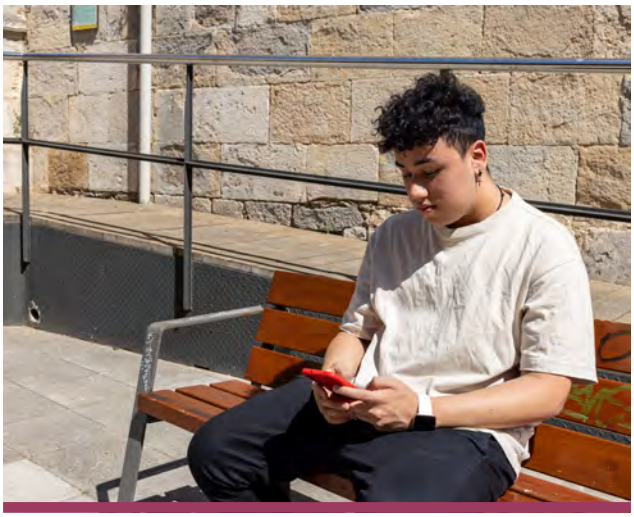
El tercer i darrer argument present en diversos grups de discussió que ajuda a entendre la distància de la joventut amb les institucions és la idea que aquestes tampoc no tenen la capacitat real per canviar les coses. En particular, **en el grup de joves associats hi ha un discurs molt explícit sobre la incapacitat de l'administració per fer front a les transformacions que demana o necessita, en general, la gent jove. Aquesta incapacitat s'explica tant per factors interns (la incapacitat de la institució per dinàmiques i estructures) com externs (els marcs polítics i econòmics en què vivim com a societat).** En aquest sentit, en Hatim expressa el poc marge de maniobra que tenen les institucions davant, per exemple, el poder econòmic:

Vivim en un sistema en què el poder gira entorn de l'economia i el capital. I em dona la sensació que la població, o la ciutadania, va perdent força envers aquestes entitats privades que van generant un múscul a escala nacional e internacional. La política té poc marge: hi ha certs factors que no pots tocar perquè si toques la banca, aquesta banca està relacionada amb un banc internacional... Llavors, no pots jugar. (...) La capacitat de decisió de la gent es redueix i es redueix i veiem coses com els tres milions d'habitatges buits, però ningú no pot dir res pels bancs. (Ahmed, grup de joves associats)

No obstant això, com dèiem, aquestes limitacions no venen només de factors exògens. La lentitud i les resistències al canvi de l'administració i la seva burocràcia també són vistos com un element que impedeix al poder polític impulsar els canvis necessaris. En Daniel, a través de la seva tasca associativa, ha entrat en contacte amb les dinàmiques de l'administració a escala local i se sorprèn de la poca capacitat d'introduir canvis, de prioritzar el pressupost a projectes polítics transformadors i del poder de la burocràcia:

> *Lamentablement el que he vist a Barcelona és que, més enllà de la ideologia, el que importa és el pressupost. Amb els diners és amb el que pots fer la política pública i tot és tan conservador! O sigui, no ho entenc. A mi em planten els pressupostos i donen per fet que el 85 % del pressupost cada anys serà el mateix. Per tant, tu no tens un foli en blanc per jugar i dir aquest cop realment ens posem amb les necessitats de la població i prioritzem tal cosa. I això en l'àmbit de Barcelona… més amunt no m'ho vull imaginar. (...) això és molt complicat de canviar perquè l'estructura administrativa ja no et permet fer aquests canvis. (Grup de joves associats)*

Aquesta incapacitat o dificultat per generar canvis de l'administració fa que no sigui vista com un agent de transformació útil. I, d'una forma lògica, això desincentiva l'apropament de les persones joves a l'administració, el sentiment de pertinença i de possibilitats d'èxit. Al contrari, això sovint explica el perquè prioritzen altres formes de participació social i política allunyada de l'administració. L'Emma, que havia estat molt implicada en espais associatius i d'interlocució, se sent decebuda i es planteja si val la pena seguir lluitant per ser escoltada:

Em passa una mica que com que he vist com funciona l'administració i el poc marge de decisió... Una limitació total de les decisions que puguin prendre els polítics (...), com una decepció tan gran que no... Com una cosa superallunyada de mi, no hi ha res a fer: tiro la tovallola i jo faig la meva vida i ja està. (...) No vull formar part d'aquesta pantomima! (Grup de joves associats)

O amb l'exemple de la Lali, que davant aquesta poca utilitat, rigidesa i llunyania de l'administració veu més útil canalitzar la seva participació cap a vies extrainstitucionals:

De vegades em pregunto si com a jove hi vull participar. Vull estar dins aquesta institució? Al final, vull destinar hores i gastar energia per construir una cosa en la que tampoc no crec? (...) O vull dedicar hores a una militància al carrer per a uns drets i unes coses en els quals crec, que puc almenys ser i sentir-me útil i no sentir que m'estan utilitzant. Vull dir, jo almenys, si puc evitar les institucions, les evitaré. (Grup de joves de 24 a 28 anys)

En resum, hi ha una percepció compartida d'allunyament i de distància envers les institucions. Aquest allunyament es produeix per diferents causes, com ara cert desinterès juvenil o certa crisi democràtica, o també per l'actuació de l'adultocentrisme. Aquest adultocentrisme genera la visió que les institucions no els són pròpies (sinó que són adultes), que les institucions no escolten les persones joves i també que el sistema institucional no és capaç de transformar profundament la realitat que viuen.

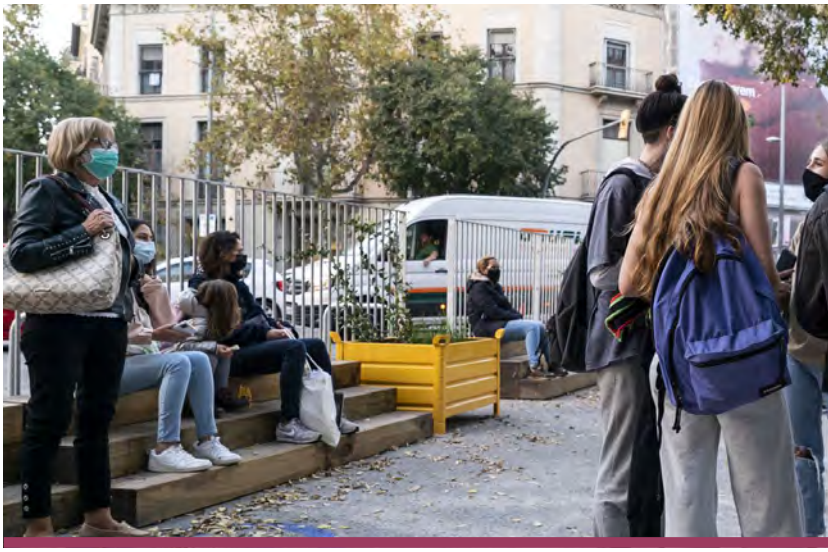
5.1.2 CONCEPCIONS INSTITUCIONALS DE LA JOVENTUT

Encara en el camp de les percepcions, una altra dimensió que ha aparegut en els grups de discussió és la que fa referència a la visió que les persones joves creuen que tenen les mateixes administracions sobre ells.

Un primer aspecte, molt vinculat al punt anterior, **és la sensació que les institucions els consideren un col·lectiu poc rellevant, molt poc central en els processos de decisió i actuació de les administracions o de legitimació i suport al sistema polític institucional.** L'Ahmed, a través de la seva trajectòria associativa al barri, explica que les administracions actuen diferent quan hi ha una demanda juvenil i quan la mateixa demanda no s'identifica només amb la joventut: "Només se'ls ha escoltat quan han aconseguit reconeixement en l'àmbit del barri i de les entitats i quan han vist que la demanda anava més enllà: coordinadora d'entitats, veïnes, etc. Així canvien el xip 'aquesta petició no és del jovent només, sinó que és una necessitat del barri'. Llavors comencen a fer més cas i (és) quan veuen també una oportunitat per treure vots" (grup de persones joves racialitzades).

En aquesta cita l'Ahmed vincula la percepció d'irrellevància de la joventut per part de l'administració amb el fet que les institucions s'activen quan poden aconseguir suport en forma de vots. Aquest és un aspecte que ha anat apareixent en molts dels grups. **Les persones joves perceben que les institucions les consideren menys rellevants perquè el col·lectiu jove és menys rendible des del punt de vista d'inputs al sistema polític institucional.** És a dir, és un col·lectiu del qual es poden extreure menys vots i també, com explica la Roser, menys suport econòmic al sistema:

> *O sigui, al final, quin benefici dones? És molt escàs comparat amb el que et pot donar una persona adulta que té una casa, que cria uns fills... Al final, l'aportació econòmica que fas al sistema és molt més baixa que una altra. Almenys en la seva lectura del que és aportar, eh? Però els impostos que paga un jove són més reduïts generalment que els que paga un adult… (Roser, grup de joves de 24 a 28 anys)*

En paral·lel a aquesta percepció d'irrellevància, en diferents grups de discussió han aparegut dues visions aparentment contradictòries de les institucions adultes cap a les persones joves: **la criminalització del col·lectiu i la seva infantilització.** Són concepcions aparentment contradictòries perquè la consideració d'infants hauria de comportar una desresponsabilització, mentre que la criminalització el que fa és precisament emfatitzar la culpa i la responsabilitat. La combinació d'aquestes visions de la joventut probablement s'explica per la naturalesa transicional de la joventut que correspon precisament a un període de la vida d'adquisició de responsabilitats. En els discursos de les persones joves emergeixen les queixes precisament de la utilització interessada d'aquestes dues concepcions i de la seva simplificació.

Pel que fa a la criminalització, de vegades és percebuda com a conseqüència d'una visió estigmatitzada de la joventut: "si hi ha desordre, es relaciona amb joves. Joves és igual a desordre. Com que s'interpreta que la gent adulta és pacífica, ordenada, educada... I si no, doncs ets jove. (...) Però, d'entrada, és com la joventut, el desordre" (Amina, grup de 24 a 28 anys). Molt sovint aquesta criminalització i estigmatització està associada a l'oci:

> *El jovent només fem oci nocturn. O sigui, que només sortim de festa. Bé, jo crec que tenen com un imaginari del que és la joventut que no és real i que se l'han muntat. I em sorprèn perquè penso: "No vau ser joves? Tu només sorties de festa quan eres jove?, perquè sembla l'únic que existeix. Només puc fer botellots, portar-me malament, discutir amb la policia, que em parin perquè m'estic fent un porro pel carrer... (Helena, grup de 24 a 28 anys)*

En aquest marc de la conversa en Joan recorda: "hi ha una pintada a Badalona que es veu molt, just al centre, que és: 'ser jove no és delicte'". I és que no només hi ha una certa estigmatització de la joventut, ja que se la vincula al desordre o a l'oci, sinó que de vegades es relaciona la joventut amb delictes o violència: "O com aquests discursos molt apresos que diuen 'estem tips de la venda a menors', els quals conceben que totes les assemblees de joves venem alcohol a menors. Com la il·legalitat lligada a l'essència de ser jove. Com a barrera també de la institució a l'hora de donar coses, cedir espais, etc." (Roser, grup de joves 24 a 28 anys).

Sobre això, l'Helena també expressa l'estigma que existeix pel fet de ser joves i com condiciona l'actuació de l'administració:

> *Tens [des de l'administració] una lectura d'aquestes joves com: les joves són violentes, les joves venen i es manifesten (...), les joves es queixen... Bé, és que clar, quin espai estàs donant a aquestes joves? Només té l'espai de manifestar-se, poder-te cridar o tirar-te un plat al cap. És l'única via que trobes de negociació o de visibilitat perquè al final jo crec que molts dels espais que s'aconsegueixen, només s'aconsegueixen de forma visible [així]... (Helena, grup de joves de 24 a 28 anys)*

Per a ella, aquesta visió de la joventut com a problemàtica també està relacionada estretament amb la falta d'espais des d'on escoltar les veus juvenils.

D'altra banda, s'identifiquen actituds i discursos que busquen posar l'èmfasi en aquesta 'no capacitat' de la joventut per poder comprendre les lògiques polítiques i socials i per poder aportar quelcom rellevant. Aquests discursos menystenen la seva capacitat de prendre decisions raonades i, en última instància, participar socialment i políticament:

> *Jo sí que he viscut reunions així amb l'ajuntament i d'alguna manera també se't tracta d'irresponsable, que no saps res. Ets una persona que és allà perquè té una lluita pendent, però al mateix temps et posen molts obstacles en molts moments. Dius, bé, soc jove, però tampoc soc beneita. (...) ens tracten molt d'irresponsables, que només ens agrada la festa, que no pensem en res... (...) Però igualment és com si els discursos [a les institucions] els fessin campanes a les orelles i se'n fotessin de tot. (Maria, grup de joves de 24 a 28 anys)*

En resum, segons les persones joves participants, les institucions les veuen com a irrellevants (que no aporten inputs de suport o legitimitat al sistema: econòmics, electorals, etc.). També es produeix una alternança entre el menysteniment i la criminalització de la joventut, tant en el tracte com en la concepció que es té d'aquest grup social com a subjecte actiu políticament. Totes aquestes concepcions que la institució té de les persones joves estan canalitzades per l'adultocentrisme.

5.2. L'ACCÉS A LES POLÍTIQUES PÚBLIQUES

Fins aquí s'han analitzat els discursos sobre les percepcions generals de la joventut en relació amb les institucions. En aquest apartat s'entra ja a estudiar els discursos i les percepcions en els diferents moments de la seva relació amb les polítiques públiques. En aquest sentit, el primer que s'analitza és l'accés a les polítiques públiques. Es tracta, en primer lloc, de veure com arriba la informació, si les persones joves perceben que estan informades de l'oferta de polítiques públiques. En segon lloc, també s'analitzen els límits o les barreres de les polítiques, vinculats a la cobertura i als requisits d'accés a aquestes.

5.2.1 ACCÉS A LA INFORMACIÓ SOBRE POLÍTIQUES PÚBLIQUES

Un pas previ i imprescindible per gaudir d'una gran part dels serveis i beneficis de les polítiques públiques és conèixer la seva existència, així com els procediments i requisits per accedir-hi. Tot i això, no totes les polítiques públiques necessiten el mateix esforç de ser visibilitzades i informades a la resta de la societat. Hi ha algunes polítiques públiques que estan molt consolidades o que formen part d'un sistema (com l'educatiu o el sanitari) amb un contacte regular amb els seus usuaris i això en facilita l'intercanvi d'informació i el coneixement mutu.

La joventut és un període de la vida en què es produeixen molts canvis, entrades i sortides del sistema educatiu, incorporació i inestabilitat en el mercat laboral, emancipació domiciliària, nous deures fiscals, canvis en les necessitats de mobilitat, etc. Aquest dinamisme del període juvenil fa que, d'una banda, les necessitats de serveis i polítiques públiques també canviïn més ràpidament que en altres períodes vitals. D'altra banda, la inestabilitat fa més difícil consolidar canals d'informació estables entre les persones joves i l'oferta de polítiques públiques. En el nostre context, a més, les polítiques de suport a les transicions juvenils també han estat tradicionalment poc estables. S'aproven programes, serveis o ajudes que desapareixen, es modifiquen o canvien molt ràpidament de requisits o condicions. Això incrementa la dificultat que el coneixement d'aquella política es vagi consolidant i estenent entre les persones. L'accés a la informació és, doncs, un repte particularment important i complicat en l'etapa de la joventut.

Un dels resultats més clars dels grups de discussió en relació amb la informació sobre polítiques públiques és precisament la sensació de manca d'informació. En tots els grups s'ha expressat el neguit de ser conscients que hi ha polítiques o serveis que podrien respondre a alguna de les seves necessitats però que es desconeixen. En moltes ocasions, la percepció de les persones joves és que algunes d'aquestes polítiques no estan ben anunciades. L'Helena posa un exemple d'unes beques de pràctiques laborals:

> *Hi ha unes beques de la Gene (Generalitat) per cobrir un any de les despeses senceres d'empleats joves menors de 30 anys. Aquestes beques no s'anuncien enlloc i ningú no sap res de la seva existència. Jo me'n vaig assabentar per una amiga de ma mare que treballa allà i em va dir: "doncs hi ha 50.000 beques per donar, se n'han donat potser 20 (...). Apunta-t'hi perquè te la donaran segur. Simplement has de buscar una empresa que t'agafi (en pràctiques), aquesta empresa ha de signar tots els papers segons els quals tindràs un contracte d'un any i et pagaran totes les despeses". (...) Jo, que tinc 27 anys, no n'havia sentit a parlar mai. He treballat de pràctiques gratis durant tres anys de la meva vida. He pencat a un despatx d'arquitectura que em pagava en negre durant dos anys més. Coi!, jo si hagués sabut d'aquesta... Si se m'hagués informat d'això, doncs segurament ho hagués aprofitat d'alguna forma. I sovint sembla que aquestes coses s'amaguen (...), no s'anuncien o no s'expliquen. (Helena, grup de joves de 24 a 28 anys)*

L'Helena explica que el canal pel qual es va assabentar d'aquestes beques va ser a través d'una amistat de la seva mare. Hi ha hagut molts casos de joves que expliquen experiències d'informar-se de polítiques per casualitat i a través de canals informals, cosa que incrementa la sensació de desinformació. Mostres d'això també les trobem en aquesta conversa del grup d'identitats dissidents:

> *Abel Anna: I les beques igual, eh?*
>
> *Moderador: Com les coneixeu?*
>
> *Abel Anna: Per un amic al qual li han donat.*
>
> *Sonia: Boca a boca. O de publicidad de Instagram o algo así. (Grup de joves d'identitats dissidents)*

O en el grup de 30 a 35 anys, en què la Gemma també explica que de forma inesperada i gràcies a circumstàncies personals (treballar en un espai privilegiat des del punt de vista de la informació) va poder gaudir d'una reducció d'hores laborals per estudiar un màster:

Després vaig estar fent un màster i per sort treballava al Punt d'Informació Juvenil i tenia companyes assessores laborals que em van dir: "si estudies un màster oficial, pots rebre una subvenció de l'Estat perquè et substitueixin a la feina". I jo: què?! Explica-m'ho. I era com una llei que hi havia per allà i que ni a l'empresa coneixem, que és una empresa bastant gran (...). I li vaig dir a tothom: Demana això! Però sí, em vaig poder reduir durant uns quants mesos crec que cinc hores laborals o una cosa així i les pagaven a l'empresa i jo seguia cobrant el mateix (tots al·lucinen). (...) Però ho desconeixia. Vaig tenir la sort de tenir gent a prop i que vaig conèixer aquesta llei i aquest dret que teníem. (Gemma, grup de joves de 30 a 35 anys)

Un dels aspectes que apareix de seguida que es pregunta per la informació en els grups és la difusió en línia a través de pàgines web específiques o xarxes socials. Les persones participants són conscients que la pandèmia de la COVID-19 ha accelerat la utilització d'internet i les xarxes per difondre, promocionar i millorar l'accés a les polítiques públiques. Malgrat això, **hi ha una sensació compartida que determinats serveis no han posat al dia les seves eines en línia i que l'estructura de la informació o l'agilitat de l'eina és molt lluny de les opcions actuals i del que estan acostumades a consumir les persones joves:**

Fran: A més, les pàgines del Govern o de la Gene són un punyeter desastre. És a dir, no sé com estan programades ni qui les ha fet, però estan molt mal fetes.

Ester: Fetes l'any 1996...

Caterina: I jo recordo una vegada que em van dir de buscar feina a no sé quina pàgina de l'Ajuntament que és molt fàcil... I quan vaig entrar, allò era com Windows 95. Què és això? No s'entén res... És tot molt lent. Jo crec que ho fan a posta, eh? (Grup de joves d'identitats dissidents)

Malgrat tot això, **l'entorn en línia se segueix veient com una oportunitat per millorar l'accés a la informació sobre serveis i polítiques públiques.** Per exemple, en Manel, del grup de 30 a 35 anys, insisteix en diverses ocasions sobre la possibilitat de crear un gran portal centralitzat i personalitzat d'informació com a forma per superar certs obstacles i dificultats existents a l'hora d'anunciar aquesta informació:

> *Jo crec que aquesta informació... sí que hi ha molta cosa social, però arriba de manera molt desordenada. Així és com ho percebo jo. Es podria fer de manera més fàcil... A la teva bústia o com "La meva salut", que crec que funciona... Doncs a "La meva salut" i fer clic allà i veure... com una cosa molt fàcil. Una aplicació amb totes les possibilitats de beques i coses... (Manel, grup de joves de 30 a 35 anys).*

Hem de remarcar que, malgrat aquestes crítiques, en els diferents grups de discussió també han aparegut bones experiències pel que fa a la recepció de la informació. En general es tracta d'iniciatives que precisament estan pensades des del punt de vista de l'accés a perfils joves. En el cas del grup de joves d'identitats dissidents, per exemple, hi ha una referència constant al projecte Trànsit del Servei Català de la Salut (Generalitat de Catalunya) per a la promoció de la salut de les persones trans. Les persones joves trans tenen una necessitat molt específica d'informació i el projecte Trànsit ha sabut oferir aquesta informació d'una forma clara, respectuosa i molt ben orientada al col·lectiu. Hi ha el cas de la Sonia, per exemple, que va venir d'un altra zona d'Espanya a viure a Barcelona precisament arran de rebre la informació d'aquest programa.

Aquest és un cas molt específic, però el component de buscar formes de vehicular la informació específicament al col·lectiu al qual va adreçada es troba en diverses de les bones pràctiques esmentades: "A l'institut jo sí que veig cartells d'ofertes de feina per a la gent de cicles. O, per exemple, al meu poble hi ha un casal jove i allà, a Instagram, publiquen ofertes o una borsa de treball des de l'Ajuntament. (Laia, grup de 16 a 18 anys) Tal com explica la Laia, en molts d'aquests casos es combinen estratègies d'informació fora de línia amb eines en línia i xarxes socials:

Hi ha els educadors de carrer que si els seguiu a Instagram, pengen ofertes de feina que hi ha al barri de Gràcia. Educas de carrer Gràcia, crec. De fet, vam venir aquí a una jornada de delegats que van fer aquí a l'Espai Jove La Fontana i això... Sí que van venir aquí els diferents serveis, el JIP, el PIJ, l'Espai Jove La Fontana, l'Aquí t'escoltem... Bé, n'hi havia alguns. (...) Llavors els delegats veníem aquí i després ho transmetíem a les classes, no? Per explicar els serveis que hi ha. Llavors, està molt bé que hi hagi serveis… (Carme, grup de joves de 16 a 18 anys)

Tal com vèiem a les dues darreres cites, en aquestes bones experiències en relació amb la informació, els **punts d'informació juvenil** (depenent sovint de l'administració local) apareixen de forma reiterada. En diversos grups, aquests serveis d'informació orientats específicament a la joventut han aparegut com un espai amable on les persones joves se senten ateses i on es facilita informació rellevant.

En aquest cas jo vull pensar que el servei que ofereixen els punts d'info jove és un bon servei, planer de tu a tu i pensat perquè les persones joves se sentin identificades i els interpel·lin. Diferent de l'administració, que no et sents que t'interpel·li res: ni l'espai físic, ni la manera de comunicar, ni la manera com està explicat, ni l'argot... (Roser, grup de joves de 24 a 28 anys)

En un context de tants canvis en les circumstàncies vitals i en les necessitats com el període juvenil i de canvi constant en l'oferta de polítiques, aquests espais específics sembla que són de molta ajuda: "jo desconeixia el Punt d'Informació Juvenil, justament. O sigui, realment saben moltes coses i molta gent no sap que existeix aquest servei. Però atenen superbé" (Nazia, grup de joves de 30 a 35 anys). El problema, en qualsevol cas, pot ser que aquests espais no arriben a tota la joventut. De fet, en els grups s'ha vist que qui més els esmenta són els perfils de joves associats, amb més capital social i xarxes informals per poder-hi accedir.

En resum, les persones joves, tant per viure moments transicionals com canviants, reclamen una necessitat específica de més informació sobre les polítiques públiques. En canvi, el que es troben normalment són polítiques restringides i de curta durada. Tot això sumat a les dificultats d'accés genera en les persones joves una percepció de desinformació. Una desinformació que sovint és pal·liada a través de canals informals. Es destaca com a beneficiosa i positiva la dedicació d'esforços a orientar la informació a col·lectius i poblacions diana. També el format en línia es percep com una oportunitat, però cal dedicar-hi esforços per millorar-lo.

5.2.2 LÍMITS I BARRERES D'ACCÉS

Més enllà dels problemes, les dificultats i les potencialitats vinculades a la informació, hi ha altres elements que poden suposar una barrera per accedir als serveis, programes i prestacions de les administracions. En especial, **s'han posat de manifest barreres vinculades, d'una banda, a la cobertura de les polítiques i, de l'altra, a les dificultats dels tràmits.**

La cobertura dels serveis i les prestacions és un aspecte fonamental en la percepció de l'accés a les polítiques públiques. En els diferents grups de discussió, el problema de la cobertura ha aparegut de forma tangencial i, de vegades, poc explícita. Tot i això, els debats sobre les polítiques de suport a les transicions sovint contenen reflexions i experiències relacionades amb la cobertura de les polítiques. A diferència d'altres contextos amb models de benestar diferents, a Catalunya les polítiques de suport a les transicions juvenils han estat tradicionalment escasses (Walther, 2006). Aquesta poca tradició en polítiques de suport a les transicions juvenils en el camp de l'educació, la integració al mercat laboral o d'accés a l'habitatge ens permet entendre que, encara que s'implementin, sovint disposen de recursos limitats i tenen certes dificultats per consolidar-se. Una de les conseqüències de la limitació de recursos és que no es tracta de mesures universals, amb beneficis sobre tota la població juvenil, sinó que se'n limita la cobertura a joves amb situacions o circumstàncies molt precises i específiques.

A pràcticament tots els grups s'ha parlat, per exemple, de beques d'estudis o de les ajudes als lloguers i gairebé sempre s'ha comentat la dificultat per conèixer i complir els requisits que es necessiten per poder-ne gaudir. Per exemple, en Joan del grup de 24 a 28 anys expressa que "Aquestes mesures, ja siguin ajudes o subvencions, per poder-hi entrar, has de complir molts requisits. No crec que siguin mesures universals a les quals es pugui accedir fàcilment. Són per a una petitíssima part d'aquest segment de la població".

Els requisits són sempre un tema controvertit i generen algunes contradiccions sobretot entre les persones que es troben en el llindar entre ser o no potencial beneficiari d'una política o servei. Relacionat amb el bo de lloguer jove (Agència Catalana de l'Habitatge) per a menors de 36 anys implantat recentment, els requisits tant de renda com de preu del lloguer han aparegut en diversos grups com un dels principals obstacles. A la cita següent, en Manel es queixa precisament de les contradiccions que generen alguns requisits. També deixa entreveure la percepció que a altres països propers les mesures en aquest àmbit són més generoses i habituals (en alguns casos també universals), cosa que permet que molts d'aquests problemes desapareixin.

A la Xarxa [altres joves de la Xarxa d'Aliments de Gràcia] deien "ostres, nosaltres no la podem demanar perquè està per sobre d'aquests 900 euros" (el preu que paguen de lloguer). Jo, per sort, el pis està a 850 euros, així que puc demanar l'ajut. Però, què estrany, no? Si ja està a 950 euros, no pots demanar l'ajut... Però potser et convé més a tu que no pas a mi. I quan vaig viure a Amsterdam hi havia molts més ajuts... (...) Parlo de fa bastant temps, dotze o onze anys. Però abans hi havia molta ajuda en l'àmbit del transport públic, de pagar poc pels pisos... (Manel, grup de joves de 30 a 35 anys)

Sovint aquest problema en la cobertura dels ajuts agreuja també les dificultats d'informació i d'accés que s'han posat de manifest en l'apartat anterior: les mesures que no són universals generen costos addicionals d'informació perquè no només cal conèixer l'existència de la mesura, sinó també els requisits per accedir-hi:

Hi ha el tema de pretendre que només hi arribin certes persones... Que són temes d'una accessibilitat limitada. Jo perquè tinc la sort que algú m'ha dit "existeix això" i perquè tinc l'idioma i les capacitats per saber-ho llegir... Però també crec que des de la institució es posa una barrera clara en qui ha d'accedir o no a aquestes ajudes o espais" (Helena, grup de joves de 24 a 28 anys)

El Robert, del grup de 30 a 35 anys, destaca que la limitació en la cobertura pot tenir un efecte regressiu fins i tot en polítiques que tenen l'objectiu de combatre les desigualtats perquè, precisament, deixen fora els més necessitats: "I al mateix temps és deixar un munt de gent enrere que no pot accedir a aquests ajuts perquè ha de tenir uns privilegis, ha de tenir una nacionalitat, ha de tenir un sou X que no pot ser... Sempre amb les ajudes socials, la gent que menys té no hi pot accedir i hi poden accedir justament els de després".

En aquest sentit, en el grup de persones racialitzades s'ha posat de manifest la gran barrera d'accés a les polítiques de qualsevol tipus, en particular per a les persones sense papers que queden fora dels circuits oficials pel no reconeixement com a ciutadans. En aquest grup, el fet de disposar o no de papers va centrar bona part de la discussió sobre l'accés a les polítiques públiques. Disposar de papers i passar a estar en una situació regularitzada és el punt de partida per a una certa estabilització dins la precarietat i, en la majoria de casos, la porta d'entrada al vincle amb l'administració. L'administració, per tant, no és vista com un actor de suport per les persones joves en situació irregular. En aquests casos, el suport sol venir sempre de canals i xarxes informals, ja que, tal com ho expressa l'Adib, el suport ve de "la calle". En el seu cas, Casa África, un espai/llar autogestionada per a persones nouvingudes migrants a Barcelona

amb què segueix col·laborant actualment, va tenir un paper clau en la seva arribada: "hemos notado que un inmigrante, cuando va a una ciudad donde no conoce nada, necesita más personas que la ayuden. No necesita ni comida ni bebida. Lo primero que necesita es alguien con quien hablar y que le enseñe cómo son las cosas aquí". Tal com hem observat, l'accés al suport, que moltes vegades inclou la mediació amb les polítiques públiques, es produeix en xarxes informals i amb entitats que faciliten el contacte entre persones que s'han trobat en la mateixa situació, que han compartit experiències comunes i que parlen el mateix idioma. L'Adib també manifesta que les administracions estan molt limitades a l'hora d'oferir aquests espais d'acolliment en aquestes situacions d'irregularitat administrativa.

Si la discussió sobre els aspectes relacionats amb la cobertura de les polítiques apareix de forma implícita i tangencial, **el debat sobre les dificultats dels tràmits amb l'administració és un tema visible i recurrent.** Pràcticament totes les persones joves expressen alguna experiència negativa en relació amb les gestions amb l'administració necessàries per poder accedir a algun servei o prestació. Aquesta sensació de procés difícil d'entendre, confús i que genera cert sentiment d'inseguretat es barreja amb el que s'ha vist respecte de l'accés a la informació: "Al final molta gent acaba per no fer aquests tràmits per la càrrega que suposa fer-los un mateix". (Laia, grup de joves associats)

Hi ha aspectes col·laterals als tràmits burocràtics que també s'esmenten com a barreres d'accés a les polítiques. Per exemple, els horaris de l'administració que coincideixen amb els horaris d'estudi o laborals, fet que dificulta el poder fer gestions i resoldre dubtes de forma directa o presencial. Un altre aspecte és el de la falta d'identificació amb el personal de l'administració que atén les seves demandes, específicament perquè acostumen a ser persones més grans amb les quals sovint es percep distància, falta d'empatia o dificultat per comprendre les situacions/condicionants juvenils. Aquest aspecte, tot i que és necessari esmentar-lo aquí, es tracta amb més profunditat més endavant a l'apartat relacionat amb l'envelliment de l'administració.

També la possibilitat d'accedir a la informació i poder fer els tràmits en línia és vista com una oportunitat per a la majoria de participants dels diferents grups. De fet, la dimensió en línia és vista com una via per resoldre parcialment les barreres d'horaris d'atenció o de manca de

reconeixement amb el personal de l'administració esmentades abans. En aquest sentit, algunes persones joves manifesten que se senten més còmodes i menys violentades fent els tràmits per internet que interactuant directament amb el personal de l'administració. Malgrat això, també apareixen algunes crítiques sobre el funcionament dels tràmits en línia, ja que sovint segueixen sent confusos fins al punt que es consideren absurds i innecessaris. L'Emma, del grup de joves associats, posa l'exemple del funcionament del web del "bo jove" (de lloguer), esmentat abans, i explica que no era intuïtiu i que acumulava errors que generaven una sensació de poca fiabilitat de l'ajuda. En aquest sentit, l'Emma també assenyala que l'administració en línia pot agreujar algunes de les desigualtats d'accés a les polítiques públiques, ja que no tothom té les mateixes oportunitats ni facilitats per desenvolupar-se en l'entorn en línia.

Des d'un punt de vista interseccional, hem de tenir en compte que aquest conjunt de barreres relacionades amb la condició juvenil interaccionen amb altres eixos de desigualtat i discriminació. Pel que fa a l'accés a polítiques, serveis i prestacions, en el grup de persones racialitzades s'ha posat de manifest que la situació d'irregularitat administrativa és el gran escull que s'ha de superar per poder plantejar-se qualsevol altre aspecte o matís relacionat amb la relació entre la persona jove i les polítiques públiques. El fet de no disposar de papers és viscut no només com un problema pràctic d'estabilització i en el que ens ocupa d'accés a serveis i prestacions, sinó també com una situació d'invisibilitat estructural:

> *El tema papeles y el tema administrativo y los tiempos. Si se pudiera pedir así de frente que fuera más fácil para la gente joven… Llegar en medio de una precariedad que te ignora y te ningunea es como… Es horrible lo que pasa. Ni siquiera sé qué se puede pedir porque es estructural y es racista este sistema… (Emilia, grup de persones joves racialitzades)*

En resum, es detecta una manca de cobertura i de suport de les polítiques públiques en relació amb les transicions juvenils (en matèria d'habitatge, treball i educació, entre d'altres). Aquestes limitacions en la percepció de les persones joves estan vinculades a la falta de pressupost i d'universalització d'aquestes polítiques públiques. Les limitacions en la cobertura també agreugen els problemes d'informació, de realització dels procediments i d'accés. A això se suma la percepció d'un excés de burocratització en els tràmits al qual les persones joves no estan acostumades. En certs col·lectius, com el jovent migrats, se sumen qüestions com la falta de reconeixement de la ciutadania com a barrera principal d'accés i reconeixement.

5.3. EL PROCÉS DE LES POLÍTIQUES PÚBLIQUES. LA RELACIÓ AMB L'ADMINISTRACIÓ

Un dels aspectes més rellevants per entendre les vivències que les persones joves tenen amb les polítiques públiques i les administracions és la forma en què s'hi relacionen i els processos que viuen en aquests diferents contactes. És en aquestes formes relacionals que es viuen en la quotidianitat en què sovint podem detectar alguns dels desajustaments més importants per qüestions d'edat. En aquest apartat incloem la informació que, extreta i analitzada dels grups de discussió fets, explica relats i experiències que han viscut les diferents persones joves participants a l'hora de fer un tràmit, demanar un ajut, aconseguir algun permís o dur a terme altres processos administratius.

Com en la resta d'apartats analitzats, aquí la qüestió juvenil s'ha d'entendre i posar en diàleg constant amb altres posicions socials desiguals que matisen i permeten entendre les diferents vivències del jovent en funció d'altres adscripcions com les diferències de gènere, de procedència, de classe social, etc. Així doncs, encara que observem un cert patró comú entre els diferents joves participants en l'estudi quant a les experiències que viuen en el procés de relació amb les polítiques públiques (sentiments sovint de distància, d'incomprensió o de dificultat per entendre els codis d'aquests espais), això encara s'accentua més en els col·lectius que ocupen posicions més perifèriques i de "no reconeixement" a la nostra societat. Per això, com veurem, **en grups com el de persones joves racialitzades o de joves d'identitats dissidents hi ha una major sensació de dificultat per entrar en contacte amb processos institucionals i, sobretot, que aquest contacte sigui profitós i permeti resoldre certs objectius personals i grupals.** Sovint la falta de reconeixement com a ciutadans de ple dret també per part de les institucions comporta tant una desafecció important com una cerca per part del jovent de canals externs a la institució als quals acudir per a certes necessitats, els quals poden anar des de col·lectius o organitzacions de caire social o del tercer sector i moviments socials fins a agrupacions comunitàries o de veïns.

Una percepció generalitzada que hem trobat al llarg de la majoria dels grups fets, i de forma més accentuada en els grups que podem considerar més joves dins el jovent (el de 16 a 18 anys o el de 24 a 28 anys), és la dificultat perquè se sentin tinguts en compte, interpel·lats o tractats com a iguals en la relació personal amb l'administració i els treballadors que la representen. Com a exemple, en aquest fragment la Cristina ens explica que a l'hora de fer diferents tràmits, les persones que l'atenien preferien dirigir-se directament a la seva mare:

Sincerament, m'he trobat massa cops en un cas de... L'altre dia, en el registre civil, estava intentant parlar amb la persona amb la que em tocava. La senyora superantipàtica només parlava amb la meva mare per a un cas que era meu, ja que era el meu DNI. Només parlava a la meva mare i a mi, com si no m'escoltés. I jo estava com a veure, m'està acompanyant la meva mare perquè li he demanat que m'acompanyés, però realment puc venir sola. Igual el metge... El metge igual. Què passa? Tinc més de 16 anys... Ja puc venir sola. Per què has de parlar amb la meva mare o amb el meu pare si estem aquí per mi. O sigui, literalment, l'únic cop que m'han dit "estem aquí per parlar amb tu" és el primer cop que vaig anar al psicòleg que van intentar dir no sé què els meus pares i van dir "no, no, estamos aquí para hablar de ti". Tota la resta és com "no, no, jo si puc parlar amb un adult, millor que parlar amb tu perquè com que ets jove..." (Grup de joves 16 a 18 anys)

En aquesta línia també van aparèixer relats similars que exemplifiquen aquesta vivència de fer patent que pel fet de ser persones joves no poden comprendre el que se'ls explica. "Ostres, has vingut tu sola tenint 16 anys i sent dona? Em sorprèn molt" o "Entenc que som més joves que tu, però tampoc no ens has de tractar com si fóssim bebès (...); és això, la falta de respecte" són dues referències que participants del grup de 16 a 18 anys expliquen sobre situacions que han viscut tant a la sanitat primària com en una gestió vinculada a la pèrdua de la documentació identificativa.

Aquestes experiències s'extrapolen en un sentiment de distanciament amb les administracions per la certa hostilitat que han rebut en situacions viscudes, tant personals com de gent propera. Es tracta, com podem deduir, **d'un cert procés de menysteniment de la joventut com a població no capacitada per entendre les dinàmiques administratives, un menysteniment que segueix potenciant la idea en certa manera comuna entre el jovent que les institucions estan fetes i dirigides pels adults per als adults.** Aquesta diferenciació de població receptora entre joves i adults no només es veu reflectida en comentaris o explicacions que generen distanciament, sinó que també apareix en relats referits a les formes i el tracte rebut: "Perquè el tracte que jo he rebut quan he anat a fer tràmits presencialment com a estudiant o com a persona jove a les administracions mai no ha sigut bo o d'acollida". Per a la Lali, del grup de joves associats, això la porta a plantejar-se si

aquesta situació és generalitzada o si, simplement, la veuen com una persona no competent: "de vegades se senten que saben molt més que jo i que per això em poden donar aquest tipus de tracte quan vaig a demanar alguna cosa". En definitiva, aquestes dificultats que es deslliguen del tracte rebut en experiències prèvies solidifiquen aquest creixent distanciament amb les institucions i una sensació (com hem comprovat en altres capítols) que les institucions no són espais còmodes, amables o propers per a les persones joves. Al mateix temps, en aquestes interaccions quotidianes trobem processos relacionals que potencien la jerarquització en la concepció de subjectes de ple dret i també un recordatori vivencial que 'allò no està fet per a ells'.

Tots aquests processos interpersonals van més enllà de la consideració de les persones joves com a no vàlides per a la realització de certs tràmits i no només es mostren en la preferència de tracte cap a persones més adultes, sinó que també apareixen de forma més subtil en les formes que prenen les polítiques públiques i les institucions a l'hora d'idear i desenvolupar els tràmits o les polítiques que impulsen.

D'aquest nivell més general en què hem destacat diferents sentiments i experiències dels diversos grups podem passar a dividir en dos blocs els discursos vinculats al procés de les polítiques públiques: d'una banda, **la burocràcia i la complexitat de certs processos de tramitacions per facilitar l'accés a polítiques públiques específiques i, de l'altra, l'envelliment de l'administració i la dificultat per fer, de forma general, que aquesta sigui percebuda com un espai "amable", reconeixible o fàcil per les persones joves.**

5.3.1 LES BUROCRÀCIES:

En aquesta línia, el que aquí hem englobat com a "burocràcies" és una situació transversal que apareix al llarg dels sis grups de discussió fets i que està relacionada amb **els temps de l'administració i dels processos que desenvolupa.** Aquests temps marcats per l'administració tant en tràmits i gestions com en reunions, trobades o processos d'altres tipus són viscuts en general com una forma de no adaptació a les realitats juvenils. Per exemple, l'Helena va explicar clarament que els temps de les administracions no recullen o no tenen en compte altres temps socials diferents que segueixen grups, col·lectius o associacions juvenils: "en l'associacionisme, que normalment tot ha de passar per assemblea o per uns processos més de debat o amb uns temps més llargs, moltes vegades se'ns ha fet pressió o se'ns ha insistit molt perquè alguna cosa surti amb uns temps que els hi vagi bé" (grup de discussió de 24 a 28 anys). En paral·lel a aquesta idea de no tenir en compte certs processos interns d'alguns grups també hi ha la visió generalitzada que, per norma general i sobretot vinculada a processos de tràmits o de rebre respostes concretes de les administracions, aquestes solen tardar molt i no compleixen els requisits temporals que el jovent consideren necessaris.

Aquesta poca identificació amb els processos de l'administració (algunes vegades llargs i tediosos i d'altres ràpids i sense tenir en compte altres temps socials) també xoca amb les opcions de disponibilitat que dona quant a horaris d'atenció. En aquest punt, que també podria anar vinculat a l'accés a les administracions i les polítiques públiques, **les persones joves participants solen vincular la poca adaptació dels horaris i formats administratius a la seva condició compartida de certa precarietat vital i laboral.** Per exemple, la Roser (grup de joves de 24 a 28 anys) explica que "jo no tinc temps de 9.30 a 14.00 hores, que és quan tenen l'horari, d'anar físicament a reclamar i demanar coses. Una persona de 60 anys potser sí. Una persona econòmicament estable que pugui demanar un dia per fer tràmits possiblement pugui dedicar aquest matí a això". En aquesta situació específica, agafada com a exemple, podem veure condensades diferents estructures i condicions que són interessants a l'hora d'entendre tant la relació que el jovent viuen amb els processos quotidians de l'administració com amb el format "restrictiu" que adopta aquesta. Aquí trobem una intersecció clara entre la possibilitat d'accés, el bon desenvolupament i seguiment d'aquests processos i contactes amb les administracions i les condicions personals d'existència que viuen bona part de les persones joves participants. La precarització i la temporalitat laboral en aquest cas apareixen com un condicionant clar que afecta les possibilitats d'adaptar

la seva vida als temps que venen determinats, cosa que també segueix amplificant aquest sentiment de no interpel·lació i de distanciament amb les polítiques públiques. En aquest sentit, la Lali, també del grup de joves associats, destaca les dificultats dels horaris perquè no són hores pensades per als joves (tal com reconeix, "t'has de saltar classes o la feina") i es pregunta, a través d'un cas concret vinculat a la vida estudiantil universitària, "si aquesta agència és per a ajuts universitaris, qui se suposa que hi ha d'anar? Ma mare? La meva àvia jubilada?".

Si es recupera la idea de generació de diferenciació i de producció de jerarquies en l'atenció i la realització de processos administratius, **el vocabulari també sorgeix com un altre dels aspectes centrals.** Això també explica la dificultat general per comprendre els processos que marca l'administració en l'aplicació de les polítiques públiques i els requisits que molts d'aquests processos tenen: "les dificultats per entendre el que es deia", "ha estat molt difícil d'entendre i d'accedir-hi i tampoc [no hem] rebut bé els canals i les maneres de relacionar-se amb l'administració", "em va semblar molt confús i al final no vaig acabar dedicant-li el temps suficient" o "és molt tediós" són alguns dels exemples en aquesta línia que apareixen als grups.

Sobre això, a la intervenció següent, l'Emma vincula aquests dos processos burocràtics de generació de dificultats tant en l'accés com en el desenvolupament d'aquesta relació amb l'administració:

> *El temps que requereix cada tràmit per accedir-hi, sobretot en ajuts econòmics. Temps individual i necessitat d'ajuda d'altres persones molt elevat. Tu estàs deixant de treballar i hi ha gent que s'ho pot permetre i gent que no. Un altre eix de discriminació (de classe). I la complicació eterna d'intentar entendre les coses, aportar mil documents que no saps què són perquè ningú no t'ho ha explicat o no saps que existeixen... Tot això requereix valorar el temps de persones que o treballen tot el dia o no es poden permetre sortir de la feina tres tardes seguides per aconseguir el tràmit o que no poden dedicar quatre hores d'una tarda a entendre un tràmit i fer tots els documents. (Grup de joves associats)*

A cavall entre aquest punt de burocràcies i el següent, d'envelliment de les administracions, trobem que la Maria Josep fa una correlació interessant: "trobo que en general l'administració és molt poc user-friendly. O sigui, jo crec que la nostra generació i les següents tendim molt a, això que diuen, la poca atenció, fer les coses ràpid, no? I llavors... Bé, les generacions anteriors fan les coses més feixugues" (grup de joves de 30 a 35 anys). Aquí vincula de forma directa els formats i les formes de fer de les administracions amb una certa dislocació o salt generacional en la forma de viure i entendre els temps i els processos a seguir. Els llenguatges utilitzats, els tràmits requerits, els temps disponibles d'accés i de relació, el tracte rebut i també les formes de difusió i l'enfocament de les polítiques públiques cap a certs perfils de gent es poden relacionar (almenys així emergeix als grups de discussió fets) amb la poca presència de joves en aquestes estructures de decisió i la dificultat, per tant, de tenir en compte altres formats, llenguatges i processos que puguin ser més fàcils, pertinents o adequats per a ells a l'hora de pensar i desenvolupar les polítiques públiques.

En resum, el jovent percep una falta d'adaptació a les realitats juvenils en el desplegament de les polítiques públiques. Així doncs, qüestions com els llenguatges utilitzats des de les institucions, les temporalitats que aquestes marquen o els requisits necessaris dificulten un bon accés i un bon procés dins les polítiques públiques. Finalment, els participants vinculen això a una falta de persones joves a les institucions amb poder de decisió, de gestió i d'aplicació de les polítiques.

5.3.2. L'ENVELLIMENT DE LES ADMINISTRACIONS

Així doncs, dins el procés que les persones joves viuen quan s'apropen a les institucions i a les polítiques públiques, una de les qüestions que també condiciona la seva vivència i la seva percepció és la **dificultat per identificar "l'administració" com quelcom jove.** Es tracta d'una visió compartida en què la majoria dels grups percep les institucions, les administracions i els agents que desenvolupen polítiques públiques com un agent adult, tant en les formes com en la visibilització. Aquesta percepció de l'administració es pot veure condensada si es recupera la intervenció de l'Amina, del grup de joves de 24 a 28 anys, que s'ha citat abans: "també és que la institució, per si mateixa, no està feta per als joves. Vull dir, si jo li hagués de posar cara i ulls, me la imaginaria com un senyor de 60 anys [coincideix amb tothom al grup]".

En relació amb aquest segon punt, la **visibilització de les administracions com quelcom no fet per als joves se sol materialitzar en una sensació compartida de falta de persones joves en aquestes administracions que treballin tant de forma visible (cara pública) com a l'hora de pensar, gestionar i desenvolupar polítiques públiques.** L'Amina mateixa reflexiona el següent:

> *(...) com que pots dir "hi ha tantes dones treballant, hi ha tantes dones al Govern, hi ha tantes dones a X partit polític, hi ha tantes dones treballant a l'Ajuntament, hi ha tants alts càrrecs que són homes i tants que són dones...". No ens preguntem quins percentatges de joves hi ha als espais. Perquè si tenim una plantilla envellida i no arriben a les persones joves, potser ens hem de preguntar que hi ha d'haver un percentatge de joves que hi sigui present per poder arribar a aquest públic.*

Aquesta percepció de falta de persones joves vinculades a les institucions, la qual sorgeix de la pròpia experiència personal, aprofundeix un distanciament en la identificació i un creixent sentiment que no només és que els processos no estiguin fets ni pensats per als joves, sinó també que no hi ha joves que tinguin poder de decisió o de gestió a les administracions. Això genera la concepció d'un envelliment de les administracions que es fa palès per a ells i elles en el tracte que reben quan hi interactuen i, de forma resumida, expliquen que l'administració no té cara de persona jove.

Aquesta falta de persones joves en l'atenció i la interlocució produeix, tal com expliquen, una dificultat perquè aquests representants puguin comprendre o empatitzar amb les situacions que viuen i experimenten les persones joves. La falta de persones joves que liderin i/o treballin a les administracions ha estat detectada per bona part dels participants com un dels punts claus que afecten les percepcions, les relacions i els processos que viuen. Tant és així que, **quan tenen experiències d'entrada en contacte amb polítiques públiques desenvolupades per persones joves (ja sigui ideades, executades, explicades o gestionades), l'experiència sol ser valorada com molt més positiva i propera.**

En resum, l'envelliment de les administracions es fa patent de dues formes paral·leles. D'una banda, en la concepció que les polítiques públiques (tant generals com dirigides a persones joves) són ideades i pensades des d'espais polítics i institucionals en què les veus joves poques vegades són ben representades. Això produeix certs dislocaments en les necessitats i possibilitats reals de les persones joves tant per l'accés a aquestes polítiques com per un bon procés de desenvolupament. Sobre això hem detectat problemes en els requisits demanats, en els tràmits i processos que es demanen i en la forma de transmetre la informació. **D'altra banda, aquest envelliment es materialitza, segurament de forma més clara, directa i viscuda, en la poca presència de persones joves com a cares visibles de l'administració i com a agents representants de les institucions que fan el seguiment i l'acompanyament dels diferents processos**. Aquesta segona qüestió va molt més lligada al tracte rebut, el sentiment de pertinença i d'identificació amb les institucions, els llenguatges utilitzats i, fins a cert punt, en la capacitat d'adaptació en temps, horaris i formats més personalitzats cap als joves.

Per tancar aquest apartat sobre processos de les persones joves en relació amb les polítiques públiques, i seguint amb exemples que han anat apareixent al llarg de l'informe i dels grups de discussió, és interessant aterrar aquestes vivències i experiències a través de casos concrets. Principalment, fer referència als casos que han estat més interpel·lats en les respostes sobre els processos viscuts amb les polítiques públiques, tant des d'una vessant positiva com negativa.

El primer és el del bo de lloguer jove. Aquesta ajuda dirigida directament a la població jove perquè pugui accedir a una subvenció per pagar el lloguer ha estat una de les polítiques més esmentades als diferents grups. Impulsada per l'Agència de l'Habitatge de Catalunya, ha estat una de les polítiques públiques que més impacte ha generat en la població jove, principalment per les dificultats i les problemàtiques que aquesta població viu pel que fa a l'accés a l'habitatge de lloguer. Malgrat aquesta àmplia difusió, en els grups s'han detectat diverses problemàtiques. Entre les més destacades hi ha les vinculades a la dificultat d'accés a la informació (tant la informació relativa a l'existència d'aquesta subvenció com la informació pràctica de com demanar-la), a les problemàtiques per complir els requisits per accedir-hi i també a certes complicacions per tenir un assessorament correcte i profitós en el procés. La Laia, del grup de joves associats, remarca les dificultats per entendre el que es demana i també les dificultats per disposar de tots els documents necessaris. L'Emma, del mateix grup, també destaca la falta d'acompanyament en el procés, un acompanyament que en molts moments hauria necessitat, i afegeix el següent:

> *Jo també crec que les polítiques per a joves no estan fetes per joves (...). Bo jove, així com està feta la política pública no és per a persones joves, ja que crec que en general hi ha gent que té contractes d'habitacions i coses així i en general pot ser que un grup d'amigues vagin a viure juntes, totes facin un contracte i el signin quatre persones. El preu de lloguer d'un mes és de 1.500 euros i el límit és de 900 euros. Moltes persones no consten en el contracte... Els requisits per accedir a aquella política pensada per a persones joves no estan fets per les persones joves. Aquí hi ha una discriminació pel fet de ser jove.*

El Robert, del grup de 30 a 35 anys, també destaca un seguit de limitacions d'aquest ajut específic i també certes incongruències que hi ha en la seva planificació i desenvolupament:

> *Amb aquest ajut, és clar, donen un ajut, però uns mesos abans el Tribunal Constitucional va tombar la llei dels lloguers i van treure un ajut que és directament una transferència als propietaris perquè si poden pujar el lloguer i després donen 300 euros per ajudar el jovent a pagar el lloguer són directament els 300 euros que pujarà el propietari. I és una transferència directa entre l'Estat i els propietaris de la qual fem d'intermediaris. I al mateix temps és deixar un munt de gent enrere que no pot accedir a aquests ajuts perquè ha de tenir uns privilegis, ha de tenir una nacionalitat, ha de tenir un sou X que no pot ser... Sempre amb les ajudes socials, la gent que menys té no hi pot accedir i hi poden accedir justament els de després. Jo m'identifico en aquest (grup) de precarietat, però no com una precarietat absoluta de no tenir nacionalitat, feina o el que sigui...*

Tot i això, i relacionat ja amb certes qüestions positives de l'ajut, l'Emma també explica que quan va anar a buscar assessorament al **Punt d'Informació Jove** (òrgan depenent de l'administració local), allà va trobar un acompanyament molt correcte i precís protagonitzat per persones joves. També sobre això, i vinculat a les diferents experiències de "tracte" un cop l'atenció es fa per persones joves, la Roser, del grup de 24 a 28 anys, explica:

> *(...) vull pensar que és diferent el tracte que reps quan t'atén una persona jove que segurament està demanant el mateix 'bo jove' que tu i té els mateixos problemes que tu del que reps quan t'atén una persona de 50 anys que té un mal dia, que no entén les necessitats que t'has saltat classes per venir aquí... En aquest cas jo vull pensar que el servei que ofereixen els punts d'info jove és un bon servei, planer de tu a tu i pensat perquè les persones joves se sentin identificades i els interpel·lin. Diferent de l'administració, que no et sents que t'interpel·li res: ni l'espai físic, ni la manera de comunicar, ni la manera com està explicat, ni l'argot...*

Sobre els processos i les vinculacions de les persones que hi accedeixen en funció de qui està a l'altre costat i qui gestiona aquestes polítiques públiques, en el grup de joves d'identitats dissidents va aparèixer de forma constant l'exemple de Trànsit. Trànsit és un servei de promoció de la salut de les persones trans que depèn de l'Institut Català de la Salut. Aquí tenim un exemple molt concret però que pot donar llum sobre formats, processos i pràctiques percebuts com a positius que permeten pensar cap a on poden anar les polítiques públiques per a joves. En el grup de discussió es va destacar reiteradament aquesta política pública com quelcom molt positiu i normalment es feia remarcant el format que aquesta entitat té i qui en forma part. D'una banda, es va destacar la presència de persones no binàries i/o trans treballant en el servei, també amb un component juvenil, el que produïa una proximitat més gran en l'atenció i el servei prestat. El coneixement de les situacions i problemàtiques que poden estar vivint les persones que volen utilitzar aquest servei permet un assessorament i un acompanyament molt més proper, respectuós i atent. Al llarg de la discussió van aparèixer nombroses vegades frases com: "és que si

no fos per Trànsit, jo no sé…", "gràcies a Trànsit moltes persones estem salvades perquè anem allà i ens escolten, ens atenen sense jutjar-nos i fins i tot hi ha persones trans en l'àmbit sanitari" o "el que m'encanta és que aquí et respecten i (...) t'acompanyen molt bé i no t'obliguen a res. I en canvi, quan surts d'aquesta bombolla que és Trànsit, vas a la selva" (fragments extrets de diferents participants del grup de discussió de joves d'identitats dissidents).

Així doncs, d'aquesta experiència concreta vinculada a l'acompanyament de les persones trans podem extreure que els processos amb les polítiques públiques són valorats de forma molt més positiva quan del costat de les administracions troben persones que estan vivint o que han viscut situacions similars a les de les persones que hi van, ja sigui per temes d'edat com per altres temes interseccionals.

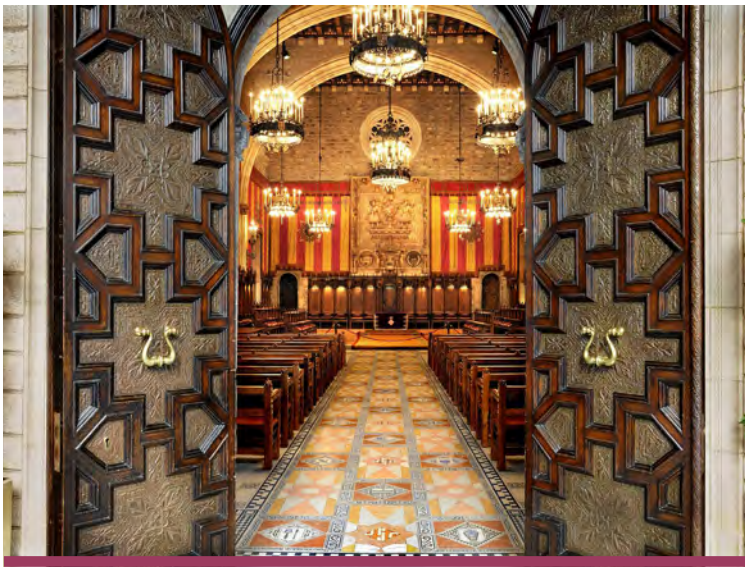

En resum, l'adultocentrisme actua a través de diferents mecanismes generadors de diferenciació social en l'accés a les polítiques públiques. Un d'aquests mecanismes és el menysteniment de les demandes i problemàtiques juvenils, sumat a una falta de comprensió de les realitats juvenils canviants. Envers això, les persones joves atribueixen com a relació causal la falta de joves a les institucions, cosa que provoca una percepció de la institució com quelcom envellit. Aquelles experiències que destaquen com a positives solen estar protagonitzades per persones joves incorporades a la institució.

5.4. ELS RESULTATS DE LES POLÍTIQUES PÚBLIQUES

Tant les percepcions com les formes d'accés i els processos que es viuen en la relació entre persones joves i polítiques públiques desemboquen en els resultats obtinguts un cop fetes aquestes interactuacions. En els grups de discussió fets els resultats es valoren a través de dos prismes paral·lels: d'una banda, les pròpies experiències viscudes i, de l'altra, les percepcions, les sensacions o els discursos generats a través d'experiències o situacions viscudes per persones del grup d'iguals que són compartides i extrapolades per generar visions sobre això. Al mateix temps, els resultats estan vinculats estretament a les sensacions d'impacte que tenen les polítiques públiques en el jovent i les capacitats (o no) que tenen per generar una millora en certes situacions o problemàtiques vitals.

En aquest sentit, i en relació amb el punt anterior, una qüestió que s'indica constantment és la falta de persones joves treballant a les institucions, cosa que desemboca en una percepció de poca capacitat d'obtenir resultats i experiències positives per part de les persones joves que hi entren en contacte. L'experiència específica positiva que moltes de les persones participants han tingut amb certs programes, projectes o ajuts públics impulsats o gestionats per joves fa que es relacioni aquesta falta de gent jove a una falta d'eficàcia en la consecució dels objectius marcats. Aquesta falta de personal jove es veu complementada o matisada en diversos grups també per una falta de persones treballadores racialitzades o amb identitats de gènere no hegemòniques, entre d'altres. Tant en el grup d'identitats de gènere dissidents com en el grup de persones joves racialitzades apareix nombroses vegades la necessitat que les administracions incorporin no només persones joves, sinó també persones joves (o no) que representin altres grups i col·lectius socials no hegemònics. Tot això genera una millor interrelació amb les polítiques públiques, des de les percepcions, passant per l'accés i el procés, fins a tenir un impacte real en la valoració final que en fan dels resultats.

Com podem veure, tot i que hi ha preocupacions i problemàtiques comunes entre totes les persones joves participants de l'estudi, normalment són matisades a través de qüestions específiques que afecten cada grup de forma més directa. Les experiències i situacions viscudes en diferents moments vitals i en diferents circumstàncies personals per cada grup ha fet que les respostes vinculades als resultats estiguin molt matisades des dels contextos específics.

Així doncs, el grup de 16 a 18 anys vinculava específicament la qüestió dels resultats de les polítiques públiques amb la construcció d'escenaris personals de futur, en què es percep com la no obtenció de resultats satisfactoris de les polítiques públiques en matèria d'emancipació, estudis i salut i es determina de forma clara un sentiment compartit de dificultat i de no funcionament de les polítiques impulsades. En aquest grup es percebia que les polítiques impulsades en aquests camps no aconsegueixen alleugerir algunes de les preocupacions més grans que tenen sobre el futur: la possibilitat de permetre's estudis universitaris, poder compaginar-ho amb un món laboral digne i la falta de serveis d'atenció en temes de salut mental, entre d'altres. Sobre aquest últim punt, el de **l'atenció en temes de salut mental**, hi havia la percepció generalitzada, que també apareix en els altres grups, que les mesures impulsades des de les institucions són insuficients o no donen uns resultats prou beneficiosos. Per exemple, la Laia explicava que:

> *Per exemple, tema de salut mental, en teoria la Seguretat Social té un programa de psicologia accessible a tothom i gratuït. Però tampoc no se'n parla. Jo no m'havia assabentat que tenia dret a tenir un psicòleg de la Seguretat Social fins fa un any. I també pel tema de la Seguretat, amigues meves, tens una cita cada dues o tres setmanes. Dius: "D'acord, i si jo tinc una crisi existencial o..." Si jo tinc un problema i necessito parlar-ne, jo què sé, aquella setmana he d'esperar i m'ho he d'apuntar per quan hi vagi dir: "vale, mira, me pasó esto hace una semana".*

Aquesta deficiència en l'atenció a la salut mental que viuen o perceben les persones joves genera un sentiment de no acompanyament per part de les institucions i també una valoració negativa dels resultats obtinguts. Una deficiència que produeix que molt sovint hagin de buscar solucions més enllà de les que ofereixen les administracions en el sector privat, amb totes les limitacions que això genera quant a accés o possibilitat.

Aquestes limitacions, més enllà de temes de salut mental, apareixen a la resta de grups i fan patent un sentiment compartit que els resultats de les polítiques públiques sempre són parcials i no generen o inclouen tot el que es voldria. D'una banda, **observem que certes ajudes, beques o subvencions vinculades directament a les persones joves generen un impacte puntual i no solen ser percebudes com una política transversal o de llarg recorregut.** Un exemple en aquest sentit el proposa l'Helena quan explica una ajuda pública que va sentir a la ràdio i per la qual donen a les persones de 18 anys uns 400 euros per accedir a activitats culturals. Ella, a través d'aquest exemple concret, valora que els resultats d'aquest tipus de polítiques públiques, més enllà de no generar canvis profunds, estableixen una relació jeràrquica amb les institucions: "no hi ha cap escolta. Jo no sento cap escolta per part de les institucions" i aquest ajut "a mi m'aterreix perquè l'única via [de molta gent] que té de connexió amb la institució són aquestes merdes que renten la imatge" (grup de joves de 24 a 28 anys).

Aquest exemple concret es pot relacionar amb bona part de les crítiques que surten dels diferents grups quant als resultats obtinguts de les polítiques públiques. **Una detecció comuna en les persones joves participants és la idea que bona part dels ajuts, recursos o polítiques per a joves no s'elaboren tenint en compte les necessitats ni les veus juvenils.** Això ho vinculen clarament a la falta de resultats positius. Seguint amb el relat de l'Helena:

> *Jo crec que de cop passen a ser problemàtiques que no són del jovent [la feina, l'habitatge, etc.]. Com que òbviament l'habitatge no es llegeix mai des de les persones joves, no és un problema del jovent. La feina, quan tens un contracte laboral fix, ja no ets jove perquè ja tens un contracte fix i ja et pots permetre una vida que no és de jove. [Amb to irònic] Perquè el jovent només poden sortir de festa i estudiar i fer raves tot el dia. I després ja no ets jove perquè ja tens un món laboral i 24 hores de fer d'esclau d'aquest sistema. I de cop, per a mi, és que no es llegeixen com si formessin part de la joventut. La salut no és del jovent, l'habitatge no és del jovent... Només els toca l'educació i bé, relativament depèn de com t'ho miris. I només els toca l'oci i el lleure perquè el lleure els treu una feina que flipes i ja els va bé (...). I és una feina que la institució no sap fer.*

En aquesta línia, i vinculat al tema d'habitatge, en el grup de joves de 30 a 35 anys van aparèixer diverses reflexions sobre a qui detecten que realment beneficien les polítiques públiques impulsades. El Robert, valorant el resultats de les polítiques d'ajudes al lloguer com el bo jove de lloguer, explica que acaba sent una transferència directa de l'Estat als propietaris en què les persones receptores fan la funció d'intermediàries.

El Lluc, seguint amb la qüestió de l'habitatge, matisa que no existeix, per exemple, una aposta real per fer un parc públic d'habitatge com cal. Aquesta última reflexió porta al fet que bona part del grup mostri un sentiment d'incapacitat de les institucions per fer canvis reals amb impacte directe per a la gent i, per tant, un sentiment compartit que els resultats de les polítiques públiques són insuficients i que, fins i tot, les administracions, més enllà de voler o no voler fer canvis estructurals, no tenen capacitat ni poder suficient de canvi.

Tal com s'ha explicat abans, aquestes desconnexions i sentiments de no consecució dels objectius marcats per les polítiques públiques i les institucions encara s'aguditza més quan parlem, per exemple, de persones migrades o racialitzades que es troben en situació de no reconeixement de la ciutadania. L'Adib, del grup de persones joves racialitzades, conclou la seva valoració amb un contundent: "para mí, las ayudas sociales no ayudan. Porque desde Casa África hemos pedido mucha ayuda a los servicios sociales y siempre vienen con sus papelitos, de llévalos allí… Nada. Son formales, pero no es una ayuda. No ayuda". Per a ell, l'únic impacte real i els únics resultats positius, tot i que limitats, han vingut d'entitats, col·lectius o plataformes veïnals i socials que intenten arribar allà on les institucions no ho fan. El cas de l'Adib és clar també per observar que, sovint, aquests resultats negatius vinculats a les administracions són palesos o reemplaçats per la capacitat que certs agents socials tenen d'incidir i intentar ajudar en certs aspectes. En qüestions com la necessitat de papers de ciutadania i de reconeixement institucional, quan la institució (en aquest cas, l'estatal) és la que limita o rebutja aquest dret a certes persones, el camp d'actuació es veu clarament limitat i només hi ha espais d'intervenció fora de les administracions.

En resum, moltes de les problemàtiques detectades al llarg d'aquests punts tenen uns efectes directes en la percepció que els resultats oferts per les polítiques públiques són parcials o insuficients. Només en casos concrets, a través de les polítiques en què participen activament persones joves en la gestió, la planificació o el desplegament, es generen els resultats esperats. En una anàlisi adultocèntrica, aquestes problemàtiques o mancances detectades es converteixen en un cercle viciós, ja que, com que no es perceben resultats suficients de les polítiques públiques, es perceben com quelcom no útil, llunyà, difícil d'accedir o que no els interpel·la.

6. JOVES, DRETS I POLÍTIQUES SECTORIALS

Un cop fetes les diferents anàlisis que posen llum sobre les formes de relacionar-se de les persones joves i les institucions més genèriques, a continuació ens centrem concretament a destacar tres àmbits d'actuació: la **participació**, la **seguretat vital** i **l'emancipació** i el **dret a l'espai públic.** Aquests tres àmbits han estat escollits tant per la seva rellevància i presència al llarg dels discursos juvenils recollits com per la capacitat d'influència i d'actuació que hi ha sobre aquests des de l'administració local.

6.1. EL DRET A LA PARTICIPACIÓ

El dret a la participació sociopolítica de les persones joves està vinculat estretament a les possibilitats que tenen com a grup heterogeni de poder decidir, incidir o negociar políticament en els marcs més o menys institucionals proposats. En aquest apartat busquem plasmar que les diferents veus juvenils són o no escoltades des de les institucions i de quina forma succeeix això. Per fer-ho, ho hem dividit en dos punts: d'una banda, l'**organització i la (possibilitat) d'incidència que té la participació juvenil** i de l'altra, l'**anàlisi dels espais d'interlocució, de diàleg i d'escolta amb el jovent** que hi ha o que s'implementen des de les institucions (i com funcionen), centrats en el jovent, tant els que participen en altres espais propis organitzats formals o informals com els que no.

6.1.1 PARTICIPACIÓ JUVENIL: ORGANITZACIÓ I INCIDÈNCIA

Per comprendre les percepcions que tenen les persones joves quant a la participació, cal tenir en compte les seves experiències i les definicions i reflexions que construeixen sobre la seva capacitat d'incidència. A partir d'aquí es pot entendre que aquestes es relacionen amb les institucions i si dialoguen o no amb altres espais de participació política més espontanis i emergents del jovent.

D'entrada, **un discurs que apareix sovint en les intervencions juvenils recollides és el que la joventut és percebuda com un moment vital d'expansió de l'interès polític i una oportunitat per a la transformació social.** Això sovint es vincula a la possibilitat lligada a la disponibilitat de temps i de menys obligacions que permeten dedicar temps a la militància i al creixement polític. Per exemple, l'Helena, del grup de joves de 24 a 28 anys, explica que "jo crec que (...) el que et permet també ser jove, almenys des del meu privilegi, ha estat militar tots

aquests anys (...). La meva vida, com me la imagino dins aquest sistema (...), no em permetrà un altre espai en el qual pugui debatre o tenir el temps que he tingut ara per enfrontar-me una mica a aquest sistema contra el qual estic lluitant".

És interessant observar que l'Helena ens mostra que aquest moment vital de més disponibilitat per a l'activació i la participació política no és una qüestió transversal per a tota la joventut. Ella mateixa parla del propi privilegi i el vincula al fet que altres joves amb altres condicionants socials no tenen per què tenir les mateixes possibilitats. Al mateix temps, també és interessant, i apareix compartit en reflexions d'altres grups, aquesta percepció de les possibilitats del moment vital jove com quelcom transicional i que a mesura que es vagi fent gran, aquesta oportunitat s'anirà esvaint.

Tot i això, aquesta visió de la joventut com a espai vital que permet i potencia la participació topa amb **una altra visió compartida per moltes de les persones participants que les demandes o reclamacions polítiques que emergeixen del jovent no són escoltades ni tingudes en compte.** Així doncs, trobem que encara que es percebi com un moment vital propens a la implicació social i política, normalment es topa amb una falta de comprensió i atenció de les institucions. Això també comporta que sovint aquestes institucions es percebin com una cosa contra la qual lluitar i no com a aliades. Principalment en el grup de joves associats apareix repetidament aquesta sensació de cert menysteniment de les mobilitzacions juvenils, vinculat sovint a un menysteniment generalitzat de les preocupacions, les necessitats i les demandes juvenils que ja hem observat i exposat en l'apartat anterior sobre percepcions.

Un exemple d'aquesta idea l'exposa l'Ernest, del grup de joves associats, quan explica que: "tu com a jove t'has d'unir a moltíssima gent per aconseguir alguna cosa. (...) En moltes mobilitzacions socials, quan és el jovent el que surt al carrer, se'l mira d'una manera i quan és el jovent amb les iaies, se'ls mira d'una altra manera". Amb aquesta intervenció apareix aquesta idea de menysteniment de les demandes o necessitats juvenils i d'una certa necessitat d'articulació a través de la intermediació amb altres grups d'edat per tal que siguin reconegudes. Continua dient que "quan només és un grup de trenta joves, no és una necessitat de barri. Són joves que volen un espai per al seu barri. I quan són totes (amb altres grups d'edat), és 'volem un barri millor'".

Aquesta visió de l'Ernest és compartida també per l'Ahmed, qui a través de la seva trajectòria participativa en moviments juvenils explica que les demandes que han emergit de grups juvenils només han estat escoltades quan han anat acompanyats d'altres actors o agents socials, com ara coordinadores d'entitats, associacions de veïnes, etc. Tal com explica, llavors les institucions canvien el xip "aquesta petició no és només del jovent, sinó que és una necessitat del barri". En aquest cas, l'Ahmed no només ho vincula al mensyteniment de les idees o propostes juvenils, sinó que també creu que hi

ha un rerefons de falta d'interès de les institucions per la poca capacitat de treure cert rèdit de les demandes juvenils en format de vots, per exemple, i més encara quan les propostes emergeixen de joves menors d'edat.

El que comporta aquest sentiment compartit de falta d'interès o d'atenció a les reclamacions juvenils és la priorització de la participació en espais fora de les institucions. A això també se suma, com hem analitzat anteriorment, el sentiment compartit que les institucions no tenen la capacitat per generar canvis en profunditat i troben limitada la seva capacitat d'acció. Això, en última instància, provoca que apareguin preguntes com: té sentit incidir en les institucions? És el més eficaç? Em realitza a mi personalment? I, com a conseqüència de l'aparició d'aquests sentiments compartits, apareix una pregunta que recorre diferents joves participants: **s'ha d'incidir políticament en les institucions o fora d'aquestes?**

Aquesta percepció compartida té com a conseqüència una certa assimilació que la institució no és l'espai on es poden aconseguir grans canvis i que són altres espais autoorganitzats, com ara l'associacionisme o els moviments socials, entre d'altres, els llocs on es pot aconseguir materialitzar les demandes i les necessitats polítiques i des d'on es poden fer sentir les seves veus. Això comporta que el principal espai de participació que esmenten la majoria del jovent participants normalment sigui un espai allunyat de les institucions o, fins hi tot, confrontat amb aquestes. En relació amb això, l'Adib, del grup de persones joves racialitzades, explica que davant les necessitats de persones migrades sense papers que normalment no són ateses ni escoltades des de les polítiques públiques, l'organització comunitària com Casa África apareix com un agent central tant d'atenció com de participació política: "Las administraciones no tienen esta oportunidad que tiene Casa África. (Y allí) los migrantes intentan organizarse. (...) (Las administraciones) te ayudan seis meses, pero después de seis meses, vuelves a la calle" (Adib, grup de persones joves racialitzades).

En aquesta línia, en el grup de 24 a 28 anys va aparèixer en el debat la idea de conflicte social vinculat a aquesta impossibilitat de rebre la suficient atenció a les demandes juvenils i la dificultat per trobar espais on es canalitzin o es presti atenció a aquestes reclamacions. L'Helena també explica que, segons la seva experiència, la poca interlocució que ha tingut amb les administracions i les institucions sempre ha estat des d'una posició de confrontació: "Si crido, bé, almenys algú em pregunta 'què fas?'. El diàleg sempre és molt així i des de la violència... Sempre l'he viscut així. Mai no he viscut una reunió amb l'Ajuntament que digui 'anem a fer un cafè'".

Aquesta percepció que la relació amb les institucions es construeix a través del conflicte ve determinada, com expliquen, per una visió de xoc generacional que es conforma a través de la subordinació social, política i econòmica que viuen el jovent i també pel temor a la pèrdua del privilegi adult.

> *Tenen por del canvi dràstic. Jo crec que és totalment intencional i no es vol ni escoltar el jovent ni fer-los partícips a l'hora de prendre decisions perquè... Bé, no ho sé, jo veig que nosaltres tenim un futur bastant pitjor que el dels nostres pares. Els nostres pares al final van accedir a la universitat o van començar a treballar quan es va desenvolupar l'estat de benestar. O sigui, realment a la llarga els surt en contra... O sigui, al final nosaltres serem els que sustentarem una mica la piràmide demogràfica, els que pagarem la Seguretat Social, l'atur, les pensions... No ho sé. És com dir que ens esteu putejant, però després nosaltres serem grans i us haurem de mantenir. Això pot petar per algun cantó (Joan, grup de 24 a 28 anys).*

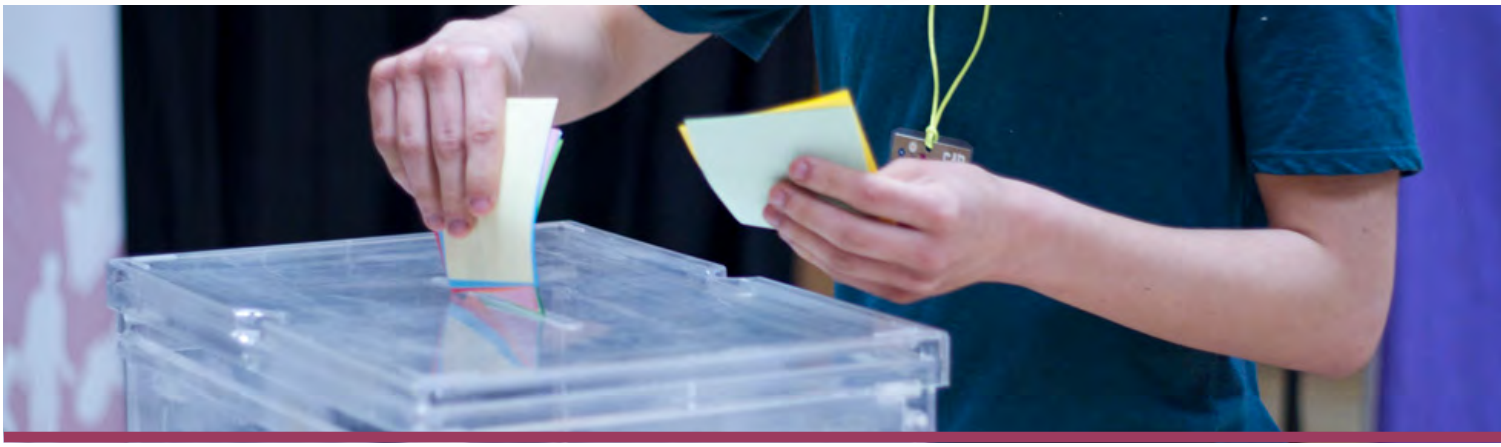
En resum, la joventut és percebuda com un moment vital propens a la participació i implicació social i política per un perfil determinat de joves. No es percep que les institucions polítiques acompanyin aquesta predisposició a la implicació, sinó més aviat el contrari. Les persones joves tenen la impressió que les institucions menystenen els seus espais de participació i les demandes que en sorgeixen. Això fa que prefereixin canalitzar el seu compromís social i polític en espais no institucionals. De fet, en aquests espais es crea una relació més de confrontació que de col·laboració amb les institucions. En alguna ocasió apareix la idea que aquesta confrontació és l'expressió d'un conflicte més profund, d'una incomprensió que té un component generacional.

6.1.2 ESPAIS FORMALS D'INTERLOCUCIÓ

Tal com hem pogut observar, aquesta percepció de conflicte i confrontació entre les necessitats/reclamacions juvenils i les institucions se sol basar en exemples i experiències viscudes. Per això, cal comprendre com s'han produït aquestes interlocucions per tal d'analitzar-ne els resultats i poder detectar les formes que pren aquest distanciament.

D'entrada, cal remarcar que la percepció més estesa i transversal a la majoria de grups de discussió és la que les institucions menystenen les reclamacions de les persones joves i que aquestes, per tant, no són escoltades o que quan s'escolta el jovent, se'ls tracta des d'una posició que remarca i constata la subjugació d'aquest grup davant el privilegi adult.

El Lenin, del grup de persones joves racialitzades, exposa que en diferents moments d'interlocució amb tècniques o figures de l'administració local ha sentit que la seva veu no era escoltada o que les seves opinions eren posades en dubte o menystingudes: "Tu palabra vale menos. Eso me indigna mucho, la verdad".

D'una forma similar, l'Andrea, la Carme, el Damià i la Laia, del grup de joves de 16 a 18 anys, coincidien a explicar que en diverses ocasions i en diversos espais, la majoria vinculats a l'àmbit escolar, s'havien sentit exclosos o discriminats sota la premissa que el seu coneixement era limitat per l'edat que tenien i que les seves veus no servien. Aquesta discriminació es veia més agreujada en espais participatius quan s'havien de tractar temes o prendre decisions considerades importants: "(Al Consell Escolar) de vegades hi ha temes que són com 'tú no te metas' (...). Allà hi ha temes que m'han escoltat, però després hi ha temes intocables en els quals no pots entrar" (Laia). El Damià respon a això que "aquest any s'estaven escollint normes noves i s'havien de votar i jo vaig fer la simple pregunta de 'per què és això? Hi ha una llei que diu que això és així?' I em van dir 'tú no te metas'".

Aquesta situació es reprodueix en altres grups i posa de manifest aquesta **sensació que en els espais amb participació juvenil, aquesta normalment està condicionada o es troba sota certs paràmetres que la limiten.** La Roser posa l'exemple dels espais de participació veïnal que hi ha al seu barri:

> *Els espais de participació que tens són els que l'Ajuntament vol que tinguis en les mesures que volen que tinguis… Tancat en una sala amb un horari que no és accessible a les persones joves. Per tant, hi vaig jo i dues més que podem i podem llegir el nostre manifest, però tampoc no tenim rèplica perquè és més important que una senyora gran pugui tenir la parada de l'autobús davant de casa seva que no una cosa que afecta molts joves, nens i adolescents. (Grup de joves de 24 a 28 anys)*

Això es converteix en una **sensació de falta d'interès de part de les institucions a l'hora de generar i fomentar espais de participació "reals" on s'escoltin totes les veus.** Una falta d'interès que, com s'enraona en el mateix grup de discussió, ve donada per l'increment de feina que genera aquesta participació i les possibilitats de transformació i de canvi que podria generar: "Que no volen feina i que hi hagi jovent participant-hi dona feina. Fa una reunió, una altra reunió i… no és que arribi una carta que quedi arxivada, sinó un grup de gent organitzada (...). O sigui, hi ha falta d'interès perquè hi accedeixis, ja que estan bé com estan" (Roser). .

Aquestes situacions es veuen complementades també per la falta de persones joves als espais que genera l'administració. Aquest fet també comporta la dificultat del jovent per sentir-los com a espais propis on actuar en igualtat de condicions: "en aquests espais no hi ha pràcticament persones joves (...). I tampoc no escolten la gent del carrer, tot i que entre aquesta gent hi ha diverses jerarquies, una de les quals és, tot i que no l'única, la jove-adult" (Daniel, grup de joves associats). En un sentit similar, l'Ahmed, del mateix grup, explica que aquesta falta de persones joves en aquests espais també ve determinada per la forma que prenen i incorporen la part juvenil. Per a ell, sovint es tracta d'omplir quotes per poder justificar que arriben a la joventut, però sense tenir una pretensió real d'interpel·lar-la i fer-la partícip.

Aquesta sensació d'instrumentalització i utilització de la participació juvenil ha estat molt present en els debats amb joves que venen d'espais participatius i associatius. **Hi ha una percepció compartida basada en les experiències viscudes que la participació juvenil és més una qüestió estètica que real.** Això encara amplia més el sentiment de distanciament amb les administracions.

El Daniel explica l'exemple del Consell de la Joventut de Barcelona, en el qual participa, i la posició que aquest òrgan té en espais de participació transversals com el Consell de Ciutat o el Consell d'Associacions de Barcelona: "El CJB mai no tracta com a iguals tots els espais. Se'ls intenta instrumentalitzar tot el temps".

Aquesta instrumentalització és evident en casos com el que ha viscut l'Emma, del mateix grup. "L'administració ens ha vingut a buscar (per a coses) com el protocol feminista d'agressions masclistes en l'àmbit de festa. Ens van venir a buscar com a assemblea feminista i juntament amb altres col·lectius, vam aportar tot el protocol i les administracions el van agafar". Explica que a continuació l'administració se'l va fer seu i això és percebut com una mostra més d'aquesta utilització o instrumentalització. Ella ho vincula a un tema que per a les institucions està de moda, el feminisme, i a la necessitat de l'administració de justificar que incorpora aquesta mirada i aquest protocol, però també explica que en altres temes no succeeix ni aquesta instrumentalització. Aquesta selecció de temàtiques sobre les quals es demana opinió o participació a les persones joves aprofundeix en la idea d'interès polític i de relació basada en les quotes i en la necessitat de visibilitzar la participació juvenil més que de tenir-la com a premissa base.

D'altra banda, **els espais de participació que proposen les administracions sovint també tenen un format i una estructura que són detectats pel jovent com a poc amables i inclusius.** "Tu vas a qualsevol trobada, reunió, etc., i allà no et sents

còmode com a persona jove per dir-hi la teva. No sents que se't reconegui ni que realment interessi ni que t'interpel·lin… I la manera en què estan estructurades les trobades o els canals no són les adequades perquè no estan pensades des del prisma de les persones joves" (Clara, grup de joves associats). Aquests formats estan vinculats estretament a les possibilitats que tenen les persones joves de participar-hi i de pensar-los, organitzar-los o establir les dinàmiques que s'hi produeixen. És a dir, **la participació juvenil no s'incorpora a espais de decisió o d'intervenció, cosa que redueix les possibilitats de les persones joves de crear o idear.** Això no només es percep en l'àmbit de la participació, sinó que també s'extrapola en general a les polítiques vinculades a la joventut.

A mi una cosa que em sobta és des d'on es fa. Moltes vegades sento que hi poden haver propostes per part de la institució relacionades amb el jovent o apostes per projectes o que fins i tot s'ha donat molta pasta, o sigui, jo sé que les institucions es gasten molts diners en el jovent (...), però el que passa és que moltes vegades fan apostes de coses que no han preguntat o que no s'han aturat a escoltar o a fer de forma conjunta, sinó que des de dalt s'ha decidit, des de dalt s'ha posat la pasta per a això i en això s'inverteix. I ningú no pregunta, ningú (...). Ningú no busca un espai on siguin el jovent els que creïn aquestes coses (Helena, grup de joves de 24 a 28 anys).

Un altre símptoma del qual emergeix aquest menysteniment o aquesta reducció de la participació juvenil a una qüestió estètica és la **falta de respecte o de tinguda en compte dels temps i els funcionaments de les entitats protagonitzades per joves.** Uns temps que són percebuts com a rígids i inamovibles i que difícilment es poden coordinar o adaptar als temps de decisió i treball que tenen certes organitzacions i entitats.

Finalment, cal destacar que, a més de totes les barreres o problemàtiques exposades fins ara, en els espais de participació institucionals també es reprodueixen dinàmiques socials més generals de menysteniment de la posició jove o d'aprofundiment en aquesta desigualtat. Això és percebut pel jovent com una altra barrera que en dificulta la participació des d'una posició igualitària i sobre la qual s'han de guanyar la consideració constantment marcant la validesa i el coneixement de què disposen i també trencant permanentment amb les visions hegemòniques que els relacionen amb la irresponsabilitat i la no validesa. L'Amina ens mostra un exemple il·lustratiu d'això:

"bé, la major part del meu contacte amb la institució o l'Ajuntament ve pel CJB en la qüestió de molts convenis. I sí que, des d'un inici, és com si no ens prenguessin seriosament. Com que no s'espera que tinguis un toc de formalitat, ja és com 'ostres, què formal que ets!' o 'ostres, sí que portes la feina ben feta'. Bé, és que la meva feina és portar la feina ben feta, no sé per què et sorprèn que vingui amb la feina ben feta. O, per exemple, justament [s'anonimitza] que fem el tema de l'erari jove, tenim un productor que és més gran, té quasi 40 anys i ve amb nosaltres a les reunions. I un cop hi vaig anar amb ell, i soc la persona que gestiona el conveni, i totes les preguntes li feien a ell. Un munt de senyorots es dirigien a ell, però ell tampoc no sabia contestar. Havia de contestar jo. Però, alhora a mi tampoc se'm mirava a la cara, tot el temps la posició física era amb aquest noi... (Grup de joves associats).

En resum, l'atenció que han posat les polítiques de joventut en la participació juvenil sembla que no ha aconseguit que les persones joves se sentin realment escoltades per les institucions. Entre els participants amb més relació i experiències en espais de participació i interlocució amb l'administració hi ha una sensació que aquests espais són poc útils i que, sovint, no els fan sentir còmodes. En general els discursos apunten al fet que la interlocució amb l'administració no dona resultats rellevants i que, molt sovint, malgrat ser convocats, no se senten escoltats. Més enllà de les dificultats pròpies dels espais de participació ciutadana, molts joves comparteixen la vivència que en els espais de participació intergeneracionals se senten menystinguts per la seva joventut. No se'ls escolta ni es tenen en compte les seves opinions de la mateixa manera que als adults. Sovint tampoc no es tenen en compte aspectes pràctics com horaris que facilitin la seva participació. A més, sovint hi ha la percepció d'haver estat instrumentalitzats, que la seva participació ha estat utilitzada exclusivament per legitimar decisions i no per escoltar veritablement la seva veu.

6.2. LA SEGURETAT VITAL I L'EMANCIPACIÓ

Dins aquesta categoria de seguretat vital i emancipació busquem englobar diferents categories que tenen relació amb les principals formes de precarietat que afecten o viuen les persones joves i les polítiques públiques que s'apliquen per mirar de pal·liar-les, contrarestar-les o, en alguns casos, combatre-les. Així doncs, la idea de seguretat vital i d'emancipació busca entendre quines polítiques públiques acompanyen les joventuts per poder construir un present i un futur que en certa manera es pugui considerar digne, segur i materialment viable i que permeti la seva lliure emancipació (ja sigui familiar o d'espais d'acompanyament formal o informal).

En aquest sentit, a través de l'exploració inicial en la construcció dels grups de discussió i dels resultats obtinguts, **hem detectat cinc categories** que, en aquesta dimensió, són les més rellevants en els discursos juvenils. Es tracta de les polítiques públiques vinculades a l'**educació**, a l'**habitatge**, el **món laboral** i la **salut** i també de les que estan relacionades amb el **reconeixement** i els **papers**. Com és lògic, en cada grup, per les diferències de moments vitals, situacions personals i condicionants generacionals, cada una de les categories pren més o menys força. Així doncs, el tema de l'habitatge es mostra central en el grup de 30 a 35 anys, en el de 24 a 28 anys i en el de persones joves racialitzades i en aquest últim els papers se situen com un eix central. En canvi, en els grups de joves de 16 a 18 anys, de joves d'identitats de gènere dissidents i de joves de 24 a 28 anys, l'educació o la salut (principalment quant a la salut mental) centren bona part dels debats i de les experiències viscudes. Tot i això, de forma inicial i en certa forma superficial, podem afirmar que les quatre categories, més o menys, en tots els grups de discussió fets, s'han considerat les qüestions centrals que afecten avui dia, i podríem dir que fins i tot de forma estructural, les persones joves.

6.2.1. EDUCACIÓ

En aquest cas, estructurem l'educació a través de dues línies complementàries. D'una banda, **les experiències viscudes en diferents graus d'educació** (des de primària fins a formació universitària) i com han complert o no les expectatives marcades pel jovent i també en un sentit social ampli (el rol, socialment hegemònic, que s'estableix que ha de complir l'educació en les possibilitats d'emancipació i de seguretat vital del jovent). D'altra banda, **les percepcions i les valoracions que fan de l'educació rebuda i, sobretot, de l'educació que esperen rebre en un futur i de quines problemàtiques/beneficis pot tenir.** Evidentment, en aquest últim tema, com més jove és el grup, més recorregut preveu tenir en l'educació futura i aquest tema aflora molt més.

En el primer punt, el vinculat a les experiències viscudes i les valoracions que en fan, en el grup de joves de 30 a 35 anys ha aparegut sovint la percepció que el cicle d'estudis establert socialment que s'ha de seguir per aconseguir un cert futur laboral estable (passar de la secundària a obtenir un grau universitari i màster) no ha complert les expectatives generades. Per al Lluc, el recorregut dins el sistema universitari els darrers anys s'ha construït com un bé de consum més que genera un sistema d'oferta i demanda que s'allunya cada cop més de la consecució de formació per al futur laboral i per al desenvolupament personal: "amb els anys te n'adones, i després amb els màsters i postgraus i tal, que és un producte de consum més. O sigui, es venen productes, que són graus, màsters i postgraus, que la gent compra, els fa, els consumeix i quan els acaba de consumir, en necessita d'altres o busca un recanvi o veu que allò realment al final no ha donat el rendiment que esperava.

En els discursos tot això apareix vinculat a dues qüestions: tant a l'augment dels preus de les carreres universitàries i dels màsters que s'ha viscut les dues darreres dècades com a certa desconnexió detectada entre la formació obtinguda i els requeriments que en el món laboral posterior s'han trobat. L'Eva, del mateix grup, explica que "el que deies dels preus... jo vaig estudiar la carrera i no vaig pagar una matrícula de més de 800 euros i el meu germà, que va estudiar cinc anys més tard una carrera del mateix nivell, en pagava 1.500". En aquest sentit, la Roser, del grup de joves de 24 a 28 anys, també destaca que: "del que no hem

parlat encara (és) de com els diners prenen importància en tot això. Al final, la majoria de les universitats miren per la pela per sobre de tot (...). Una persona jove no pot pagar 600 euros per una assignatura". I sobre la desconnexió viscuda entre món formatiu i món laboral, la Gemma afirma que "jo recordo que vaig fer una carrera en set o vuit anys i hi havia gent que deia: 'ara què faré?' i jo: 'això et passa per anar ràpid'. Ja aniràs fent. Però recordo molt després de la carrera el xoc de la gent perdudíssima. 'És que no trobo feina...'. Com que costava molt, això" (grup de joves de 30 a 35 anys).

Aquest sentiment que l'àmbit acadèmic universitari genera poca preparació per al món laboral posterior produeix un cert trencament amb l'imaginari col·lectiu, i d'alguna forma adultocèntric, present al llarg de les darreres dècades i pel qual es generava un consens social que sense aconseguir estudis postobligatoris es limitaven molt les possibilitat de trobar una feina no precària i amb certes expectatives de permanència. Aquest trencament acaba produint un creixent sentiment d'inseguretat i d'inestabilitat fomentat en la no consecució personal dels objectius establerts socialment. És a dir, quan es trenca el camí marcat per assegurar una certa seguretat vital, això produeix una dificultat més gran d'aconseguir un futur estable i digne i genera una ampliació del sentiment de precarietat generacional compartida. Si sumem a tot això el que remarcàvem abans com a segon punt destacat, les expectatives de futur, podrem analitzar i comprendre tant les limitacions que tenen les polítiques públiques en aquest àmbit com els canvis que perceben per al futur el jovent més joves.

Així doncs, pel que fa al segon punt sobre les percepcions i les expectatives de futur, tant en el grup de 16 a 18 anys com en el de 24 a 28 anys es remarca en diverses ocasions el preu dels estudis no obligatoris com un dels impediments més importants per seguir desenvolupant la trajectòria de formació i un dels obstacles més grans a l'hora d'imaginar o preveure futurs possibles en què la seguretat vital estigui garantida. Això porta al fet que, en el grup de 16 a 18 anys, l'expectativa de marxar a estudiar fora sigui present de forma majoritària (de les sis participants, quatre van afirmar tenir aquest objectiu). Un dels principals motius d'imaginar aquest futur fora de Barcelona o de Catalunya és tant el preu actual dels estudis aquí com la (im)possibilitat d'accedir a algun tipus d'ajut, beca o programa que els pugui finançar aquesta etapa. Per exemple, la Laia ho resumeix clarament amb la comparativa amb França i la percepció que té que allà tens moltes més ajudes i acompanyament:

> *De passar del que costen els estudis públics de secundària i primària al que costen els estudis universitaris... doncs potser hi ha famílies que no s'ho poden permetre. Les coses com són. Després te'n vas a l'altre extrem que és França, que són gratuïts, i dius 'hòstia, bé...'. Tinc l'opció d'anar a un lloc on, a més de tenir-ho gratis, em donen beques per a allotjament, puc fer programes de la mateixa universitat que em donen pràctiques pagades i més coses... I aquí m'estàs dient que he de pagar el que costa la universitat, que he de buscar jo una feina així gratis... O sigui, no. No em motiva quedar-me aquí.*

Com dèiem, aquest és un discurs que també apareix a altres grups. El Joan, del grup de joves de 24 a 28 anys, conclou que la universitat, per a ell, "s'ha convertit en una institució una mica elitista. (On) no tothom pot accedir".

Aquests discursos xoquen entre les expectatives establertes socialment que vinculen l'obtenció d'una formació universitària a l'emancipació real, la possibilitat de construir un futur estable i la realitat de poder permetre's aquest tipus d'estudis en l'àmbit econòmic i el fet que el camí "establert" s'hagi trencat i ja no asseguri aquesta emancipació. Així doncs, a més d'aquesta visió generalitzada d'impossibilitat d'accedir a estudis postobligatoris si no disposen de cert suport familiar o institucional, el jovent també remarquen que la definició establerta socialment de seguir un camí específic per tal d'aconseguir tenir expectatives de futur favorables (estudis secundaris, formació universitària i màster) s'ha vist alterada i en molts casos ja no es compleix. Això al mateix temps els produeix sentiments d'ansietat i angoixa que incrementen les dificultats per resseguir la trajectòria.

En tot aquest procés, les polítiques públiques no tenen un pes suficient per mirar de pal·liar aquests efectes. En la majoria de grups fets es transmet de forma unànime la valoració que les beques i les ajudes de formació o d'orientació acadèmica/laboral són insuficients i no tenen prou impacte per contrarestar aquest creixent increment dels preus acadèmics. Així doncs, els canvis en el món educatiu, principalment postobligatori, que s'han produït els darrers quinze anys (increment dels preus de les matrícules, desvinculació del món acadèmic del laboral posterior i establiment social d'aquest camí com un pas necessari per a l'emancipació) no han vingut acompanyats d'un acompanyament institucional i de polítiques públiques que subverteixi o contraresti aquestes situacions. Lluny d'això, el sentiment de bona part del jovent de 16 a 18 anys i de 24 a 28 anys és el d'una creixent insatisfacció i inestabilitat que desemboca en processos d'angoixa i ansietat a l'hora de pensar, imaginar o construir possibles futurs emancipadors a través de l'educació.

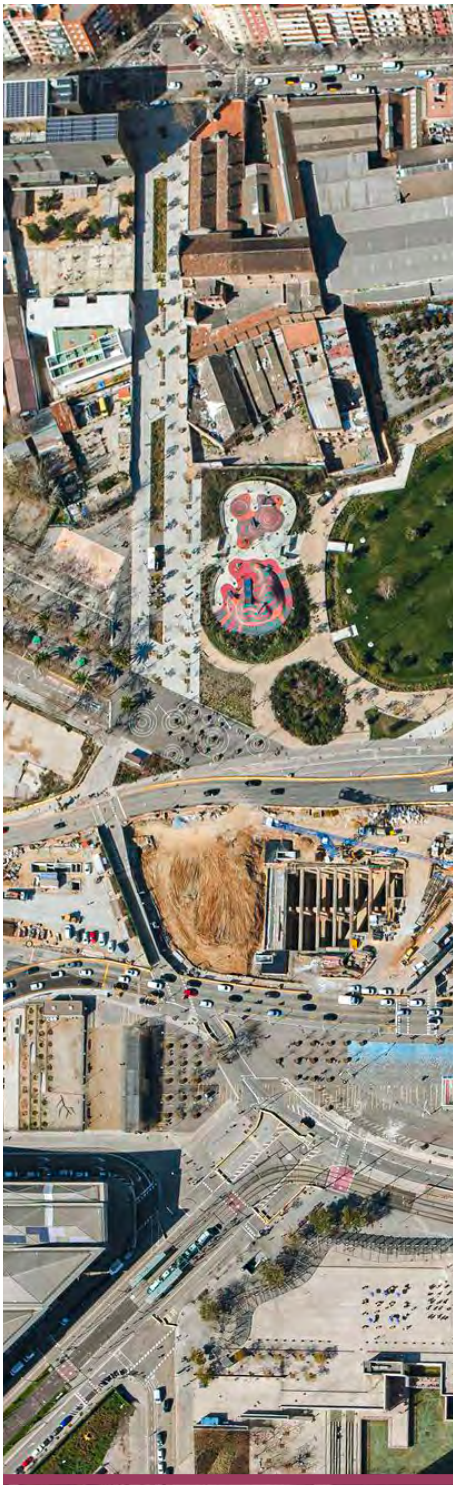
Això també es veu argumentat quan diversos grups de joves descriuen la pressió que senten ja des dels estudis obligatoris per complir els requisits i fer-ho amb suficiència per mirar d'accedir a algun ajut i a una edat massa baixa en què, com diuen, encara no saben exactament què volen fer a la vida.

Resum: En general, els discursos relacionats amb l'educació mostren un cert descontent, especialment amb els estudis postobligatoris. En primer lloc, perquè hi ha la percepció de viure un moment en què els estudis ja no són una condició suficient per situar-se en el mercat laboral. La falta de connexió entre estudis i feina o les dificultats i la precarietat laboral després d'un període marcat per les crisis econòmiques genera un sentiment d'incertesa. El descontent també es manifesta en un tema més concret: el preu dels estudis universitaris. Les persones joves de diferents edats són conscients de l'increment dels preus (especialment de les taxes universitàries) dels últims anys. Algunes persones participants apunten a una certa mercantilització de l'educació. Per tant, es troba a faltar més suport a les trajectòries educatives a través de la gratuïtat de l'educació, de més beques o d'una major orientació educativa. En alguns casos ha aparegut com a opció a plantejar-se l'estratègia de marxar a altres països on hi ha més suport públic a l'etapa educativa.

6.2.2. HABITATGE

A cavall entre el món acadèmic o formatiu i el món laboral hi trobem l'habitatge com un dels punts crucials que dificulten l'emancipació del jovent. Aquest punt és central perquè condiciona les possibilitats reals d'emancipació i, com a tal, se situa com un dels problemes més rellevants per a tots els grups consultats.

En cada grup concret apareix aquesta problemàtica com un dels eixos principals que condicionen les seves condicions de vida i en què es materialitzen més clarament les situacions de precarietat viscudes i com són projectades a futur. En el cas del grup de joves d'identitats dissidents, la dificultat d'accés a pisos propis condiciona també les possibilitats de realització personal i d'allunyament de contextos en què, en alguns casos, no són respectats ni reconeguts els seus drets. L'Abel Anna, d'aquest mateix grup, explica que "això (la impossibilitat d'emancipar-se habitacionalment) és un bon tema perquè jo, no sé vosaltres, personalment a casa no tenia una situació molt agradable i també et quedes més perquè clar, no tens ni facilitats per treballar ni facilitats per sortir i tenir un pis. Llavors, et menges les violències de casa". Això afecta directament les possibilitats d'obtenir una seguretat vital i encara més quan parlem de persones joves en situacions de més vulnerabilitat. Trobem exemples similars en grups com el de persones joves racialitzades o en el d'identitats dissidents, en què l'accés a l'habitatge s'arriba a convertir en una quimera en què se superposen diferents eixos de discriminació amb la falta d'ajudes públiques per facilitar-lo de fons. En aquest sentit, l'Ester explica la seva situació i que la condició de persona trans disminueix les opcions d'emancipació i augmenta el volum de violència rebuda en aquesta matèria:

> *Això em recorda que... Teòricament, com a persona extutelada, tinc dret a un ajut domiciliari com a solució d'habitatge, crec que li diuen. Però bé, no estic tenint molt d'èxit. En part, crec que va ser al maig passat, per exemple, em van donar una oferta d'un d'aquests pisos... i era de noies. I jo, com que soc una noia, pensava que m'acceptarien, però no. Només accepten persones que ho tinguin al DNI. (Grup de joves amb identitats dissidents)*

En aquesta línia també ha aparegut en la majoria de grups una percepció i una sensació que l'administració i les institucions no són suficientment presents (o no fan propostes o polítiques suficients) per facilitar l'emancipació residencial jove. "Sincerament, crec que l'Estat no ens ajuda gaire a independitzar-nos" (Cristina, grup de joves de 16 a 18 anys), "m'he trobat amb moltes situacions amb l'administració (...) en el món de l'habitatge (...) (i) se'm va fer una bola gegant, un vocabulari que no entenia i un despotisme cap a les persones joves molt fort" (Helena, grup de joves de 24 a 28 anys) o "jo no vaig aconseguir ni formalitzar (la demanda d'un pis de protecció oficial), em va semblar molt confús" (Maria Josep, grup de joves de 30 a 35 anys). En els tres fragments, de grups de joves diferents, observem una dificultat molt clara d'accedir o de trobar ajudes públiques que facilitin l'accés a l'habitatge i també una sensació compartida que no s'està fent prou en aquest àmbit.

Aquesta sensació d'insuficiència d'ajuts o d'acompanyament en la facilitació d'accés a l'habitatge també genera una percepció compartida per la majoria de grups de certa desconfiança i de reduïdes o nul·les expectatives d'aconseguir-ho. Aquesta situació es veu clarament en el grup de joves de 16 a 18 anys, en què, preguntats tots per les expectatives de futur a curt termini, alguns van declarar que volien marxar fora, on es donen més facilitats en aquests temes, i d'altres van explicar que aquest tema els preocupava molt, però que no podien albirar ni quan ni com es podrien emancipar.

Tot i que ja ha aparegut de forma continuada al llarg de tot l'informe, cal recuperar la política pública del bo jove de lloguer i les implicacions o limitacions que ha tingut per a les persones joves participants. Tal com hem comentat, aquesta política municipal és una de les polítiques més enfocades directament a la joventut i al seu accés a l'habitatge, però, encara que en intenció ha estat valorada positivament, ha fet

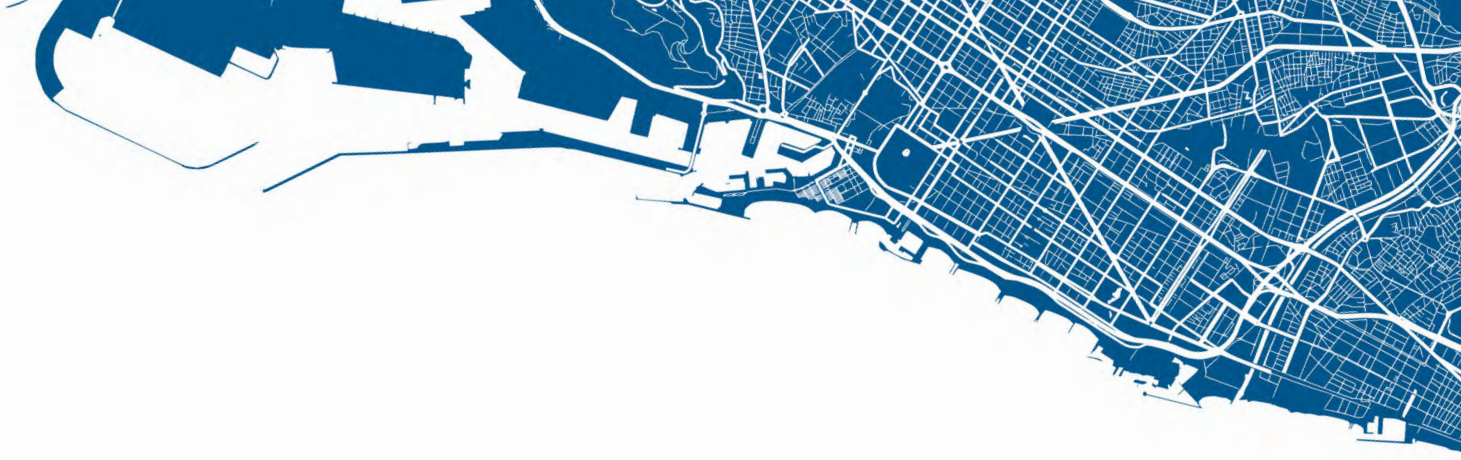

paleses nombroses crítiques tant en el seu format com en el procés de posar-la en marxa. Si recuperem algunes de les reflexions que apareixen en l'apartat del procés i dels resultats de les polítiques públiques, s'ha destacat la dificultat per accedir i comprendre la informació requerida per poder-hi aplicar i també les restriccions que marca en l'accés en funció dels preus del lloguer i dels perfils que hi poden accedir (sous, contractes, etc.), així com la poca capacitat de produir un canvi real en matèria de lloguers (valorada com un traspàs directe de diners als propietaris).

Davant aquestes limitacions detectades, els diferents joves participants han manifestat que les xarxes informals d'ajuda i d'acompanyament han predominat a l'hora de trobar pis. Així doncs, compartir pis i fer front conjuntament amb més persones a les demandes del mercat de lloguer segueix sent, en la majoria de grups, l'opció més utilitzada. Per exemple, l'Helena comenta que "jo tinc 27 anys i segueixo compartint i no em plantejo la possibilitat de poder viure sola" (grup de joves de 24 a 28 anys). O també la Gemma fa retrospectiva sobre les seves experiències de la manera següent:

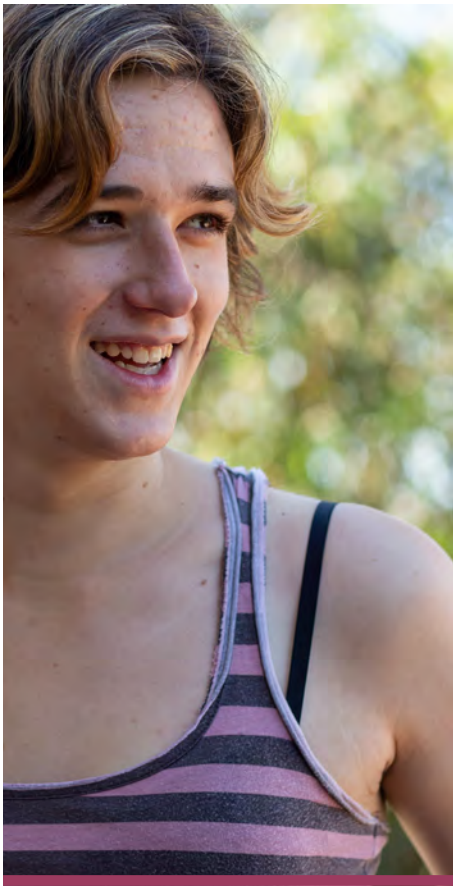
> *És que just l'altre dia estava parlant amb una jove del barri que em deia "vull marxar de casa dels meus pares, em posen normes...". I de cop i volta vaig començar a pensar en mi quan tenia la seva edat, 23 o 24 anys, i tenia un sou de merda, feia mil feines, quaranta hores... És a dir, m'arriba a 500 euros. I per sort tenia amics al voltant que s'havien independitzat i eren una mica més grans i tenien una habitació minúscula i jo vaig dir: "Ah, m'interessa!". I que per 200 euros vaig poder anar allà. (Grup de joves de 30 a 35 anys)*

Aquesta centralitat del tema de l'habitatge en les preocupacions de present i de futur de les persones joves en alguns casos ha significat també una major implicació d'aquestes en col·lectius, moviments o assemblees comunitàries i veïnals que busquen revertir aquestes situacions o fer front a certes injustícies. Així doncs, sindicats de llogaters, plataformes d'habitatge digne, cooperatives o espais d'habitatge autogestionat o ocupat apareixen com a espais on intentar lluitar per aconseguir denunciar o produir certs canvis en aquesta matèria. En diversos grups, i a través d'experiències i vivències pròpies, aquests espais han estat esmentats com a alternatives reals que impulsen canvis polítics allunyats

de la institució per intentar arribar allà on aquesta no arriba, donar solucions a les persones que no en troben en aquestes o cobrir qüestions com desnonaments, pèrdues de llars o falta d'habitatges, entre d'altres.

Tot i això, en aquests casos en què les persones joves (encara que no de forma exclusiva) solen ser les que impulsen aquests espais, també solen trobar que actua una altra forma de discriminació per qüestions d'edat, com ara **la repressió i la persecució.** Sobre això, l'Helena conclou que "en l'àmbit de la lluita per l'habitatge, normalment les persones joves som les que rebem més fàcilment i les que (som) més atacades en aquestes situacions" (grup de joves de 24 a 28 anys). Així doncs, a més de no trobar respostes o acompanyaments a la institució que els permetin trobar alternatives d'habitatge per a l'emancipació, quan busquen protestar, revertir o denunciar aquestes situacions, normalment reben la repressió o la criminalització per part de certes institucions, cosa que en el fons genera una reducció de les expectatives i una creixent desconfiança i llunyania de les administracions, **Per tant, el tema de l'habitatge es converteix en un dels eixos claus per comprendre de forma circular com apareix aquesta desconfiança i llunyania de les institucions i en analitzar les polítiques públiques i els impactes que tenen en el jovent, podem entendre també un dels eixos centrals d'actuació de l'adultocentrisme.**

Finalment, cal destacar **algunes de les propostes o mesures que emergeixen dels grups pel que fa a aquesta idea de pal·liar la difícil situació en relació amb l'habitatge.** Tot i que en el capítol següent analitzarem i descriurem les propostes que han emergit del jovent, aquí és interessant destacar-ne algunes de forma breu. En grups com el de joves de 30 a 35 anys, el de joves associats i el de joves de 24 a 28 anys apareixen alternatives o punts claus que la institució hauria de tenir en compte per impulsar polítiques que intentin pal·liar aquestes situacions. Una d'aquestes, la més destacada, és la **falta de promoció de parc públic d'habitatge**, tant de lloguer com d'altres fórmules de propietat, **així com una aposta ferma per altres models alternatius d'habitatge, com ara les cooperatives o la masoveria urbana.** Finalment, una qüestió que també ha aparegut en diversos grups és la necessitat de **fer un control real i una regularització dels lloguers, tant dels preus com dels drets dels llogaters.** La Laia, del grup de joves associats, per exemple, exposa que els intents de regularització

no estan aconseguint els fruits que s'esperaven per falta de fermesa política. O, en la línia de la regularització i de l'ampliació del parc públic, el Lluc comenta que:

> *O sigui, sempre hi havia el somni dels nostres pares, (de) famílies, que havien de tenir una propietat fos com fos. Que s'havien d'hipotecar mitja vida per tenir un pis perquè era l'única forma de tenir una estabilitat. I espero i desitjo que, si tinguéssim un parc públic d'habitatge molt més gran del que tenim ara, perquè és del 2 %, diria, a tot el país... perquè clar, trencar amb aquesta idea de la propietat seria molt més possible si tinguéssim un parc públic molt més gran. En el sentit que jo no tinc per què posseir la propietat si tinc un habitatge accessible que puc mantenir de forma estable durant molts anys sense que ningú no em vingui a fer fora, ni que perilli per l'administració, etc. I d'aquesta forma, el demà, si tinc ascendència o el que sigui, que el gestioni una altra persona. També quan dones voltes al tema que va tombar el Suprem, és que al final el que es vol fer és legislar i posar barreres i límits a la propietat privada. I quan fas això, en el fons, estàs atacant les que són les bases de l'Estat liberal des de fa molts i molts anys. I, per tant, és molt difícil. Quan demanem habitatge i demanem parc públic, no només estem demanant habitatge, sinó que també estem demanant posar barreres i coartar una mica la propietat privada i això no és una cosa petita ni de bon tros. (Grup de joves de 30 a 35 anys)*

Resum: L'habitatge és una de les preocupacions més esteses entre joves de diferents perfils. Les dificultats per accedir a l'habitatge generen una percepció de vulnerabilitat més gran i de provisionalitat constant i dificulten la construcció d'un projecte de vida. Les estratègies que segueixen les persones joves per fer front a la dificultat d'accés a l'habitatge estan molt condicionades per altres eixos de desigualtat. Per a les persones joves amb situacions més vulnerables, l'habitatge és un dels aspectes que més les condiciona. Tots els grups coincideixen a destacar el poc o nul suport que troben de l'administració en aquest aspecte tan rellevant. Els ajuts existents (com el bo jove de lloguer) es veuen com a insuficients i amb una cobertura molt baixa i condicionada. En general hi ha l'opinió que les institucions haurien d'actuar de forma molt més decidida a través de la regulació de lloguers o incrementar el parc públic per tenir un efecte més estructural sobre el mercat d'habitatge, especialment en els lloguers. Davant la inacció de les institucions apareixen alguns models alternatius com l'ocupació, la masoveria urbana o projectes comunitaris autogestionats.

6.2.3. MÓN LABORAL

El món laboral està relacionat directament amb els dos apartats anteriors, tant per l'efecte que tenen sobre aquest les diferents trajectòries formatives i educacionals com per l'efecte que l'àmbit del treball té en la possibilitat d'accedir a un habitatge i emancipar-se. Per això, **l'àmbit laboral és un espai troncal a l'hora de reflexionar sobre les possibilitats d'emancipació real i d'obtenir una certa seguretat vital que tenen les diverses persones joves.** Així doncs, el treball ocupa l'espai central en les vides personals i comunitàries i sol ser un dels eixos més destacats de producció de discriminació i desigualtat.

Partint de la base que la condició de vides precàries que acompanya la majoria de persones joves (encara que amb gradacions i diferències dins unitats generacionals concretes) està lligada fortament a la creixent temporalitat i a la inestabilitat, així com a la dificultat per obtenir llocs de treball que permetin la constitució d'una vida digna i "emancipada", en aquest apartat busquem analitzar com ho perceben les persones joves, com ho gestionen i com negocien o lluiten en aquesta condició precària i també quines polítiques públiques perceben que s'estan desenvolupant en aquest sentit.

D'entrada, **cal destacar una problemàtica central que apareix a tots els grups i que és la dificultat o les limitacions que tenen les persones joves per accedir al mercat laboral.** La falta d'experiència prèvia, les dificultats per compaginar horaris amb el món formatiu i certa discriminació intrínseca pel fet de ser joves comporten, de forma general, la reducció de bona part dels treballs més estables i de certa remuneració, cosa que els aboca a feines amb altes dosis de temporalitat i de sectors més inestables i precaris. En el grup de joves associats, l'Ernest relata la situació en què es troben avui dia molts joves que treballen de forma puntual o poques hores a la setmana en feines com, per exemple, de monitors de menjador o d'extraescolars. Relata que, en el canvi de la política de contractacions recent i la cerca per acabar amb la temporalitat de contractes i fer ràpidament contractes fixos (una mesura que explica que va dirigida als joves), no s'ha tingut en compte què fer amb aquestes feines més puntuals i molt temporals que solen ocupar persones joves.

També els exemples de l'Anna i el Fran, com d'altres que han aparegut als grups, materialitzen aquestes situacions:

Anna: Jo crec que en el món laboral hi ha un bucle en el qual, si no tens experiència, no pots treballar, però no pots treballar perquè no tens experiència. Llavors, al final no pots dir: "Ah, no", sinó sigui el que sigui... D'acord, entrenador. Està molt bé. Però què són, 8 hores? (Grup de joves de 16 a 18 anys)

Fran: Però sí que vaig estar durant un temps buscant feina i és que no trobava res. Per tot em demanaven molts d'anys d'experiència i jo dient: "en tinc 19 i no he treballat en ma vida, hola... què faig?" Un bon embolic. L'únic que sí que vaig estar mirant va ser per fer-me el carnet de discapacitat pel tema de l'autisme, que és una punyetera merda perquè no em considero discapacitat, però és més fàcil trobar feina així. (Grup de joves d'identitats dissidents)

Aquestes dificultats d'accés encara es veuen més accentuades en grups com el de joves d'identitats dissidents o el de persones joves racialitzades, ja que en aquests grups normalment es dona més d'una categoria d'opressió i discriminació, a part del fet de ser persones joves. El fet de no tenir papers de ciutadania, permisos de treball o no complir el perfil identitari hegemònic i cis, entre d'altres, significa en molts dels casos una reducció dràstica de les possibilitats d'accés laboral i l'aparició de certs nínxols de mercat, encara més precaris o marginalitzants, per a aquests joves:

Abel Anna: Pero, hablando de esto, yo creo que es muy interesante que no solo las personas trans puedan trabajar porque tenemos el índice laboral y en cuanto al paro de los más altos, creo yo… Y de hecho, no por nada también hay bastante prostitución, creo yo.

Sonia: Eso también… No, o sea, es nuestro nicho de mercado de siempre. Hay más cazador, hay más tíos con el fetiche por tías trans que tías trans. Entonces, somos bastante apreciadas para el trabajo sexual. (Grup de joves d'identitats dissidents)

Adib: Y otra también es, cuando quieres trabajar, si no tienes el estatuto o la nacionalidad, no puedes trabajar (...). También para el acceso a la formación profesional… necesitas papeles. La experiencia no debería necesitar papeles. (Grup de persones joves racialitzades)

En aquesta línia, certs joves destaquen l'impuls que s'ha fet, encara que més petit i no estructural, des de les institucions per promoure la contractació de persones no normatives o que es troben en diverses condicions adverses. La Garantia Juvenil o les polítiques impulsades des del SOC que van en aquesta línia i que fomenten, per exemple, la contractació de persones trans amb ajudes a les empreses dels contractants són ben valorades. Tot i això, en el mateix grup de joves d'identitats dissidents surten a la llum certes estratègies que es produeixen a cavall entre las institucions, el mercat laboral i el jovent en què aquests últims es veuen condicionats a declarar o formalitzar situacions de discapacitat per millorar les opcions de trobar feina. El Fran explica que "L'únic que sí que vaig estar mirant va ser per fer-me el carnet de discapacitat pel tema de l'autisme, que és una punyetera merda perquè no em considero discapacitat, però és més fàcil trobar feina així" o l'Ester, que explica que s'està intentant fer el "carnet" d'exclusió

social i discapacitat per trobar feina, i la Caterina, que també explica que en nombrosos llocs de treball que ha buscat li han demanat.

Seguint amb l'anàlisi que fan les persones joves sobre les polítiques públiques existents en aquesta matèria, bona part dels participants coincideix en el fet que normalment aquestes polítiques són difícils de conèixer i tenen un accés molt reduït tant per condicionants com per capacitat d'acció (és a dir, per persones a les quals poden arribar i cobrir). En relació amb els punts anteriors veiem que dins les polítiques públiques vinculades a l'àmbit laboral, el factor d'accés i de coneixement d'aquestes polítiques és molt rellevant, ja que habitualment ha estat destacat com el factor principal de no poder-les aplicar. En aquest sentit, l'Helena ens explica que, fins passats uns quants anys, no es va assabentar de l'existència d'uns ajuts per a empreses que remuneraven treballs en pràctiques:

Helena: Hi ha unes beques de la Gene (Generalitat) per cobrir un any de les despeses senceres d'empleats joves menors de 30 anys. Aquestes beques no s'anuncien enlloc i ningú no sap res de la seva existència. Jo me'n vaig assabentar per una amiga de ma mare que treballa allà (...). Però no són beques només de feina. Són de pràctiques... Hi ha uns sis o set tipus de beques. Jo, que tinc 27 anys, no n'havia sentit a parlar mai. He treballat de pràctiques gratis durant tres anys de la meva vida. He pencat a un despatx d'arquitectura que em pagava en negre durant dos anys més. Coi!, jo si hagués sabut d'aquesta... Si se m'hagués informat d'això, doncs segurament ho hagués aprofitat d'alguna forma. I sovint sembla que aquestes coses s'amaguen. (Grup de joves de 24 a 28 anys)

Tal com es pot preveure, tots aquests condicionants que pateixen les persones joves en l'accés al mercat laboral i les poques polítiques públiques que perceben que es desenvolupen en aquest àmbit generen un sentiment d'impossibilitat d'emancipar-se o d'aconseguir certa seguretat vital que està relacionat intrínsecament amb les possibilitats (o no) de trobar una feina que permeti viure i sobreviure, a més de complir les finalitats emancipadores dels punts anteriors (habitatge i educació).

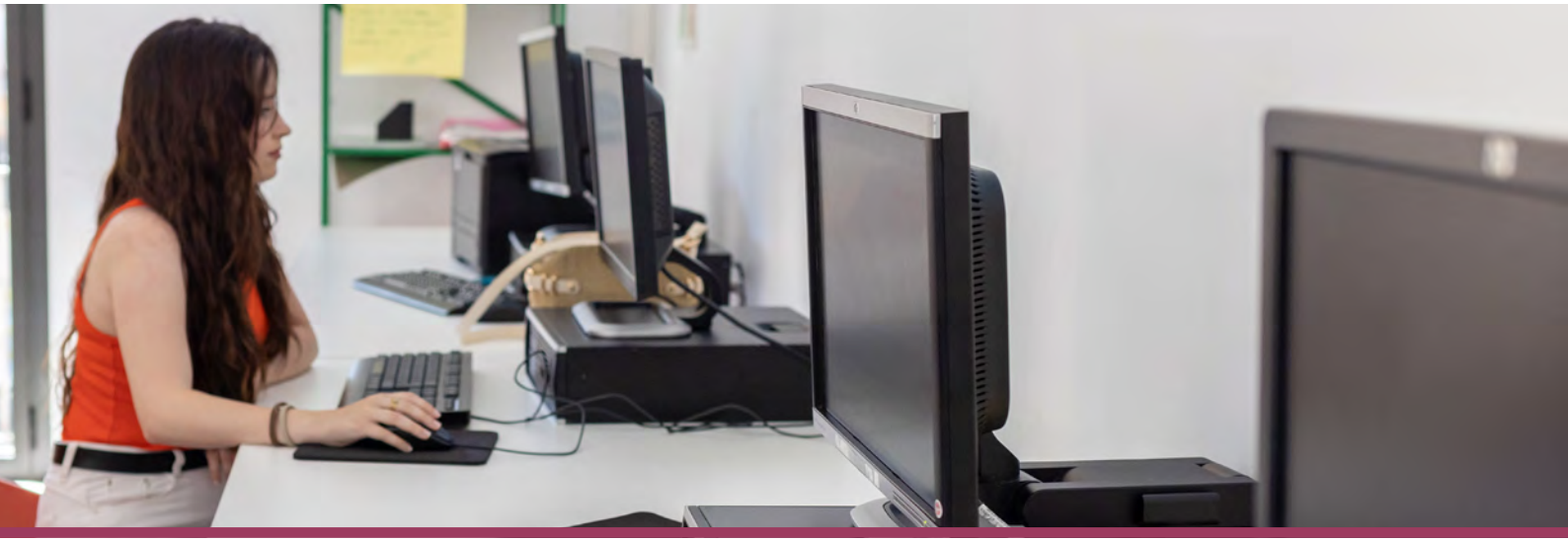
Carme: A mi el que em fa gràcia és quan ens diuen "és que abans érem més independents que ara". Bé, ja... O sigui, molt bé. Però quines possibilitats tinc jo de ser més independent si on busco feina em demanen experiència i no me la donen perquè no la tinc i si no la tinc, no podré tenir mai experiència... Amb els contractes precaris (...). Si et vols independitzar, ho has de fer amb col·legues, no ho pots fer sola. (Grup de joves de 24 a 28 anys)

Per tant, això provoca en l'àmbit de les polítiques públiques un altre factor de creixement de la distància entre les persones joves i l'administració i un sentiment de no ser tingudes en compte de forma específica i estructural en aquest camp. El Lluc exposa aquesta situació de forma clara quan explica el sentiment de desavantatge social que tenen les persones joves a l'hora de buscar feina: "Com que hi ha una realitat social que és la mateixa per a tothom, però, en canvi, tu tens unes condicions quan entres al món laboral que són molt desavantatjoses respecte de molta gent que ja fa molts anys (que fa feina) i que potser té convenis…" (grup de joves de 30 a 35 anys).

Resum: El món laboral i l'accés amb certes garanties a aquest món laboral estan vinculats estretament primer a l'emancipació i després a l'accés a l'habitatge. Així doncs, s'estructura com un dels pilars centrals a l'hora d'aconseguir una certa seguretat vital. En aquest sentit, les persones joves han detectat una limitació existent a l'hora d'accedir al mercat laboral (experiència, estudis, adaptació d'horaris, etc.) que encara es fa més visible en l'accés al mercat laboral d'altres grups no hegemònics. En el difícil i reduït accés es donen moltes situacions d'alta temporalitat, inestabilitat laboral o precarietat i les persones joves detecten que les polítiques públiques no acaben de ser suficients per combatre tot això. Al mateix temps, reconeixen que sovint les polítiques públiques en aquesta matèria són difícils de conèixer (no les reben) i també que solen tenir uns requisits molt marcats d'accés. Tot plegat fomenta aquest sentiment d'impossibilitat d'emancipació real.

6.2.4. SALUT

També hem destacat dins aquesta idea de seguretat vital i emancipació el tema de la salut en un sentit ampli, ja que ha aparegut recurrentment en molts dels discursos juvenils com una preocupació important i una percepció que no s'hi fa prou èmfasi des de les institucions. Així doncs, i en consonància amb el que ha sorgit dels diferents grups de discussió, dividirem la salut en dues parts: la percepció que la salut (i, per tant, la malaltia) juvenil no és important i la percepció d'una falta de recursos o d'atenció en relació amb la salut mental (juvenil, tot i que amb força referències a salut mental en general).

En relació amb l'atenció que es dona a la salut juvenil des de les administracions públiques, el jovent perceben que se'ls tracta des d'una certa distància. Aquesta distància se sol materialitzar en la sensació que els problemes de salut que poden tenir o afectar les persones joves, de forma general i sense entrar en casos específics de més gravetat, són concebuts com quelcom secundari o de menys importància. I aquesta percepció de certa pèrdua d'importància davant d'altres grups socials se sol basar en l'experiència personal viscuda quan han anat als serveis sanitaris. Per exemple, en el grup de joves de 24 a 28 anys van aparèixer en diferents moments de la discussió experiències d'assistència a hospitals o centres d'atenció primària en què el tracte rebut o l'atenció prestada a les seves problemàtiques va ser insuficient, segons el seu parer. La Roser reflexiona sobre com els especialistes de la sanitat solen minimitzar les necessitats juvenils: "Quan un jove té una necessitat de salut i va al metge, l'actitud que prenen molts metges és de 'bé, és jove i està passant per un mal moment, ara això és un mal gest, no et preocupis…'". Consideren aquesta falta d'importància com una mostra més de menysteniment de les problemàtiques juvenils i de la vinculació que es fa, en aquest cas des de l'àmbit de la salut, entre edat i immaduresa.

Aquesta situació és rellevant quan el jovent la relacionen amb el tracte que reben altres grups d'edat:

Com que al final si hi va una senyora gran amb problemes que nosaltres també podem tenir com, per exemple, que tenim una situació familiar complicada perquè potser hi ha un parent alcohòlic o tenim un germà que té unes conductes de risc que afecten la nostra integritat física i anem a buscar ajuda a la salut pública i la resposta és "tinc 10 minuts i no et dedicaré a tu aquests 15 que m'estàs demanant... A la senyora gran potser sí, però a tu no". Com una institució en si mateixa que... (Roser, grup de joves de 24 a 28 anys)

L'extrapolació d'aquestes diferents experiències personals es manifesta en **una sensació generalitzada de manca d'atenció a les necessitats juvenils i en sentiments de maltractament, de falta d'empatia o de menysteniment per part de les institucions públiques.**

Aquesta situació de distanciament encara s'agreuja més quan les persones joves que volen accedir als serveis sanitaris tenen altres condicionants que amplien la seva situació de desavantatge o de falta de reconeixement. Per exemple, l'Helena, del mateix grup de discussió, explica que per a les dones joves això encara es fa més patent quan es tracta d'atenció ginecològica: "Tu com a dona que va a un CAP no tens accés a una ginecòloga, tret que tinguis 25 anys o que et passin 25 coses i per alguna cosa concreta t'atenguin. Però, si no, tu no estàs dins aquest sistema perquè a tu no t'ha de passar res. A tu no t'ha d'explicar res ningú (...)".

O, en la mateixa línia, dins el grup d'identitats dissidents van aparèixer diverses veus que explicaven la incomprensió que hi ha generalitzada amb les necessitats de les persones trans i que es manifesta en diverses problemàtiques vinculades a medicalització incorrecta, un cert judici sobre les persones joves, la falta d'assistència i d'acompanyament necessaris o, tal com es destaca reiteradament, la impossibilitat de disposar d'uns temps assumibles (tant en operacions com en altres tractaments) i poder tenir un trànsit mínimament "ràpid" i digne:

Fran: (...) las listas de espera son escandalosas. Cuatro años… Me pusieron en lista de espera cuatro años para quitarme eso…

Sonia: Cuatro años para la vasectomía.

AA: Ahora están cinco o seis, ¿eh?

Caterina: A mí me pusieron ocho años en una lista de espera para la vaginoplastia, que luego se redujo a tres años...

Totes aquestes situacions afecten clarament la seguretat vital de les persones joves i la possibilitat de sentir-se acompanyades i sentir-se tingudes en compte. En l'exemple del grup d'identitats dissidents, tot això condiciona directament les possibilitats de les persones joves de viure la vida que volen viure i sentir-se autoidentificades de forma plena.

El segon punt que apareix amb bastanta assiduïtat als discursos juvenils és el vinculat a temes de **salut mental**. A cavall entre aquestes dues dimensions, i sempre de forma relacional, diversos joves participants vinculen aquesta certa desatenció o falta de priorització de les situacions sanitàries relacionades amb la joventut a una falta de comprensió per part dels treballadors i les treballadores de l'àmbit. També, relacionalment, ho atribueixen a una falta d'identificació i coneixement de les problemàtiques juvenils per part de la persona que està a l'altre costat atenent. Tal com ja ha passat en blocs anteriors, molts joves vinculen aquesta sensació a la falta de persones joves a l'administració pública, i en aquest cas sanitària. En el grup de joves associats es van produir diversos debats en relació amb bones experiències en l'àmbit de la salut quan les persones amb les quals van interactuar eren joves. En la mateixa línia, al grup de joves de 24 a 28 anys, l'Helena reflexionava sobre el perquè de la dificultat de trobar més persones joves que atenguin en diferents funcions i com això condiciona la forma de dirigir-se a elles, les explicacions donades, el tracte rebut i, en general, l'atenció:

> *Vas a parlar i et parlen amb uns diàlegs i uns termes sanitaris que és com "tu a quin planeta vius?" (...). Si em fa mal aquí, potser no t'has plantejat que la meva (situació) és X i que em pot fer mal aquí… Que no he d'haver passat els 50 anys per tenir fibromiàlgia, saps? I que suposo que (la carrera de) medicina s'acaba quan en tens 50 (anys) gairebé i llavors estàs darrere la taula quan ja ets una persona hiperadulta i tampoc no tens... És difícil anar al metge i trobar una persona jove perquè normalment no n'hi ha… perquè d'aquí que arribin ja no són joves i ja viuen la vida d'una altra manera (...). No s'aborda mai d'un igual a igual, sempre hi ha aquesta mirada adulta darrere una taula i una consulta.*

Entre una bona part de les persones joves participants existeix la constatació que els problemes vinculats a la salut mental han crescut de forma exponencial els darrers anys i que impregnen bona part de les problemàtiques que viuen en la seva quotidianitat. Davant aquest creixement, el sentiment compartit és el de falta d'acompanyament, d'atenció i de priorització per part de les polítiques públiques i les administracions, fet que el situa com una de les qüestions més rellevants en la producció d'aquest sentiment de distanciament amb les institucions.

En el grup de discussió de 16 a 18 anys, aquest tema va aparèixer de forma recurrent i va ser detectat per les persones joves d'aquesta franja d'edat com un dels problemes més importants que experimenten. D'entrada, **vinculen aquest creixement dels problemes de salut mental a les precarietats viscudes i a la impossibilitat d'imaginar futurs de vida amb certa estabilitat i seguretat.** La Cristina, per exemple, explica que davant el discurs generalitzat emès pels adults que l'època d'estudiant és la millor i que s'ha d'aprofitar i gaudir al màxim, la realitat els imposa un volum d'exigència i de barreres que han de superar que és un dels desencadenants més importants de l'angoixa i els problemes mentals: "després els adults no tenen en compte l'ansietat i els problemes de salut mental que ens provoca estar a classe per l'exigència i per com ens tracten els professors i, en general, els adults. O sigui, 'heu de ser així, heu de fer això'. Llavors nosaltres acabem atordits i sense gaudir del que realment és important, que és aprendre".

Això va acompanyat d'una sensació de menysteniment dels problemes de salut mental que viuen i experimenten, no només per part de les institucions públiques vinculades a la sanitat, sinó també de forma generalitzada per la societat adulta (en què també apareix com un actor principal la família). El jovent expliquen que sovint han sentit frases com "el problema d'ansietat no és un problema" o "és normal que et passi això, estàs estudiant, és el més normal que et passi això". Davant d'això, els serveis i les polítiques que implementen les institucions se solen percebre com a ineficients i difícils d'accedir tant per la falta de coneixement de la seva existència com, fins hi tot, pel fet de ser percebut socialment com un tema tabú:

> *Per exemple, tema de salut mental, en teoria la Seguretat Social té un programa de psicologia accessible a tothom i gratuït. Però tampoc no se'n parla. Jo no m'havia assabentat que tenia dret a tenir un psicòleg de la Seguretat Social fins fa un any. I també pel tema de la Seguretat (Social), amigues meves, (de) tens una cita cada dues o tres setmanes. Dius: "D'acord, i si jo tinc una crisi existencial o..." Si jo tinc un problema i necessito parlar-ne, jo què sé, aquella setmana he d'esperar i m'ho he d'apuntar per quan hi vagi dir: "vale, mira, me pasó esto hace una semana". (Laia, grup de joves de 16 a 18 anys)*

Si entrem més a fons en les polítiques públiques existents, **programes com "Aquí t'escoltem", impulsat per l'Ajuntament de Barcelona, s'han posat de relleu com a importants i, tot i que no són suficients, intenten omplir de forma positiva aquest buit generalitzat d'atenció a temes de salut mental**. Tot i això, tal com podem veure al fragment següent, sovint aquestes propostes d'intervenció coincideixen amb altres programes paral·lels que dificulten la producció de sentiments d'acompanyament, proximitat i protagonisme:

Cristina: A mi és que m'ha passat. Jo era a l'Aquí t'escoltem i llavors em van internar, bé, internar no, em van derivar al CSMIJ, que és el Centre de Salut Mental Infantil i Juvenil (...). Llavors em van dir a l'Aquí t'escoltem: "Bé, doncs si vas al CSMIJ, jo ja no et puc seguir atenent".

Andrea: Sí, perquè si estàs amb un altre psicòleg, és com que...

Cristina: Ja, però és que el CSMIJ és cada tres mesos. (...) Vas perdent la confiança... No la confiança, però a cada sessió és com tornar...

Andrea: Sí, tornar a començar, tornar a explicar-ho tot...

Cristina: Ja no es recorda ni de mi...

Andrea: I que tampoc no és culpa seva, saps?

Cristina: No, no, però el sistema està tan col·lapsat... I mira que hi ha poca gent que ho fa... o sigui, que està assabentada d'aquestes coses... Imagina't si estigués més assabentada... El sistema estaria... Què et donen? Una cita cada dos anys?

Aquesta sensació de poca atenció i pocs recursos aplicats a aquestes qüestions genera que en aquest grup aquesta sigui una de les deteccions principals de com actua l'adultocentrisme en la seva quotidianitat. Un adultocentrisme que, tot i que materialitzat des de les polítiques públiques vinculades a la salut mental, interpreten com una conseqüència de la visió social d'invisibilitat que es té sobre la malaltia mental i encara més si afecta les persones joves. Tot plegat porta al fet que la possibilitat de tractar o rebre ajuda en temes de salut mental provoqui també trencaments o desigualtats per qüestions de classe social, ja que la majoria reconeixen que acaben necessitant serveis privats perquè les polítiques públiques d'aquest àmbit són insuficients.

Resum: En general, la percepció de les persones joves en matèria de salut, basada sovint en l'experiència viscuda, és de certa desatenció o falta de prioritització. La salut juvenil, perceben, no es considerada com quelcom important o prioritari davant altres grups d'edat. Això encara es veu més explícit quan es tracta de certs grups socials concrets que ocupen posicions menys centrals socialment. Al mateix temps, la salut mental ha estat detectada com una de les problemàtiques més esteses entre les persones joves. Sobre salut mental s'ha detectat una falta de prioritització en les polítiques públiques, una falta sovint de coneixement de les realitats i problemàtiques juvenils i, com a conseqüència d'això, una falta de recursos en aquest àmbit. Tot i això, programes específics com "Aquí t'escoltem" s'han posat de relleu com a beneficiosos, tot i que els recursos dedicats a aquest àmbit són insuficients.

6.2.5. RECONEIXEMENT I PAPERS

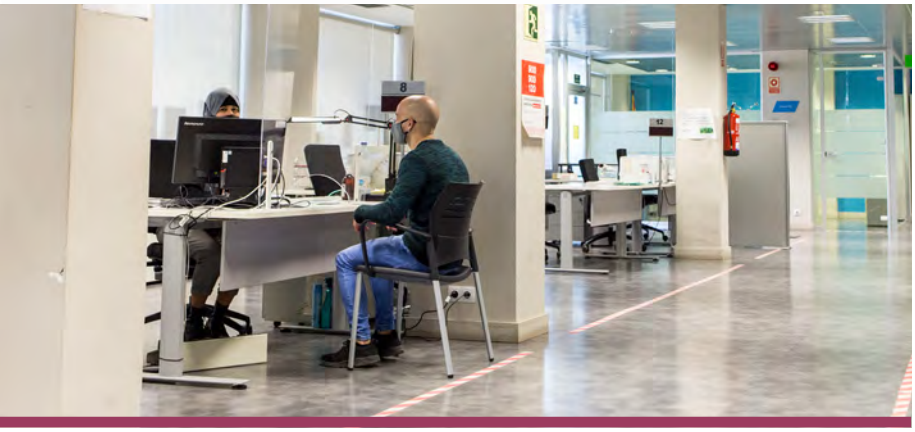
Finalment, dins les diferents precarietats que viuen les persones joves participants dels grups de discussió, hem considerat necessari deixar un espai específic per a la qüestió de la ciutadania i els papers. Com que és una situació transversal pel reconeixement de les persones des de les institucions, la no obtenció de permisos de residència o de ciutadania se situa com una dimensió transversal de violència institucional que condiciona o afecta directament les diverses precarietats esmentades abans.

En el grup de persones joves racialitzades, tal com ja s'ha apuntat abans, aquesta qüestió va centrar gran part del debat i va fer emergir que aquesta violència estructural, la de no reconeixement com a ciutadans de ple dret, afecta gairebé totes les situacions que viuen en el seu dia a dia i també la seva relació amb les administracions i les polítiques públiques. En aquest sentit, l'Emilia explica com n'és de central i primordial aquesta qüestió i com n'estan de relacionats temes com la feina, l'educació o la salut: "¿Puedes comprarte un auto sin papeles? No puedes. No puedes alquilar sin papeles. No puedes entrar a la uni sin papeles. (...) Ahí está el problema. Si no nos dan oportunidades y yo tengo que pagar igual el alquiler… pues agarro y voy a lo que tengo que hacer porque no me queda otra (...). Es estructuralmente racista este sistema con nosotras".

La qüestió del reconeixement com a ciutadans no només condiciona les opcions d'aquestes persones joves d'accedir a recursos o polítiques públiques, sinó que aquesta situació també incrementa socialment i econòmicament la marginalitat amb què sovint es troben i condiciona els camins possibles de subsistència. Dins aquesta exclusió i marginalitat que provoca aquesta violència estructural apareixen diferents estratègies de subsistència informals, comunitàries o, en alguns casos, il·legals que permeten als joves suplir, des d'altres canals, les mancances transversals que troben a les institucions. Aquestes mancances, pel que fa a la quotidianitat i la proximitat, sovint es converteixen en falta de suport, d'acompanyament i d'ajuda:

Oussama: Nadie quiere (estar) en la calle, pero la situación es muy difícil. Yo viví casi dos años. (...) Cuando él no tiene papeles, el otro tampoco, pues qué hacen, cada uno haciendo lo suyo (para sobrevivir). Seguir, dos meses, tres meses… Y cuando tienes dinero, pues seguir de esta manera. Nadie viene y dice "Oye, esto que haces es muy malo", nadie se sienta contigo y te explica "Mira, puedes…". Porque no tienes papeles, pues sigues y te gusta, pero las cosas… leyes, papeles… Yo no sé estas cosas de política. Pero lo importante es cuando alguien, no solo africano, cualquier persona del mundo, llega a otro país, preparas con oficinas, escuelas, estudios… para cuando viene una persona, prepararlo. A lo mejor puede esta persona ayudar al país. (...) Me da rabia cuando veo a un joven español, un blanco, que tiene familia, tiene techo, tiene comida caliente, tiene ducha y su madre le trae a la escuela y luego él quiere hacer como marroquí. Chándal, fumar… Sí, hay muchos jóvenes ahora que quieren hacer como la gente de la calle. La gente de la calle hace esto para vivir y luchar. No tiene una familia o madre esperando en su casa para comida. No entiendo, la verdad. (Grup de persones joves racialitzades)

La forma de fer front i trobar suport o ajuda en situacions com les descrites en aquest relat se solen donar a través del grup d'iguals, de xarxes comunitàries, de contactes existents o de col·lectius o espais polítics vinculats a aquesta qüestió. En aquest sentit, els participants han reconegut que poques vegades han trobat la resposta o l'ajuda de les institucions.

Resum: És especialment important en el grup de persones joves racialitzades la falta de reconeixement com a ciutadans de ple dret en relació amb l'obtenció de la ciutadania, ja que és una qüestió central per entendre les impossibilitats d'aconseguir una seguretat vital i una bona emancipació per a aquestes persones joves. El jovent que no disposen d'aquest reconeixement no poden accedir a bona part dels recursos i de les polítiques públiques en matèria d'educació, habitatge, treball o salut.

6.3. EL DRET A L'ESPAI PÚBLIC

Recentment, la relació de la joventut amb l'espai públic ha estat un dels temes que han generat més debat, controvèrsia o problemàtiques vàries en l'opinió pública i mediàtica. Sovint els mitjans de comunicació i els discursos polítics han generat imatges específiques sobre l'ocupació i l'ús de l'espai públic per part de certs col·lectius: el boom mediàtic dels botellots, les notícies i els discursos vinculats a l'incompliment de certes mesures de restricció durant la pandèmia, el sorgiment de protestes polítiques amb dosi d'acció directa i d'enfrontaments o també certs tipus de violència que en aquests espais es donen. En la majoria dels casos, l'augment dels diferents discursos sobre aquestes situacions, sovint produïts des d'espais adults i sense tenir en compte les veus juvenils, ha significat un increment de l'estigmatització cap als joves i col·lectius que generen inestabilitat o problemàtiques socials.

Buscant allunyar-nos d'aquesta mirada externa i estigmatitzant, en els diferents grups de discussió hem traslladat idees i hem intentat propiciar debats sobre la utilització de l'espai públic que fan el jovent i les diferents problemàtiques que s'hi troben. Al mateix temps, hem buscat comprendre quina identificació en fan, si se l'apropien com a seu o si més aviat els resulta un espai aliè i si tot això ve condicionat d'alguna forma per les polítiques públiques o per la intervenció de les institucions. Per poder analitzar els discursos juvenils en aquest àmbit, hem detectat els principals temes que han emergit sobre això i els hem englobat en dos: l'oci i el lleure i les violències.

6.3.1. OCI I LLEURE

Quant a les polítiques públiques vinculades a l'oci i el lleure, cal destacar d'entrada que hi ha una percepció generalitzada per part del jovent que la majoria de les polítiques públiques i dels projectes que fan les institucions en matèria juvenil estan relacionats amb algunes d'aquestes dues qüestions. Sobre aquesta percepció de vinculació de la joventut amb l'oci i el lleure com a principal marc d'interès i, per tant, d'actuació pública, el jovent coincideixen a concloure que té l'efecte de reduir en l'imaginari social els diversos interessos que ocupen a les persones joves a aquests temes. Això provoca una sobreactuació política en aquests temes i una certa desatenció d'altres com els tractats abans (salut, emancipació, treball, etc.), ja que, des de la visió adulta, no es consideren tan rellevants per als joves. L'Helena, del grup de joves de 24 a 28 anys, resumeix aquesta vinculació de la manera següent:

És el mateix que el jovent només fem oci nocturn. O sigui, que només sortim de festa. Bé, jo crec que tenen com un imaginari del que és la joventut que no és real i que se l'han muntat. I em sorprèn perquè penso: "No vau ser joves? Tu només sorties de festa quan eres jove?" Perquè sembla l'únic que existeix. Només puc fer botellots, portar-me malament, discutir amb la policia, que em parin perquè m'estic fent un porro pel carrer... Que només em poden passar quatre o cinc coses. No existeix (res més).

D'entrada, observem que això produeix una reducció en els significats, les necessitats i els problemes que viuen les persones joves, cosa que repercuteix en **una percepció que bona part dels esforços institucionals per construir polítiques per a la joventut se centren en aquestes qüestions i es deixen de banda moltes altres**. Més enllà de la vinculació amb les polítiques públiques a les quals pot accedir la joventut, això provoca l'aparició d'un sentiment compartit que les realitats juvenils són definides i identificades amb un seguit de qüestions que sovint són reduccionistes i prioritzen certs temes que el jovent no ubiquen com a principals

Partint d'aquesta base que exemplifica la simplicitat d'aquestes mirades sobre el que importa als joves, en els grups de discussió també han aparegut exemples, discussions i percepcions

que entren dins aquesta relació entre polítiques públiques per a joves i l'oci i el lleure. En aquests exemples específics podem observar que, encara que la mirada adulta i institucional molt sovint vincula les persones joves a interessos vinculats a l'oci i això condiciona que moltes de les polítiques facin incidència en aquestes qüestions, en el desenvolupament d'aquestes segueix apareixent una falta d'espai per al protagonisme i el lideratge del jovent. És a dir, sovint part d'aquestes polítiques vinculades al lleure són percebudes com quelcom extern a elles mateixes en què el jovent tenen poc a dir o a decidir i quan aquestes tenen cert protagonisme, es topen un altre cop amb cert menysteniment i distanciament per part dels responsables institucionals. Per exemple, alguns del jovent amb un recorregut de participació en espais col·lectius, moviments socials o assemblees de barri han fet paleses certes dificultats a l'hora de dur a terme tràmits o converses amb les institucions per tal de muntar o participar en activitats. Aquestes dificultats sovint van lligades a una de derivada que es dona dins la vinculació entre joves i oci, la qual és la de l'existència d'il·legalitats, de consums irresponsables i de poca responsabilitat en l'actuació del jovent en espais d'oci. Això condiciona que **la mirada adulta, en aquest cas institucional, malgrat percebre, reduccionistament, que l'interès principal del jovent és l'oci, aquest oci ha d'estar supervisat o ordenat des de l'adult a través de les institucions.** Per exemple, la Roser ho concreta de la manera següent:

> *Tràmits amb l'Ajuntament des de l'Assemblea de Joves i una pila de cops que vas a reunions amb els Mossos d'Esquadra, en què "ya, pero vosotros luego hacéis raves en sitios que no se puede...". O com aquests discursos molt apresos que diuen "estem tips de la venda a menors", els quals conceben que totes les assemblees de joves venem alcohol a menors. Com la il·legalitat lligada a l'essència de ser jove, com a barrera també de la institució a l'hora de donar coses, cedir espais, etc. (Roser, grup de joves de 24 a 28 anys)*

Aquestes dificultats generen en el jovent un sentiment de certa incomprensió: es prioritza l'oci en les polítiques públiques que els afecten, però aquest normalment sol ser una nova font de certa estigmatització i menysteniment.

A part d'això, i tal com succeeix en bona part dels temes tractats anteriorment, apareixen discursos que continuen visibilitzant aquesta idea de distància amb les institucions i de dificultat per entendre, gestionar o relacionar-se amb els processos i les formes que té aquesta. Exemples com les dificultats per muntar activitats a l'aire lliure, de permisos, de qüestions econòmiques, entre d'altres, han estat posats de relleu i ens fan veure que aquesta dificultat en l'aproximació a les institucions, també en temes molt enfocats a la joventut com l'oci o el lleure, incrementen aquest sentiment de les institucions com quelcom que no els ajuda ni els representa.

Finalment, en aquests debats sobre l'espai públic i les formes d'oci juvenil apareixen diferents referències que fan èmfasi a la falta d'adaptació juvenil de l'espai públic de la ciutat. Una falta d'adaptació que va des de la pròpia estructura urbanística de la ciutat i la seva falta d'espai directament pensats i ideats per a les persones joves (per exemple, més zones verdes, espais on poder practicar esports, adaptacions de la ciutat al patinet, entre d'altres) fins a la recurrent persecució que denuncien viure el jovent quan fan ús d'aquests espais (per exemple, intercepcions policials, queixes veïnals, etc.).

Resum: Les persones joves participants han destacat que impera un imaginari comú social, però també institucional, pel qual les qüestions que més importen als joves són les vinculades a l'oci i al lleure. Aquesta detecció es percep com un menysteniment o una falta de comprensió de les realitats i les demandes juvenils, ja que són molt més complexes i prioritzen altres dimensions com les esmentades abans. Malgrat aquest discurs, el jovent participants també han destacat que en la relació amb l'administració per qüestions de lleure i d'oci també es fa patent un cert menysteniment i una dificultat per aconseguir el que es requereix.

6.3.2. VIOLÈNCIES

Finalment, tot i que les violències han aparegut de forma transversal al llarg de tot l'informe i s'han materialitzat en qüestions com, per exemple, el no reconeixement com a ciutadans de ple dret o el menysteniment de les problemàtiques juvenils en àmbits com l'emancipació o la salut, en aquest darrer punt **incidim en la violència que el jovent viuen en l'ocupació o la utilització de l'espai públic**. En l'espai públic sol ser on es visibilitza o es materialitza una bona part de les violències que viuen i/o sofreixen les persones joves, unes violències que encara s'aguditzen més en funció d'altres categories opressives que poden recaure sobre cada persona: identitats de gènere, classe social, racialització, etc. Tant és així que en grups com el de joves d'identitats dissidents o el de persones joves racialitzades és on han aparegut de forma més central exemples i situacions vinculats a la violència que han patit o viscut en l'espai públic.

El grup de joves d'identitats dissidents va destacar reiteradament episodis que bona part de les persones participants havien viscut vinculats a l'assetjament sexual, la intimidació o l'insult:

Caterina: "Eres un monstruo" a mí me lo han dicho.

Sonia: Sí. Como que entre insulto, acoso sexual… Acoso sexual más que insulto. Pero bastante, es algo cotidiano. Volviendo del curro de noche, un montón. O sea, un tío manoseándome y que le tuviera que decir "70 euros la hora" y entonces ya se fue.

Caterina: Yo tengo que decir que tuve la posibilidad de comprarme un patinete porque… A mí me pasaban esas cosas. Pero cuando tuve el patinete ya me dejaron de pasar. Porque ya tienes una seguridad. Y sabes que no va a venir un baboso asqueroso a decirte…

AA: Clases de artes marciales obligadas a mujeres cis y trans.

Sonia: Sí, yo ya he pegado bastante.

Caterina: Que en vez de hacer clases de ética y de religión en el cole que hagan clases de (...) autodefensa.

Sonia: Yo estoy a favor de que tengamos armas. O sea, sí que es verdad que no recomiendan el espray pimienta porque cuando en el juicio te dicen "Oh, mira, era una puta". Eso es una mierda. Pero llevar la lata de laca… porque es normal llevarla en el bolsillo.

Caterina: A mí una vez un guardia civil o urbana me lo dijo: "Tú ves con una laca pequeña…".

Davant aquestes violències quotidianes que viuen les persones joves trans, en aquest cas, poques vegades reben la solidaritat o l'ajuda d'altres persones. Això sumat a la recurrència d'aquestes situacions, profunditza la internalització d'aquestes violències i genera processos d'ampliació i de profundització del sentiment de marginalitat. Tant és així que, com segueix explicant la Caterina, els cops que ha rebut ajuda, i quan aquesta ha estat vinculada a homes cis, s'espera que aquests utilitzin aquesta defensa per, un cop superada la situació, seguir amb un altre assetjament: "iba en el metro y me acuerdo de que una mujer me empezó a gritar de todo, en plan 'que era un tío, que jamás iba a ser una mujer por más que me operara…'. (...) Pero se levantó un hombre y le dijo de todo. Pero de todo y no bonito. Y la echó del tren y me dijo: 'No te preocupes, que la gente no te tiene que molestar'. O sea, hay algunos que piensan: 'Ahora me va a acosar a mí el hombre…'. Pero no lo intento. Me sentí tan bien".

La **violència** soferta en relació amb aquestes mostres d'assetjament o d'agressió, tal com expliquen, **va vinculada a diferents factors relacionals afectats per violències socialment estructurals, com ara el patriarcat, la transfòbia o també el racisme o el classisme.** . Davant d'això, en el grup es va destacar com una necessitat i **una deficiència la falta de sensibilització i d'educació transfeminista que incorpori socialment una mirada LGTBIQ+ incloent i no marginalitzant transversal a la societat.** En aquest sentit, cal remarcar que aquestes violències encara s'aguditzen més en les dones trans o amb les persones trans no binàries que tenen una expressió de gènere femenina, ja que sobre elles recauen tant les violències de gènere com les transfòbiques, mentre que aquelles que s'identifiquen amb el masculí o tenen una expressió de gènere masculina o andròginа, tot i que segueixen rebent violències, solen anar vinculades més exclusivament a la transfòbia: "yo, al menos en mi vida, lo que sí que he visto es que cuando yo iba más femenina, pelo largo y tal, más acoso. Cuando iba más masculina, más me dejaban en paz. Y así bastante gente en general" (Abel Anna).

Canviant de dimensió, una altra violència que ha aparegut en més d'un grup, i amb molt protagonisme en el de persones joves racialitzades, és la **viscuda a través de la interlocució en l'espai públic amb agents i cossos policials.** En els diversos grups han aparegut experiències específiques de tractes discriminatoris o vexatoris rebuts per part de la policia. Uns tractes que, a més, perceben que s'aguditzen pel fet de ser persones joves i encara més si són persones joves, migrants, activistes o, entre d'altres, d'identitats dissidents. En el cas del grup de persones joves racialitzades, l'Oussama relatava l'assetjament constant que vivia per part dels cossos policials pel fet de no tenir papers i ser una persona racialitzada quan el paraven diverses vegades al dia: "como dice ella por la pinta, o por racista… Cuando nos sentamos cinco personas, venían siete patrullas de urbanos y cuatro de Mossos (d'Esquadra) con perros… Ellos piensan que nosotros (somos) terroristas o no sé qué. A veces me paran por '¿Por qué caminas muy chulo?' Tengo ropa… y me decían dónde has robado esto".

Resum: És en l'espai públic en què bona part de les persones joves participants destaquen la vivència de certs tipus de violència. S'han destacat de forma profunda agressions i intimidacions que viuen les persones joves racialitzades i el jovent d'identitats dissidents, entre d'altres. Això ho atribueixen a les violències existents estructurals, però destaquen que hi ha poc esforç institucional per reduir-les a través de la formació. També han aparegut dins aquest bloc les interrelacions que tenen les persones joves participants amb la policia, en què destaquen que algunes vegades aquestes també es produeixen des de la violència o el no respecte.

7. L'ADULTOCENTRISME I LES POLÍTIQUES PÚBLIQUES DES DE LES INSTITUCIONS

En el taller que es va fer amb representants i càrrecs públics de les institucions es van traslladar els principals resultats que van emergir dels grups de discussió amb joves i es van debatre. **La finalitat era disposar també de la visió de les institucions i l'administració a l'hora de valorar les experiències i percepcions juvenils i també crear propostes concretes a través de la seva experiència.**

Per fer-ho, es van analitzar i discutir les principals problemàtiques sorgides dels grups de joves i aquestes van ser matisades, posades en context, problematitzades o contrarestades. En aquest sentit, ens interessava disposar de les opinions i percepcions de les persones que treballen a l'administració per tal d'observar si compartien, i fins a quin punt ho feien, les situacions expressades pel jovent. També per observar quins discursos emergien d'aquest diàleg i/o confrontació per observar quina percepció tenien sobre la forma en què la joventut es relaciona amb les polítiques locals.

En aquest sentit, dels taller van aparèixer **diversos debats que buscaven posar de relleu les possibles causes que els treballadors públics reconeixien com a causants d'aquests problemes.** A continuació, dividim aquestes casuístiques en relació amb les propostes de problemàtiques que els investigadors plantejàvem inicialment.

La primera d'elles és la que va vinculada a l'excés de burocratització que acompanya el desplegament i la posada en funcionament de les polítiques públiques. La majoria dels treballadors participants estaven d'acord a afirmar que el format i els processos administratius generen distanciament a través de la implementació de tots aquests requeriments. Tot i que es posava de relleu la necessitat que aquests d'alguna forma serveixen per mantenir una seguretat jurídica tant en la implementació com en l'accés a les polítiques públiques, també es remarcava que això sovint generava falta de flexibilitat. Aquesta falta de flexibilitat es convertia en una dificultat afegida per fer els processos administratius més àgils i que així es pogués donar una resposta més a curt i mitjà termini a les demandes juvenils en aquest cas. Sovint aquest excés d'informació requerida, sumat a una falta d'explicació de la utilitat i el sentit de la gran quantitat de normatives existents, genera una ampliació desmesurada dels temps requerits per a qualsevol tràmit, cosa que també repercuteix en una incapacitat institucional de fer front a certs problemes o necessitats que demanen una resposta més immediata. Finalment, en aquesta línia també es posa de relleu una mancança d'adaptació dels processos i requeriments en funció del grup d'edat, sector social o col·lectiu al qual van dirigits que genera una homogeneïtzació dels processos pel conjunt de la ciutadania que, en certs grups o casos, encara profunditza més aquesta dificultat d'accés i de desenvolupament. Com una de les causes genèriques que expliquen aquestes situacions, posada de relleu pels treballadors consultats, apareix l'excés

de jerarquització interna de l'administració. Aquesta jerarquització també genera, en última instancia, un excés de processos burocràtics i de necessitats de temps a llarg termini de forma interna a l'administració.

El segon dels punts tractats va ser la sensació d'una falta d'escolta a les demandes juvenils i la impossibilitat del jovent de veure reflectits, sovint, els seus interessos, les seves demandes i les seves veus en processos institucionals. En els grups amb joves sovint apareixia la sensació que aquests, més que comptar per a les institucions, són utilitzats i instrumentalitzats. Aquesta situació ha estat reconeguda per part dels participants institucionals i s'explica, en part, per l'estructura i el funcionament institucional i la falta de temps per fer acompanyaments, acollides i atencions especialitzades relacionats amb projectes o programes. Això també es profunditza més per la impossibilitat de la institució de generar vincles suficients de confiança, amb la ciutadania en general, però específicament amb la població jove, el que es transforma en una falta de proximitat necessària i també en la falta de diàleg i de retorn del que s'està fent a la institució en relació amb les persones joves. Per tant, això també provoca un excés d'hermetisme que desemboca en un procés continuat que es retroalimenta i genera aquesta sensació de distància o de no importància per part del jovent. Davant d'això, l'administració reconeix que necessita buscar noves eines per incloure 'de debò' les persones joves en els seus processos. Per fer-ho, aquesta ha de tenir en compte una pluralitat de temporalitats existents a la societat i mirar d'adaptar-se o flexibilitzar-se, especialment entre les temporalitats administratives i les temporalitats de col·lectius juvenils associats. En aquest sentit, també es posa de relleu la necessitat que l'administració entri en contacte amb les persones joves (organitzades en aquest cas) dins els seus propis espais i que no sempre es generi la dinàmica d'incorporar població jove als processos institucionals. Finalment, també reconeixen com a mancança la falta de formació específica de treballadors de l'administració en qüestions com les realitats juvenils, l'adultocentrisme o les formes de contactar amb joves.

Aquests dos punts anteriors es vinculen directament a la percepció que tenen les persones joves de menysteniment cap a la seva posició, els seus interessos i les seves necessitats. En aquest sentit, **en el taller va aparèixer la reflexió que l'administració ha de canviar la mirada i posar en el centre les persones joves i escoltar el que proposen o demanen.** Partint de l'acceptació que existeix una problemàtica general a tota la societat de dificultat de conèixer la forma de relacionar-se amb l'administració, ja sigui per qüestions de llenguatge, de processos i tràmits o de l'estructura, això en la població jove sovint pot ser productor d'aquest sentiment de menysteniment. El llenguatge en aquest cas apareix com una frontera clara que produeix aquesta diferenciació i que, al mateix temps, contribueix a la producció de distància i llunyania de l'administració i a l'aparició de sentiments de menysteniment.

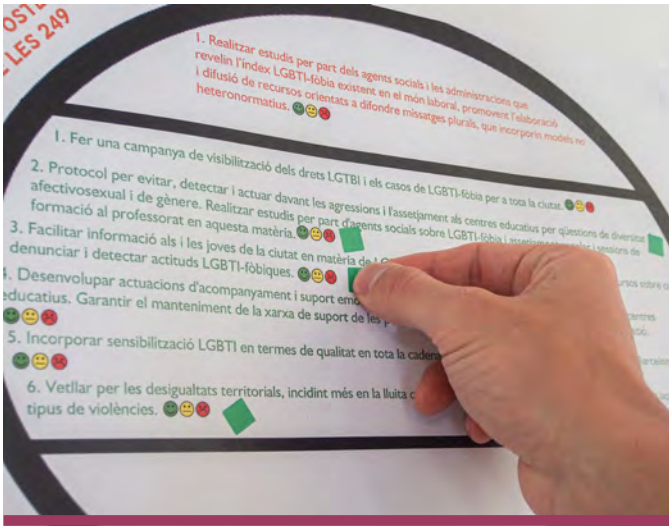
D'altra banda, una de les idees base que emergien dels grups de discussió amb persones joves era la falta d'informació sobre les polítiques públiques existents. Això es relaciona directament amb les dificultats d'informació i d'accés que molts joves van reconèixer. Sobre aquest tema es va reflexionar sobre **la necessitat de repensar els canals d'informació que utilitza l'administració, actualitzar-los i modernitzar-se vinculats als canvis socials que s'estan produint,** al mateix temps que alguns dels treballadors participants van remarcar la necessitat de seguir apostant per la via virtual davant la presencial. En resum, **es va reconèixer transversalment una necessitat per millorar l'accés a la informació que no només afecta la població jove i tot això també es va relacionar amb alguns dels punts anteriors, com ara la necessitat de tenir un contacte més directe, de generar marcs d'atenció i solució més ràpids, etc.**

En conjunt, bona part de les problemàtiques descrites abans generen un sentiment d'allunyament i de creixent distància entre les persones joves i les institucions. Tal com es va remarcar en diverses ocasions en el taller, aquest sentiment no és exclusiu de les persones joves, sinó que creuen que està estès en bona part de la societat. Aquest distanciament està vinculat, segons els treballadors, com quelcom relacionat amb la participació i els espais que es dona al jovent per fer-se sentir o escoltar. **Entre les persones treballadores hi havia una**

sensació compartida que es fan molts esforços per fomentar la participació del jovent, però sense gaires resultats. Al mateix temps, es reconeix la dificultat per accedir a altres joves que no participen en espais ja formals o organitzats i, com a conseqüència d'això, la dificultat d'incorporar noves persones en els espais existents. En aquest sentit, diversos participants aposten per la formació integral sobre participació que vinculi tant les institucions com la població a la qual es volen dirigir per tal de trobar millors vies d'encaix i de relació. També apareix com a punt paral·lel la necessitat per part de les institucions d'explicar millor el perquè de la participació i quins beneficis pot tenir.

Un altre punt central és la percepció per part dels participants de l'administració com quelcom envellit. Aquesta percepció es vincula estretament a la dificultat del jovent de trobar perfils en què es puguin reconèixer, és a dir, de trobar persones joves a l'altre costat. Les causes d'això detectades pels treballadors públics van des de la falta de rotació de treballadors a l'administració fins a la creixent dificultat per accedir-hi laboralment (expansió de l'edat per entrar-hi, requeriments de formació, temporalitat, etc.). Això no és un procés exclusiu de les administracions, tal com expliquen, sinó que va vinculat als canvis socials, polítics i econòmics produïts els darrers anys que signifiquen una creixent inestabilitat, precarietat i temporalitat de les persones joves en el món laboral. Malgrat aquest reconeixement de quelcom "estructural", aposten per una necessitat que l'administració sigui el principal espai des d'on trencar aquestes dinàmiques, afrontar-les i generar nous processos laborals. A més d'aquesta dimensió més gran, en l'àmbit intern també es detecten necessitats com les de promocionar i informar millor de les ofertes laborals existents, crear noves borses de treball o, simplement, generar processos de relleu en els treballadors.

Finalment, davant la visió compartida per bona part de les persones joves participants sobre les institucions com a òrgans amb poca capacitat de transformació real, **els treballadors públics reconeixen la percepció que l'administració és quelcom sovint immobilista que no aplica polítiques transformadores.** Al mateix temps es reconeix l'existència d'un marc normatiu potent (amb força espais jurídics des dels quals intervenir socialment i políticament), però es troba amb una falta de capacitat d'execució de la l'administració tant per falta de pressupost com per falta de desplegament i de possibilitat d'acció.

De forma resumida, a continuació s'exposen **els principals reptes i les deteccions o necessitats** que les persones participants en el taller van transmetre, debatre i fer palesos. Aquests reptes i necessitats també s'han tingut en compte en l'apartat 9 per crear la proposta d'incorporació de la perspectiva juvenil en les polítiques públiques.

ÀMBITS D'INTERVENCIÓ	REPTES I NECESSITATS
Incorporació d'una perspectiva juvenil	· Formacions en llenguatge i comunicació · Fomentar i enfortir el reconeixement mutu entre administracions i joventuts · Ampliar els canals i les vies de comunicació · Capacitar els professionals amb formacions sobre adultocentrisme i interseccionalitat · Enfortir el treball en el boca a boca i el carrer · Aproximar les institucions als espais juvenils i als canals propis · Repensar la institució per adaptar-ne el funcionament a la ciutadania · Adaptar els canals, els llenguatges i les propostes a diferents perfils d'edat · Enfortir la prevenció davant la reacció · Revisar els circuits d'atenció a les persones joves · Comunicar amb perspectiva interseccional · Apostar i fomentar el diàleg intergeneracional · Treballar les percepcions i les mirades sobre la joventut · Educar en la participació cívica
Accés i planificació de les polítiques públiques	· Apropar l'administració als joves · Facilitat més espais d'escolta · Trobar i fomentar nous espais de participació · Diferenciar entre polítiques micro i macro de forma clara per tothom · Prioritzar les necessitats estructurals per sobre les demandes circumstancials i immediates

ÀMBITS D'INTERVENCIÓ	REPTES I NECESSITATS
	· Prioritzar les demandes més importants per grups d'edat · Facilitar els espais de participació i d'escolta de grups joves no organitzats · Corresponsabilitzar les persones joves · Donar veu en els temes que els preocupen o interessen
Desenvolupament de les polítiques públiques	· Potenciar el serveis i equipaments joves adaptats · Potenciar l'impacte en les xarxes socials · Captar perfils joves com a professionals · Apostar pel trencament del salt generacional en els treballadors · Promoure i incorporar joves en els equips de treball a través de clàusules socials · Reduir els requisits i fer més àgils les polítiques públiques · Obrir espais tècnics on poder incorporar les necessitats transversals del jovent · Flexibilitzar els processos i les demandes de l'administració · Modernitzar l'administració
Valoració i seguiment	· Compartir i conèixer les bones pràctiques amb i des del jovent · Avaluació 360 graus de l'administració i incorporació del jovent

8. CONCLUSIONS DE L'INFORME

Les posicions socials que ocupen el jovent venen marcades per diferents condicionants interseccionals que generen sistemes de privilegi/opressió diferenciats. Tal com hem pogut veure al llarg de l'informe, **a les nostres societats hi ha un biaix generacional que de forma general posiciona les persones joves en una situació de més desavantatge davant els adults.** Aquesta posició subjugada es manifesta de formes més o menys intenses en cada persona o grup social, però també té uns certs efectes generals per a tot el col·lectiu. Aquesta afectació general s'ha anomenat **'adultocentrisme', un concepte que descriu les formes en què s'articula, s'expandeix i es plasma el poder adult.** Com a conseqüència d'aquesta relació desigual, **la joventut, en relació amb diferents àmbits com l'econòmic, el polític o el social, ocupa posicions perifèriques, és a dir, posicions no centrals i hegemòniques.**

Un dels mecanismes pels quals es mostra i es reprodueix aquest adultocentrisme és la forma en què les administracions i les institucions elaboren i posen en marxa polítiques públiques. Tal com hem observat al llarg de l'estudi, tant des dels discursos juvenils com des dels discursos més institucionals, existeix una distància significativa entre la joventut i les administracions que es materialitza en diferents sentiments i percepcions: llunyania, desatenció, dificultat relacional, menysteniment i falta d'espais i d'escolta, entre d'altres. Aquest informe ha indagat en aquestes situacions a través dels diferents discursos juvenils per tal de comprendre millor la relació entre les persones joves i les polítiques públiques. La detecció de les formes en què s'articula, es mostra i s'interioritza l'adultocentrisme en les polítiques públiques és el punt inicial per tal de fer-lo visible i prendre'n consciència. Sense aquesta labor prèvia és difícil la incorporació d'una perspectiva juvenil no adultocèntrica en les polítiques públiques.

En aquest sentit, **l'estudi s'ha articulat a través de dos blocs. El primer fa referència a les percepcions i experiències que tenen les persones joves participants sobre les polítiques públiques.** Això ha permès comprendre com es generen les percepcions de llunyania i certa desafecció cap a les institucions que experimenten les persones joves i que es basen en sentiments de distància, de no representació, de menysteniment i de no cobriment de les necessitats/problemàtiques que els afecten. Tal com hem vist, aquestes percepcions també s'articulen des de les institucions en com s'observen les persones joves des d'una mirada cap a la joventut com quelcom en certa manera irrellevant o que no comporta gaires beneficis polítics en qüestions com el vot o les retribucions econòmiques.

A continuació, l'estudi s'ha centrat a analitzar l'accés (i les diferents possibilitats d'accés) a les polítiques públiques per part de la joventut. En aquest tema hem trobat un seguit d'impediments o de limitacions que dificulten un bon accés a les polítiques (falta d'informació, restriccions específiques de les polítiques, llenguatge difícil i falta d'adaptació de les institucions a les realitats juvenils, entre d'altres) i que també afecten la generació d'una percepció de límits i barreres tant en l'accés com en la consecució d'objectius. En aquest sentit, les persones joves participants han valorat de forma positiva les polítiques públiques ideades, gestionades i desplegades per persones joves, tant per la comprensió de les diferents realitats juvenils que mostren com per l'adaptació en qüestions com el tracte, el llenguatge o els processos burocràtics.

Una tercera dimensió és la que va vinculada als processos de les polítiques públiques i la forma en què el jovent participants els viuen. En aquest punt ha aparegut amb força la percepció generalitzada que **l'administració i les institucions són quelcom extremadament burocratitzat.** Un excés de burocràcia que, encara que pot ser compartida per més grups socials no juvenils, en aquest cas se centra en la utilització de llenguatges i procediments que generen dificultats de comprensió per a les persones joves i també la no adaptació a les realitats juvenils tant temporals (quant a horaris d'atenció, per exemple) com de coneixement dels processos

(sentiments de distància, menysteniment, excés de requisits o de processos, entre d'altres). Específicament, en molts dels grups es vincula aquest excés de burocratització a un cert envelliment de les institucions. Un envelliment que va vinculat tant al perfil de les persones que hi treballen (manca de persones joves) com a la centralitat que hi ocupen les qüestions vinculades als adults davant les vinculades als joves. Tot plegat desemboca en la generació d'un imaginari que les institucions són quelcom fet per i per als adults.

Finalment, tot això desemboca també en una **percepció compartida que el resultat de les polítiques públiques dirigides a la joventut o, dit d'una altra forma, els resultats de les relacions entre joves i institucions és parcial, insuficient i no resol de forma completa les seves necessitats.** Totes les dificultats i problemàtiques constatades donen com a resultat un sentiment compartit que les institucions són quelcom amb un poder o una capacitat limitada per transformar les seves realitats i que, per tant, no poden complir les seves demandes.

En el segon bloc, totes aquestes situacions (percepcions, accés, procés i resultats) han estat abordades també de forma temàtica en relació amb tres eixos: el dret a la participació, la seguretat vital i l'emancipació i el dret a l'espai públic. Aquest eixos han emergit com els més significatius en els discursos juvenils i això ha permès materialitzar totes les percepcions i experiències esmentades abans a través d'exemples i temàtiques concretes.

Quant al **dret a la participació**, s'ha fet patent un sentiment compartit de falta d'espais d'escolta on "realment" es tingui en compte la joventut. S'ha detectat sovint un menysteniment de les opinions, demandes i idees juvenils, al qual se suma també un cert sentiment d'utilització interessat per part de les institucions per a la justificació de la participació juvenil de cara al públic. Això també s'ha vinculat a idees

més concretes que han emergit sobre la reproducció de pràctiques adultocèntriques en els espais de participació fomentats: falta d'escolta, menysteniment i "infantilització", entre d'altres.

Quant a **seguretat vital i possibilitats d'emancipació real**, han aparegut diferents discursos en funció del grup de joves interpel·lats. Han emergit qüestions vinculades a l'educació, l'habitatge, el món laboral, la salut i el reconeixement com a ciutadans de ple dret. En cadascun d'aquests àmbits s'ha detectat una falta de polítiques públiques de caràcter transversal que fomentin l'emancipació real i que tinguin com a premissa acompanyar i potenciar les transicions juvenils. Lluny d'això, normalment la majoria de polítiques en aquests àmbits han estat detectades com a parcials i amb una escassa o nul·la perspectiva juvenil. L'últim punt, el de reconeixement com a ciutadans de ple dret, ha fet palesa la forma en què aquesta discriminació per qüestions d'edat encara s'aprofunditza més quan es dona amb altres condicionants, com ara el gènere, la procedència o la classe social.

Finalment, quant al **dret a l'espai públic**, ha emergit la percepció juvenil que les institucions, i en part també el món adult, perceben els interessos i les necessitats juvenils com quelcom majoritàriament vinculat a l'oci i el lleure. Això, per als joves participants, no fa res més que redundar aquesta parcialitat de les polítiques públiques i també consolidar el sentiment de menysteniment que viuen, ja que, tal com han argumentat a través dels discursos, centrar la joventut en aquestes qüestions és una reducció dràstica de les necessitats i demandes juvenils.

Més enllà d'aquesta labor d'anàlisi i de detecció, **l'informe també ha construït un marc d'actuació general pensat des de l'àmbit i la dimensió de l'administració local.** Aquest marc significa l'establiment d'unes bases comunes

per tal d'incorporar aquestes visions i per lluitar contra la discriminació per motius d'edat. Unes bases que, encara que venen acompanyades de certes propostes d'actuació concretes, signifiquen una primera aproximació propositiva general sobre com actuar. Tot i això, per al seu bon funcionament i desplegament, haurien de venir acompanyades d'altres estudis i propostes més concrets que vinculin les idees que han emergit aquí amb les realitats existents en cada context.

Així doncs, si no es disposa d'aquesta primera tasca de detecció i d'articulació d'una proposta transversal d'actuació, la cerca per superar l'adultocentrisme i corregir les posicions perifèriques ocupades per la joventut es converteix en una actuació parcial i insuficient. Per això, **una de les primeres finalitats de l'estudi ha estat mostrar i fer comprendre que l'adultocentrisme no se supera o s'elimina des de polítiques o iniciatives puntuals, sinó que necessita una visió de conjunt i compartida que comporti una presa de consciència per prendre mesures en tots els àmbits i àrees.** Igualment, si s'entén que les joventuts són heterogènies i complexes i que internament viuen processos diferenciats de posicionament social, **és necessari que aquesta perspectiva juvenil no adultocèntrica sempre estigui acompanyada d'una mirada interseccional.** Si aquestes dues dimensions no van vinculades, seguirem entenent la joventut com una entitat sòlida i específica que actua i es mou per qüestions comunes i seguirem invisibilitzant les diferents posicions, marginalitats i opressions que socialment viuen en el seu interior per qüestions de classe social, gènere, procedència o d'altres.

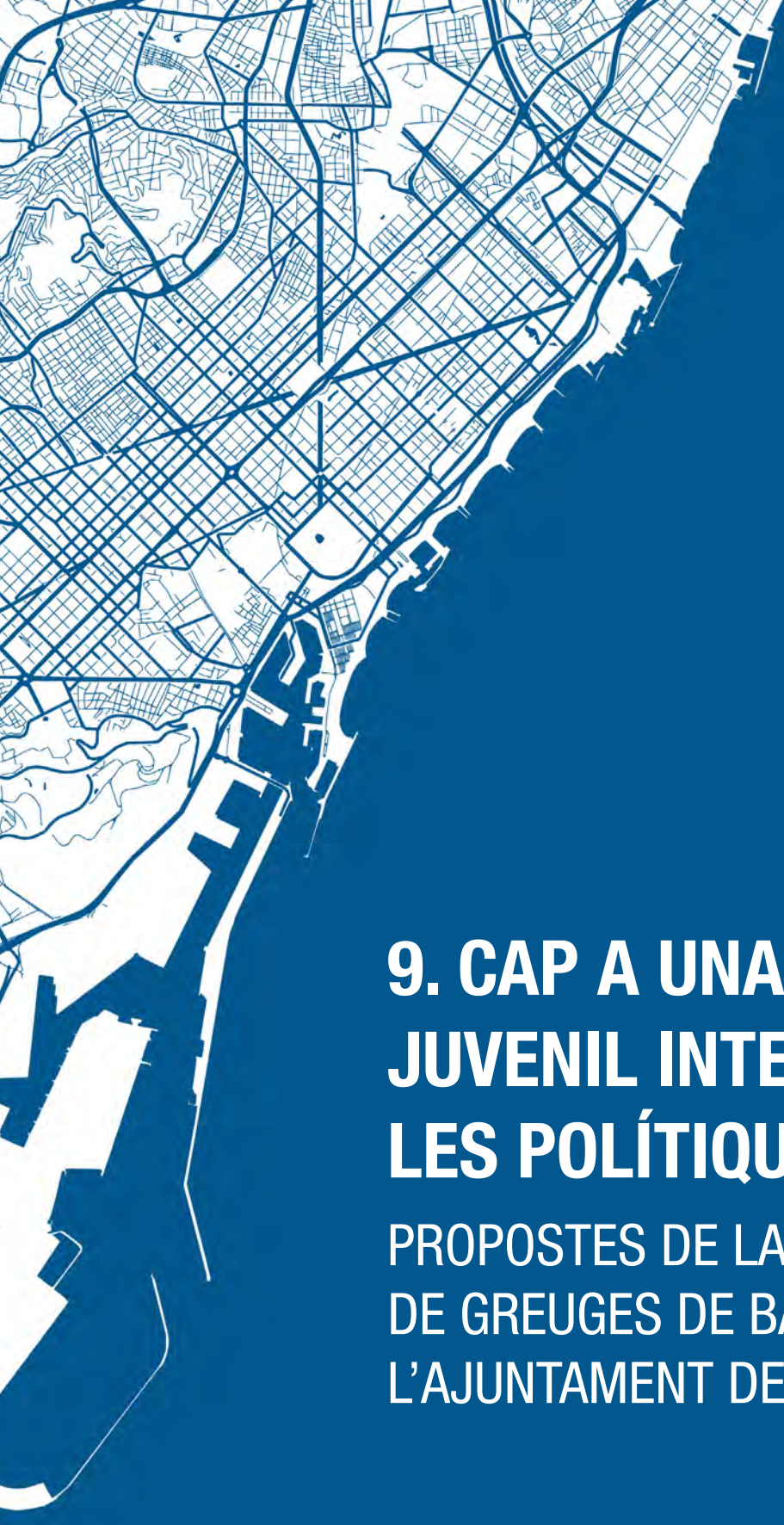
Aquest informe **també ha posat de manifest la posició marginal que encara ocupen les polítiques de joventut en el nostre context i l'escassa prioritat en l'agenda política de les necessitats i demandes de la gent jove.** Per tant, cal reivindicar la centralitat de les polítiques dirigides a les persones joves i en particular les que tenen un impacte més gran sobre les seves transicions. La joventut és un moment de la vida en

què es produeixen processos i canvis que determinaran la resta de la trajectòria vital. En el nostre context, la falta de suport a les trajectòries educatives, a la incorporació al mercat laboral o a l'emancipació residencial ha generat que les trajectòries, les estratègies i les oportunitats de les persones joves estiguin lligades estretament al suport que poden oferir les famílies d'origen i que es perpetuï una dinàmica de reproducció intergeneracional de les desigualtats. Cal revertir aquesta situació donant més rellevància a les polítiques que afecten la joventut, ja que representen una oportunitat per construir societats més justes.

Des d'un punt de vista democràtic, també hem vist que la percepció de desatenció de la joventut té un paper clau en l'allunyament entre les generacions més joves i les institucions democràtiques. **Les polítiques de joventut a Barcelona i arreu del país han posat un èmfasi molt especial en la participació de la joventut. En canvi, però, la sensació de les generacions joves és que la seva veu és menystinguda i les seves demandes no són prioritzades.** Es fa difícil pensar que es podrà canviar aquesta percepció d'allunyament només amb crides a la participació mentre no hi hagi un canvi profund en les dinàmiques polítiques i institucionals que, fruit d'una visió adultocèntrica hegemònica, releguen la joventut i les seves necessitats a una posició perifèrica. Dit d'una altra manera, **la millor manera de combatre el descontent i la desafecció institucional de la joventut és fent polítiques per a la joventut. La incorporació d'una perspectiva juvenil a les polítiques públiques que reconegui la petjada de l'adultocentrisme, canviï dinàmiques institucionals i prioritats polítiques és imprescindible per fer aquest canvi.**

9. CAP A UNA PERSPECTIVA JUVENIL INTERSECCIONAL A LES POLÍTIQUES PÚBLIQUES.

PROPOSTES DE LA SINDICATURA DE GREUGES DE BARCELONA A L'AJUNTAMENT DE BARCELONA

Tal com s'ha destacat al llarg de l'informe, **la incorporació d'una perspectiva juvenil no adultocèntrica en les polítiques públiques ha de tenir com a base el reconeixement i l'assumpció de l'existència de diferents eixos de desigualtat que actuen de forma encavalcada i relacional per a les persones a les quals van dirigides. En aquest sentit, la qüestió juvenil no pot emergir desvinculada o aïllada de les altres discriminacions que es viuen per qüestions de gènere, de classe social, de procedència o de racialització, entre d'altres.** L'aposta per incorporar i reconèixer la discriminació per qüestions d'edat que viuen les persones joves des d'una **mirada interseccional** significa comprendre el col·lectiu juvenil com un grup divers i heterogeni i que, tot i que viuen processos socials de gran envergadura de forma relativament comuna, aquests es materialitzen en realitats específiques per a cada persona o grup de persones joves en funció de la posició social ocupada. Així doncs, les situacions de discriminació que hem vist que viu i percep la joventut s'han d'entendre sempre en relació amb la resta de categories d'opressió. En la interrelació i interacció d'aquestes es produeixen formes de discriminació i de desigualtat específiques que tenen uns efectes sobre el disseny i l'impacte de les polítiques públiques.

És precisament en aquest marc que a continuació **es presenten unes propostes per incorporar una perspectiva juvenil a les polítiques públiques que faci front a les discriminacions i problemàtiques detectades al llarg de tot l'informe vinculades a l'adultocentrisme**. No es tracta exclusivament d'una llista de propostes específiques d'actuació, sinó d'un seguit d'intervencions que tenen sentit en la seva aplicació conjunta i que a través de l'aplicació coordinada **busquen canviar certes dinàmiques adultocèntriques existents**.

La incorporació d'aquesta perspectiva juvenil a les polítiques públiques proposada agafa com a punt base tant les problemàtiques emergents dels discursos del jovent com les diferents propostes que han fet emergir en diferents moments de la investigació. En resum, aquesta perspectiva es basa en l'aplicació d'orientacions, metodologies i accions concretes que han de permetre identificar, valorar i actuar sobre les (diferents) desigualtats i discriminacions que reben les persones joves com a conseqüència de la normalització d'una visió adultocèntrica en la societat en general i que es trasllada de forma específica també a les institucions i administracions públiques.

En aquest darrer capítol responem a la pregunta de "com incloure una perspectiva juvenil a les polítiques públiques" a través de la construcció de diferents propostes sota un marc d'actuació comú que es divideix en quatre àmbits específics: 1) Punt de partida i perspectiva general. 2) Disseny de les polítiques públiques. 3) Execució de les polítiques públiques. i 4) Avaluació de les polítiques públiques. Tal com ja hem remarcat anteriorment, **aquest marc d'actuació s'ha d'entendre com un tot que únicament des de l'actuació coordinada i relacional en tots els àmbits destacats podrà produir els canvis o les millores necessaris.**

9.1. PUNT DE PARTIDA I PERSPECTIVA GENERAL

Per tal d'aplicar les propostes que es detallen a continuació és imprescindible tenir un ampli consens social i polític. Així doncs, cal sensibilitzar sobre l'existència d'una visió hegemònica adultocèntrica i sobre la necessitat d'actuar per superar-la. Per aplicar aquesta perspectiva juvenil, cal disposar d'una voluntat política de transformació des de la qual pensar, articular i revisar/avaluar les polítiques públiques. Aquesta perspectiva no ha d'estar restringida només als àmbits administratius i institucionals vinculats directament als joves, sinó que s'ha d'incorporar de forma transversal a tots els àmbits i dimensions de l'administració.

A través dels grups de discussió dels tallers fets, hem detectat la necessitat que la perspectiva juvenil s'inclogui transversalment a les institucions i les polítiques públiques que aquestes despleguen. Per tal de portar-ho a terme, **cal posar èmfasi en la formació i la sensibilització de càrrecs públics i representants polítics i tècnics en aquesta matèria per tal de prevenir i revertir les dinàmiques que potencien aquesta discriminació per qüestions d'edat.**

PROPOSTA 1 IMPULSAR UN NOU PACTE INTERGENERACIONAL

L'aprovació d'un pacte intergeneracional ha de servir per posar de manifest la mobilització d'una voluntat política i social per transformar les polítiques públiques i les dinàmiques socials i institucionals que sustenten l'adultocentrisme. Aquest ha de ser un document en què s'incloguin les bases polítiques dels canvis necessaris per aplicar una perspectiva juvenil a les polítiques públiques. L'acord ha de ser la culminació d'un procés en què els principals agents socials i polítics, juntament amb organitzacions, entitats i representants de les persones joves, prenguin consciència de l'impacte de l'adultocentrisme en les polítiques públiques i les dinàmiques institucionals i prenguin la determinació d'actuar. Per tant, s'ha d'entendre com el moment zero en l'aplicació d'una perspectiva juvenil en les polítiques públiques, imprescindible per activar la voluntat política necessària per impulsar la resta de mesures. **El pacte hauria d'identificar els efectes de l'adultocentrisme en les institucions i en les oportunitats de la gent jove, emmarcar els fonaments de la perspectiva juvenil en les polítiques públiques i posar les bases per al seu desenvolupament.**

PROPOSTA 2 FORMAR TREBALLADORS I REPRESENTANTS INSTITUCIONALS SOBRE INTERSECCIONALITAT, ADULTOCENTRISME I PERSPECTIVA JUVENIL

Tant els grups de discussió amb joves com els tallers amb treballadors i representants institucionals han posat de manifest una certa incomprensió o visions contradictòries sobre la naturalesa de com afecta la condició juvenil en la relació amb l'administració i com interactua amb altres eixos de desigualtat i discriminació. És necessària una formació a treballadors i representants de les administracions que contribueixi a aclarir conceptes, compartir la visió de les persones joves i sensibilitzar sobre algunes dinàmiques molt integrades i invisibilitzades de l'adultocentrisme a les institucions. **Aquesta formació haurà de ser indispensablement transversal en els diferents àmbits i departaments d'actuació de l'administració** (no exclusivament als vinculats directament a "joventut") **i haurà d'englobar els diferents nivells de responsabilitat en els treballadors i càrrecs públics** (des de representants electes i direccions de departaments fins a treballadors públics).

PROPOSTA 3

DOTAR D'UNA ESTRUCTURA POLÍTICA I TÈCNICA, PRÒPIA I ALHORA TRANSVERSAL, A LES POLÍTIQUES DE JOVENTUT (REGIDORIA I COMISSIÓ INTERDEPARTAMENTAL)

La voluntat política ha d'anar acompanyada d'una estructura a l'administració que doni continuïtat i garanteixi l'aplicació de la perspectiva juvenil. Tant l'experiència dels treballadors i representants de les institucions com en l'avaluació de les polítiques de joventut (Fabra 2019) s'ha fet evident que un dels elements més determinants per a l'adopció de polítiques que afavoreixen les persones joves i per a la transversalitat en diferents àrees és la potència i la posició estratègica de l'àrea de joventut dins l'administració. **Així doncs, cal disposar d'una regidoria específica de joventut amb un vincle orgànic directe amb alcaldia.** Per la naturalesa transversal de les polítiques que afecten la gent jove, cal establir, en paral·lel a la comissió tècnica interdepartamental, **una comissió interdepartamental de perspectiva juvenil de caràcter polític amb el lideratge de la regidoria de joventut i d'alcaldia que garanteixi la incorporació de la perspectiva juvenil a tots els àmbits que afecten la vida de les persones joves.**

9.2. DISSENY DE LES POLÍTIQUES PÚBLIQUES

Un cop feta aquesta primera fase de reconeixement, formació i incorporació de la perspectiva juvenil a les administracions, el segon punt està relacionat amb la forma en què les polítiques públiques en general, i també les específicament vinculades a la joventut, són dissenyades, pensades i planificades. A través de les dades recollides al llarg de l'informe s'ha pogut constatar reiteradament una opinió comuna entre la joventut que **sovint les polítiques desplegades no prioritzen o ni tan sols tenen en compte la joventut, o que són planificades des d'una posició allunyada de les realitats i necessitats juvenils.**

Al mateix temps, per resoldre aquesta dissonància existent entre el cobriment i els àmbits d'actuació que tenen certes polítiques públiques dirigides a la joventut i les necessitats que les persones joves manifesten, **cal explorar nous canals de trobada, de diàleg i de participació**. Tal com s'ha vist, des dels primers plans dels anys 80, l'Ajuntament de Barcelona i altres administracions han posat un èmfasi especial en la participació de la joventut en les polítiques que els afecten. Malgrat això, la percepció general de les persones joves és que les polítiques no incorporen les seves necessitats i demandes. En certa manera **pot haver passat que, per a les polítiques de joventut, la participació s'hagi convertit en un objectiu en si mateix i no en un instrument per incidir i transformar la realitat i les oportunitats de les persones joves**. Hi ha un cert cansament entre les persones joves amb més contacte amb l'administració i un sentiment bastant estès d'instrumentalització. Es demana a la gent jove que participi en espais institucionals però ni l'experiència de la participació és gratificant ni es veuen els resultats d'aquesta participació.

PROPOSTA 4

PRIORITZAR LES POLÍTIQUES DE SUPORT A LA JOVENTUT I LES SEVES TRANSICIONS I INCREMENTAR-NE EL PRESSUPOST

Els estudis comparats de polítiques orientades a la joventut han posat de manifest la poca prioritització en els estats de benestar mediterranis de les polítiques per afavorir i millorar les oportunitats en les transicions juvenils en el camp de l'educació, el món laboral o l'habitatge (Chevalier, 2016; Van de Velde, 2008; Walther, 2006) i això repercuteix en una clara descompensació en la despesa pública a favor de la gent gran (Lynch, 2006). El treball de camp d'aquesta recerca ha fet evident que aquesta desatenció de les necessitats i demandes de la joventut també és percebuda per la gent jove, que veu que **les administracions no responen a les seves necessitats, cosa que alimenta el cercle viciós de l'allunyament entre joventut i institucions democràtiques**. Per tant, cal revertir aquesta tendència, posar en primer pla les necessitats de la gent jove, molt especialment en les polítiques d'educació, treball i habitatge, amb un increment significatiu del pressupost a les polítiques orientades a la joventut.

PROPOSTA 5

INTEGRAR LES VEUS DE LES PERSONES JOVES A TRAVÉS DELS SEUS PROPIS ESPAIS DE PARTICIPACIÓ

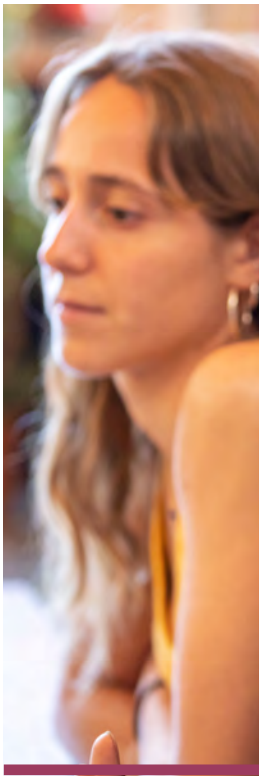
La preocupació per la participació juvenil ha portat a l'administració a crear multitud d'espais de participació i interlocució que no sempre tenen el resultat esperat. Els canals de participació i incidència política no s'han de basar exclusivament en la creació de nous espais des de les institucions on fomentar la participació juvenil, sinó que es poden centrar a reconèixer com a agents vàlids d'interlocució, diàleg i treball els diferents espais, formals o informals, ja existents, com ara col·lectius, associacions, moviments socials i organitzacions, entre d'altres. **Cal posar més esforç per obrir les institucions al que està passant al carrer, i no tant per generar espais i plataformes de participació ad hoc, i procurar que les persones joves s'hi acostin. Les institucions han d'entendre que les formes més espontànies de participació i mobilització social de la joventut són també espais d'expressió democràtica que poden orientar les polítiques públiques**. Cal posar més esforç per facilitar aquests espais i trobar mecanismes d'incorporació i seguiment de les seves demandes.

PROPOSTA 6

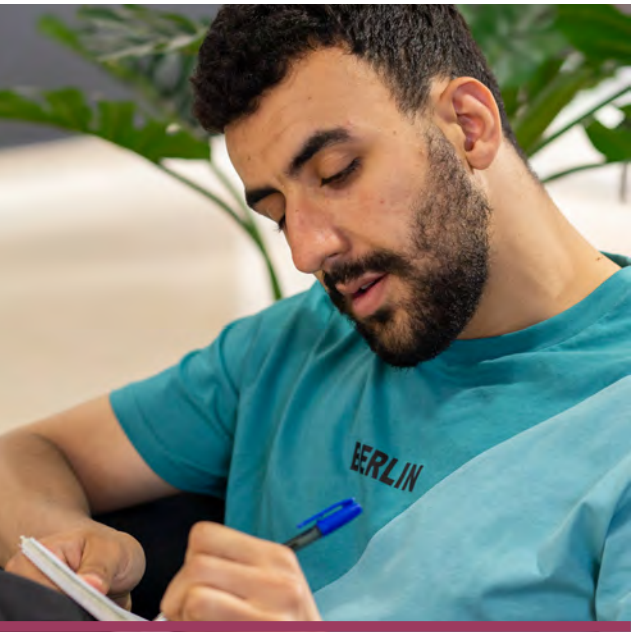
ACOMODAR ELS ESPAIS DE PARTICIPACIÓ INSTITUCIONALS I FER-LOS SIGNIFICATIUS

També s'ha de fer **una transformació interna dels espais de participació i diàleg proposats i impulsats des de les administracions**. Hi ha un gran consens entre les persones joves més acostumades a participar en aquests espais quan manifesten que sovint són espais que no tenen en compte les singularitats juvenils. En espais de participació integreneracionals, incorporar una perspectiva juvenil significa tenir en compte els diferents graus de coneixement i familiaritat amb el tema que s'ha de tractar, evitar actituds de menysteniment i condescendència amb la joventut i també aspectes més pràctics d'adaptació d'horaris, transport i facilitats de participació. En aquest sentit, és necessari, a través de la formació proposada en el primer punt, **acomodar els espais a les realitats juvenils i adoptar nous formats interns que els facin més amables i s'allunyin de la reproducció de pràctiques o dinàmiques adultocèntriques.**

9.3. EXECUCIÓ DE LES POLÍTIQUES PÚBLIQUES

El tercer àmbit d'intervenció està relacionat amb la forma en què es posen en marxa i s'executen les polítiques públiques, ja que s'articulen per tal d'aconseguir els seus objectius i arribar a les persones beneficiàries. Un dels punts més destacats en tots els grups de discussió i els tallers és la forma en què l'administració trasllada la informació sobre les polítiques que està desenvolupant. **La informació sobre serveis o prestacions als quals podrien optar les persones joves sovint és percebuda com insuficient, parcial o de difícil comprensió**. A més de la informació, durant el treball de camp han aparegut sovint les dificultats d'accés, i l'escassa cobertura, a algunes de les polítiques amb més rellevància per a les transicions juvenils (com ara beques d'estudis o ajuts a l'habitatge). Finalment, també s'ha fet evident que la distància amb les institucions es reforça en els moments en què les persones joves entren en contacte amb els tràmits burocràtics o amb una administració que perceben envellida i molt allunyada de les seves necessitats i formes de fer.

PROPOSTA 7

INFORMAR SOBRE LES POLÍTIQUES I ELS SERVEIS A TRAVÉS DE CANALS ESPECÍFICAMENT JUVENILS: PORTAL JOVE DE FINESTRETA ÚNICA DIGITAL, PUNTS D'INFORMACIÓ JUVENIL I INFORMACIÓ PROACTIVA

Hi ha la percepció, molt estesa entre les persones joves, que la informació sobre serveis i prestacions no arriba per canals públics i evidents, sinó que normalment es fa a través de canals i contactes personals i informals. Això genera la sensació d'haver arribat a aquesta informació de forma casual i alimenta un sentiment de desinformació. Per tal de fer front a aquesta percepció durant els tallers de propostes, va aparèixer la idea de **crear un portal digital personalitzat on centralitzar, en forma de finestreta única digital, les diverses polítiques dirigides a la joventut.** El portal i les ofertes estarien personalitzats en funció de les dades de cada usuari, se simplificaria la informació i només es mostrarien els serveis i les prestacions als quals podria accedir cada individu.

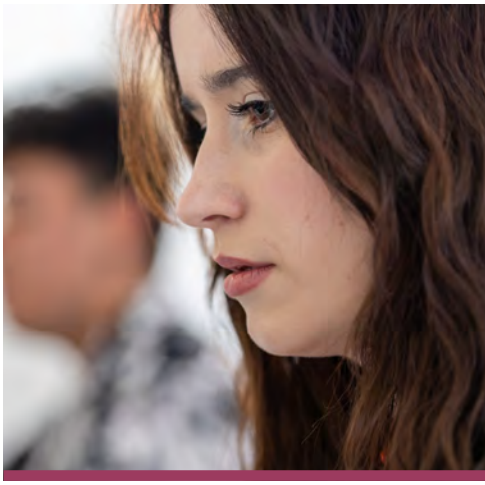
En diversos grups de discussió també es va posar de manifest la **bona experiència dels *punts d'informació juvenil***, on hi ha professionals que ja tenen incorporada una perspectiva juvenil i orienten i faciliten l'accés i la comprensió de les diverses opcions de serveis i prestacions dirigits a les persones joves.

També es van destacar algunes experiències d'informació dirigida a persones o col·lectius joves específics que són molt actives a l'hora de facilitar la informació de serveis a la població jove diana, sense esperar que el potencial usuari o beneficiari vingui, sinó anar a buscar-lo. Es va destacar, per exemple, el cas dels punts d'informació en instituts o el programa Trànsit de salut per a les persones trans. Així doncs, cal promoure aquest tipus d'informació proactiva de l'oferta de polítiques públiques per a col·lectius específics.

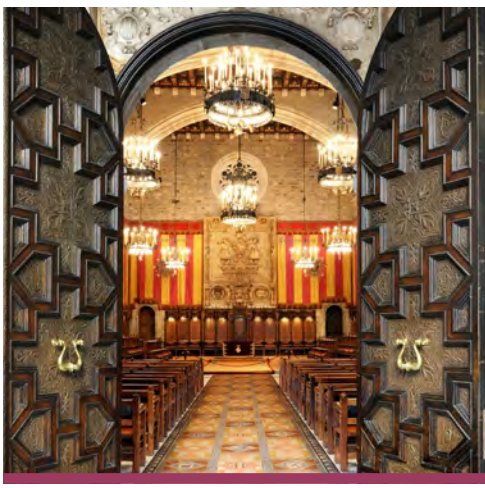
PROPOSTA 8

PROMOURE LA UNIVERSALITZACIÓ DELS SERVEIS I LES PRESTACIONS DE SUPORT A LES TRANSICIONS JUVENILS

De forma general, les persones joves identifiquen les polítiques associades a les transicions juvenils (suport als estudis, facilitats d'accés al mercat laboral o accés a l'habitatge) com les més rellevants, les que tenen més impacte sobre les seves oportunitats. A diferència d'altres països amb règims de benestar més consolidats, en el nostre entorn **les transicions juvenils han estat sovint oblidades per les polítiques públiques i han deixat tota la responsabilitat de suport en aquest moment clau en la trajectòria vital a les famílies**. Això fa que les oportunitats i estratègies de transició **estiguin molt condicionades per la família d'origen i que s'alimenti una dinàmica de reproducció intergeneracional de les desigualtats.** En els darrers anys, des de diferents administracions, hi ha hagut un intent de promoure polítiques de suport a aquestes transicions, però amb determinació i pressupostos insuficients que no permeten oferir serveis i prestacions universals, sinó condicionats a determinats requisits. Això genera problemes de cobertura (no hi pot accedir tothom) que moltes vegades són percebuts per les persones joves com arbitraris i mal regulats. En un context de creixent incertesa i dificultats en les transicions juvenils cal tendir a la universalització del suport a les trajectòries juvenils en el camp de l'educació, l'accés al mercat laboral i l'habitatge per garantir la igualtat d'oportunitats i facilitar processos de mobilitat social intergeneracional. Això requereix, tal com ja s'ha apuntat, **una priorització de la joventut en els programes de govern i un increment de l'assignació pressupostària a aquestes polítiques.**

PROPOSTA 9

REJOVENIR DE L'ADMINISTRACIÓ

Finalment, en aquest espai d'execució de les polítiques públiques incorporem també la necessitat de rejovenir la institució per mirar d'incorporar de forma més transversal treballadors i càrrecs joves. Partint de les dades que han aparegut al llarg de l'informe, la presència de persones joves com a interlocutors de l'administració i com a cares visibles sovint, tal com hem vist, ha facilitat l'entesa i l'aproximació del jovent a aquesta. En aquest sentit, **l'administració i les institucions han de buscar fórmules per incorporar persones joves com a treballadors i responsables tècnics i polítics.** Tal com s'ha apuntat en els tallers de propostes, aquest és un repte difícil, especialment per la naturalesa mateixa de la funció pública que, per la seva pròpia dinàmica i a diferència d'altres sectors, premia la trajectòria i dificulta l'accés dels treballadors i les treballadores joves a llocs de responsabilitat. Malgrat aquesta dificultat, **cal proposar-se actuar per rejovenir l'administració i facilitar la identificació de la joventut amb les institucions.** Per això, cal buscar estratègies amb els agents socials per facilitar l'accés a llocs de treball de l'administració i la promoció de persones joves a través, per exemple, de places específiques, de la millora de la informació sobre ofertes i borses de treball, de la inclusió de criteris d'edat en determinades convocatòries, etc.

9.4. AVALUACIÓ, DIAGNOSI I SEGUIMENT

Un element imprescindible per garantir i mantenir l'aplicació d'una perspectiva juvenil en les polítiques públiques és la seva avaluació. En aquest apartat proposem uns instruments que monitorin l'adopció d'una perspectiva juvenil a les administracions. Tal com ho entenem, **l'avaluació no és una activitat de mirada retrospectiva cap al que s'ha fet, sinó que és una estratègia contínua de diagnosi i seguiment del compliment (o no) dels objectius i les metodologies que proposa la perspectiva juvenil de les polítiques públiques**. Per això, cal tenir en compte l'avaluació des del moment zero de l'aplicació d'aquesta mirada, identificar els objectius i canvis desitjats, crear els espais compartits de monitoratge i definir un sistema d'indicadors que permeti valorar el grau de compliment.

PROPOSTA 10

ESTABLIR UNA ESTRATÈGIA D'AVALUACIÓ DE LA PERSPECTIVA JUVENIL A LES POLÍTIQUES PÚBLIQUES

La perspectiva juvenil a les polítiques públiques comporta, per definició, una mirada integral de la joventut i de les polítiques que l'afecten. Per això, més enllà de l'adopció de mesures concretes, cal mantenir sempre una visió global de la situació de la joventut i de l'aplicació d'aquesta perspectiva. Cal partir, d'entrada, d'una diagnosi de la situació de la joventut. L'Ajuntament de Barcelona i les diferents administracions s'han dotat al llarg dels anys de diversos instruments de diagnosi que són útils i oportuns per a aquesta funció. Cal fer, però, que aquestes diagnosis estiguin més vinculades a la voluntat de transformació de les condicions de vida i oportunitats del jovent i de les polítiques que els afecten. Per això, cal tenir molt present **la teoria del canvi que hi ha darrere l'adopció d'una perspectiva juvenil en les polítiques públiques. La teoria del canvi és una proposta metodològica que fa explícita la lògica que explica per què a través de l'adopció d'unes polítiques o mesures concretes s'espera arribar a generar un canvi determinat**. D'aquesta manera es pot fer un seguiment de cadascun dels passos a seguir per assolir els objectius finals i corregir les mesures o dinàmiques que no estiguin oferint els resultats esperats. Per impulsar i mantenir aquest seguiment de l'aplicació de la perspectiva juvenil, cal establir un òrgan estable d'avaluació amb la participació de les persones joves, l'administració i els agents socials implicats que siguin responsables de la seva avaluació i monitoratge.

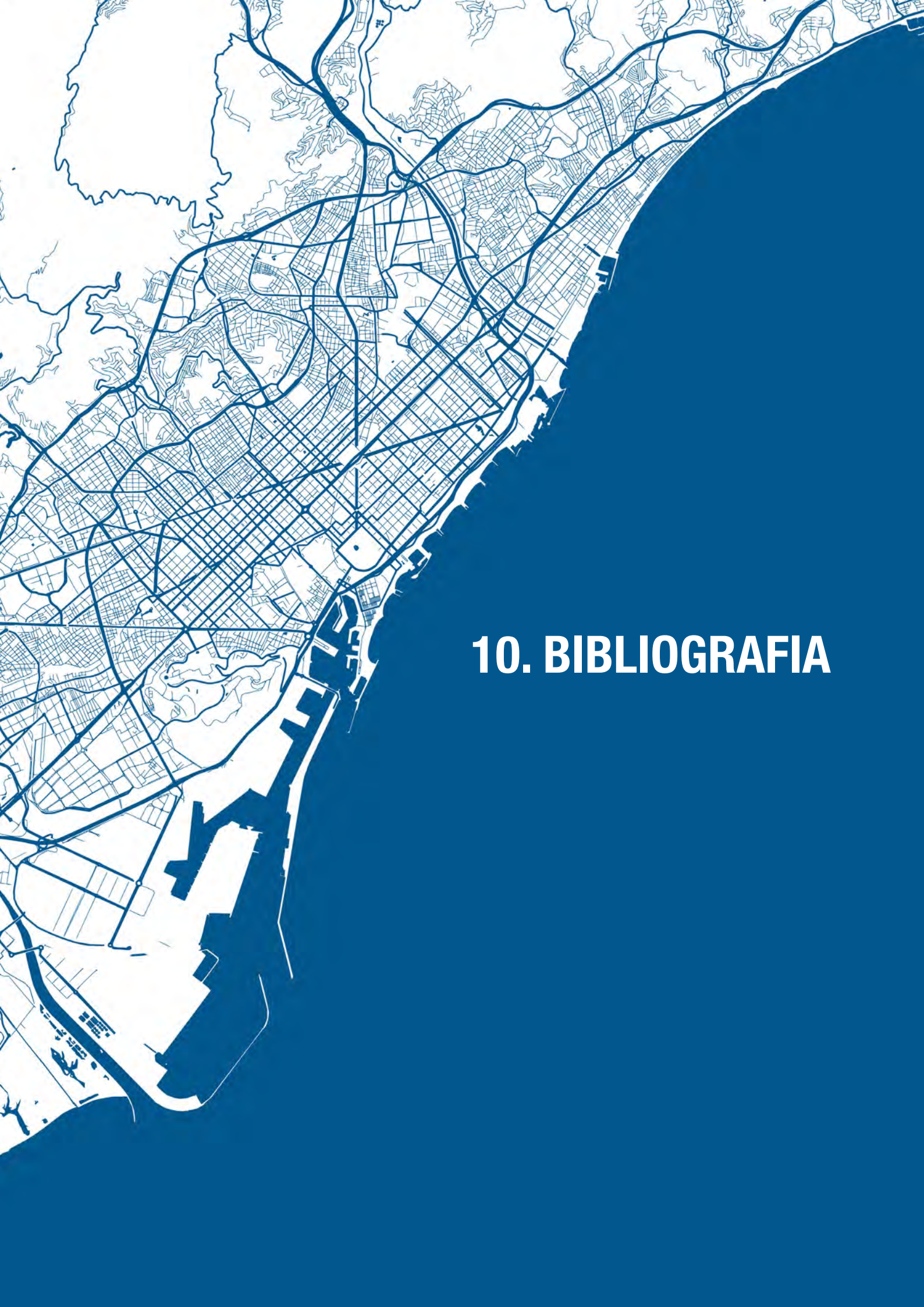
PROPOSTA 11

POSAR EN MARXA UN SISTEMA D'INDICADORS SOBRE LA PERSPECTIVA JUVENIL EN LES POLÍTIQUES PÚBLIQUES

Un instrument fonamental de seguiment i avaluació és l'establiment d'un sistema d'indicadors d'actualització periòdica que reculli l'evolució i l'abast de la transformació derivada de l'aplicació d'una perspectiva juvenil en les polítiques públiques. Aquests indicadors han de mesurar aspectes vinculats a la situació de les persones joves i a les polítiques que els afecten. Pel que fa a la situació juvenil, **els indicadors han de posar èmfasi en les situacions de discriminació adultocèntrica des d'una lògica interseccional**. Pel que fa a les polítiques públiques, cal fer un seguiment, per exemple, del nivell de prioritització de les necessitats i demandes juvenils a través dels programes de govern o de l'evolució dels pressupostos. **També cal que recullin indicadors del grau de compliment dels compromisos adquirits.** L'establiment dels indicadors s'hauria de fer a través d'un procés amb la participació tant de joves com d'agents socials i de persones expertes.

10. BIBLIOGRAFIA

Adlbi-Sibai, S. (2016). La cárcel del feminismo. Hacia un pensamiento islámico decolonial. Madrid: Akal.

Ballesté, Eduard (2018). El poder en los movimientos. Jóvenes activistas en el post-15M: estudio de caso sobre la Marea Blanca, la PAH y los colectivos anticapitalistas en Lleida. Tesi doctoral: Universitat de Lleida.

Ballesté, Eduard (2022). Normalizing activism and marginalizing radical youth in Spain's Post-15M social movements. Social Analysis, 66(1), 64-86. https://doi.org/10.3167/sa.2022.6601OF1

Bessant, J. (2021). Making-Up People: Youth, Truth and Politics. Routledge.

Bourdieu, Pierre (1990). "La juventud no es más que una palabra". A Bourdieu, Pierre, Sociología y Cultura. Mèxic: Grijalbo.

Brugué, Quim (2019). "Els fils invisibles de la governança relacional. El cas de les polítiques de joventut". A S. Fabra (coord.) La situació de les polítiques municipals de joventut a Catalunya. DIRECCIÓ GENERAL DE JOVENTUT.

Castellà, Carola i Ferrer-Fons, Mariona (2019). Aprenentatges i reptes dels processos participatius amb joves en l'àmbit local. DIRECCIÓ GENERAL DE JOVENTUT.

Chevalier, T. (2016). Varieties of youth welfare citizenship: Towards a two-dimension typology. Journal of European Social Policy, 26(1), 3-19. https://doi.org/10.1177/0958928715621710

Creenshaw, Kimberlé (1989). Demarginalaizing the intersection of race and sex: a black feminist critique of Antidiscrimination Doctrine, Feminist Theory and Antiracist Politics. University of Chicago Legal Forum, 138(67), 139-167.

Dalton, R. J. (2004). Democratic challenges, democratic choices. The erosion of political support in advanced industrial democracies. Oxford University Press.

Dorlin, E. (2005). "Dark Care: de la servitude à la sollicitude". A P. Paperman i S. Laugier (eds.), Le Souci des autres. Ethique et politique du care. París: EHESS.

Duarte, Claudio (2000). "¿Juventud o juventudes?: Acerca de cómo mirar y remirar a las juventudes de nuestro continente", Revista Última Década, 8, 59-77.

Duarte, Claudio (2015). El adultocentrismo como paradigma y sistema de dominio. Análisis de la reproducción de imaginarios en la investigación social chilena sobre lo juvenil. Tesi doctoral: Universitat Autònoma de Barcelona.

Easton, David (1957). An Approach to the Analysis of Political Systems. World Politics, 9(3), 383-400.

Edmunds, June i Turner, Bryan (2002). Generations, Culture and Society. Buckingham: Open University Press.

Fabra, Saleta (coord.) (2019). La situació de les polítiques municipals de joventut a Catalunya. Anàlisi del desplegament del PNJCat a través de les dades de l'Enquesta a municipis i comarques 2016-2017. DIRECCIÓ GENERAL DE JOVENTUT.

Feixa, Carles (2008). De jóvenes, bandas y tribus. Barcelona: Ariel.

Foucault, Michel (1978). The History of Sexuality. Vol. 1: An Introduction. Nova York: Random House.

Lynch, J. (2006). Age in the Welfare State. Cambridge: Cambridge University Press.

Mannheim, Karl (1952 [1928]). "The problem of generations", A Kecskemeti, P. (ed.), Essays of the Sociology of Knowledge. Londres: Routledge and Kegan Paul, 276-320.

Martín Criado, Enrique (1998). Producir la juventud. Madrid: ITSMO.

Marshall, T. H. (1950) Citizenship and Social Class and Other Essays. Cambridge University Press.

Mettler, S. i Soss, J. (2004). The consequences of public policy for democratic citizenship: bridging policy studies and mass politics. Perspective on Politics, 2(1), 55-73.

Marí-Klose, Pau (2012). Prioridades poco prioritarias. Jóvenes en la agenda gubernamental en España (1982-1996). Revista Española de Investigaciones Sociológicas (REIS), 140 (1), 69-88.

Norris, P. (2011). Democratic deficit: Critical citizens revisited. Cambridge University Press.

Önnudóttir, E. H., & Harðarson, Ó. (2020). Party identification and its evolution over time. A

Research Handbook on Political Partisanship. Edward Elgar Publishing Ltd.

Pilotti, F. (2000). Globalización y Convención sobre los derechos del niño: el contexto del texto. Organización de los Estados Americanos, Washington D. C.

Rodó-de-Zárate, M. (2014). Developing geographies of intersectionality with Relief Maps: reflections from youth research in Manresa, Catalonia. Gender, Place and Culture, 21(8), 925-944.

Rodó-de-Zárate, M. (2017). Who else are they? Conceptualizing intersectionality for childhood and youth research. Children's Geographies, 15(1), 23-35.

Rodó-de-Zárate, M. (2021). Interseccionalitat: desigualtats, llocs i emocions. Barcelona: Tigre de Paper.

Skocpol, T. i Amenta, E. (1986). States and social policies. Annual Review of Sociology, 12, 131-157.

Soler-i-Martí, R., & Ferrer-Fons, M. (2015). Youth Participation in Context: the Impact of Youth Transition Regimes on Political Action Strategies in Europe. The Sociological Review, 63(2_suppl), 92-117. https://doi.org/10.1111/1467-954X.12264

Spivak, Gayatri C. (1988). "Can subalterns speak?". A Guha, R. Selected Subaltern Studies. Oxford: Oxford University Press.

Van de Velde C. (2008). Devenir Adulte: Sociologie comparée de la jeunesse en Europe. Presses Universitaires de France.

Van Bueren, E., Klijn, E. H., & Koppenjan, F. M. (2003). Dealing with Wicked Problems in Networks, Journal of Public Administration Research and Theory, 13(2), 193-212.

Viveros, Mara. (2016). La interseccionalidad: una aproximación situada a la dominación. Debate Feminista, 52, 1-17.

Vommaro, Pablo (2015). Juventudes y políticas en la Argentina y en América Latina. Tendencias, conflictos y desafíos. Ciudad Autónoma de Buenos Aires: Grupo Editor Universitario.

Walther, A. (2006). Regimes of youth transitions: Choice, flexibility and security in young people's experiences across different European contexts. YOUNG, 14(2), 119-139. https://doi.org/10.1177/1103308806062737

Weber, E. P., & Khademian, A. P. (2008). Wicked Problems, Knowledge Challenges and Collaborative Capacity Builders in Network Settings, Public Administration Review, 68(2), 334-349.

Yuval-Davis, Nira (2006). Intersectionality and feminist politics. European Journal of Women's Studies, 13(3), 193-209.

11. ANNEX

Ciutat Equitativa

Dret als serveis de protecció social
Dret a l'educació i al lleure
Dret a la salut
Dret a la cultura
Dret a l'esport
Dret al treball
Dret a l'habitatge
Drets d'acollida
Dret a una vida lliure de violències

Ciutat Habitable i Sostenible

Dret a un urbanisme harmoniós
Dret a una convivència pacífica
Dret al medi ambient
Dret a la mobilitat
Dret a l'espai públic
Dret a l'accessibilitat i la inclusivitat
Dret al descans
Dret al benestar animal

Una ciu

mir
interse

Ciutat Garantista

Dret a una bona administració
Drets digitals
Drets dels consumidors
Drets funeraris
Dret a la seguretat ciutadana
Dret a l'empadronament

tat amb

ada

ccional

Ciutat Diversa

Drets de la infància i l'adolescència
Drets de la joventut
Drets de la gent gran
Drets de participació
Dret a la igualtat i a la diversitat
Drets lingüístics i religiosos

QUADRE RELACIONAL ENTRE CATEGORIES ANALÍTIQUES I ÀMBITS D'ACTUACIÓ DE LA SINDICATURA DE GREUGES DE BARCELONA:

CATEGORIES	SUBCATEGORIES	RELACIÓ AMB ÀMBITS SINDICATURA DE GREUGES DE BARCELONA
Accés	· Informació	Àmbit 4: Ciutat garantista · 4.1. Dret a una bona administració · 4.2. Drets digitals
Emancipació i seguretat vital	· Dret a la ciutadania · Educació · Habitatge · Món laboral · Salut	Àmbit 1: Ciutat equitativa · 1.1. Dret als serveis de protecció social · 1.2. Dret a l'educació i al lleure · 1.3. Dret a la salut · 1.6. Dret al treball · 1.7. Dret a l'habitatge · 1.8. Drets d'acollida
Espai públic	· Oci · Violències	Àmbit 3: Ciutat habitable i sostenible · 3.2. Dret a una convivència pacífica · 3.5. Dret a l'espai públic Àmbit 4: Ciutat garantista · 4.5. Dret a la seguretat ciutadana
Interseccionalitats juvenils	· Classe · Edat · Gènere · Racialització	Àmbit 2: Ciutat diversa · 2.2.A. Drets de la joventut (15-30) · 2.5. Dret a la igualtat i a la diversitat
Participació com a dret	· Associacionisme · Interlocució amb l'administració · Moviments i col·lectius	Àmbit 2: Ciutat diversa · 2.4. Drets de participació

CATEGORIES	SUBCATEGORIES	RELACIÓ AMB ÀMBITS SINDICATURA DE GREUGES DE BARCELONA
Percepcions	· Percepcions de les joventuts · Visions de les institucions · Visions de les joves cap a les institucions	Àmbit 4: Ciutat garantista · 4.1. Dret a una bona administració · 4.2. Drets digitals
Precarietats	· Generacional · Migracions	Àmbit 1: Ciutat equitativa · 1.1. Dret als serveis de protecció social · 1.8. Drets d'acollida
Procés i relació amb les administracions	· Burocràcia · Envelliment de les administracions	Àmbit 4: Ciutat garantista · 4.1. Dret a una bona administració · 4.2. Drets digitals

SINDICATURA
DE GREUGES
DE BARCELONA

SINDICATURA DE GREUGES DE BARCELONA © 2023